

LETO XXIII. Štev. 223
IZDAJA IN TISKA
CASOPISNO ZALOŽNIŠKO
PODJETJE
"LJUDSKA PRAVICA"
DIREKTOR PODJETJA
ŠEV MODIČ
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN SINKOVEC
List izhaja vsak dan razen
petka - Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA

"LJUDSKA PRAVICA"
USTANOVLJENA 1. OKTOBRA
1934 - MED NARODNOOSVO-
BODILNO BOROBO JE IZHA-
JALA KOT 16-DNEVNIK IN
TEDNIK - OD OSVOBODITVE
DO 1. JULJA 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
- OD 1. JUNJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z "BORBO"

GROMIKOVE POBUDE ZA RAZOROŽITEV IN UBLAŽITEV NAPETOSTI

Dokazi dobre volje SZ

so obudili upanje v nove uspehe OZN

Prihodnji teden protipredlogi zahodnih sil

New York, 21. sept. Govor voditelja sovjetske delegacije Gromika v splošni debati Generalne skupščine OZN je postal v kuloarjih OZN tema današnjega dne in ob zaključku prvega tedna XII. zasedanja Generalne skupščine.

Ta govor se je že po svojem mirnem tonu močno razlikoval od dokaj napetega vzdušja, v katerem se je zasedanje začelo in je presenetil vse tiste, ki so iz najrazličnejših razlogov pričakovali, da bo moralo vse zasedanje obvezno potekati v znamenju ostrih spopadov.

Posebni sestanek minule Skupščine, ki je bil uvodna, in prvi koraki na novem zasedanju so dali slutiti, da se bo zgodilo kaj takega in za razpoloženje ni bilo prav nič vedro. Po drugi strani pa je Gromikov govor, poln stvarnih predlogov, budil pozornost mnogih delegacij. ZSSR je namreč predlagala tole:

1. naj se atomske velesile zavežejo, da bodo brezpogojno opustile uporabo jedrskega orožja v prihodnjih petih letih;
2. naj bi za dve do tri leta prepovedali vse vojaške jedrske poskuse;
3. naj bi pet načel koeksistence proglasili za osnovo vseh mednarodnih odnosov;
4. naj bi razširili razorožitveno komisijo OZN in njen ožji odbor in naj bi bili razgovori v bodoče praviloma javni, za zaprtimi vrati pa samo izjemoma, kadar bi bilo to nujno potrebno, da bi dosegli pozitivne rezultate;
5. naj bi tri velesile sklenile sporazum z jamstvom, da ne bodo uporabile sile na bližnjem vzhodu, ali pa naj bi razorožitveno komisijo OZN in njen ožji odbor in naj bi bili razgovori v bodoče praviloma javni, za zaprtimi vrati pa samo izjemoma, kadar bi bilo to nujno potrebno, da bi dosegli pozitivne rezultate;

du, ali pa naj bi Generalna skupščina sprejela sklep v tem smislu. Razen tega je SZ predlagala tudi opustitev Atlantskega in Varšavskega pakta ali pa sklenitev nenapadalnega pakta med tema dvema zvezama, normalizacijo mednarodnega gospodarstva oziroma opustitev embarga ter svetovne konference o blagovni izmenjavi, dalje sprejem LR Kitajske v OZN in odstavitev madžarskega vprašanja z dnevnega reda. Nekateri izmed teh predlogov so novi, nekatere pa je SZ sprejela ob raznih priložnostih že prej.

Sodeč po prvem odzivu v OZN, pripisujejo tu glavni pomen okoliščin, da se debata ni tako zasukala, da bi bila zaprta vrata za nadaljnje koristnejše razgovore. V tej zvezi je bilo moč slišati med delegati mnogih velesil, da je posebnega pomena dejstvo, da Gromiko večino svojega govora ni posvetil Madžarski ali razmeram na Bližnjem vzhodu, marveč razorožitvi, na kateri je večina članic OZN zdaj neposredno najbolj zainteresirana.

Skratka, XII. zasedanje zdaj zbujajo upanje, da morda ne bo tako mučno, kot je sprva kazalo. Seveda je še prezgodaj izreči take določene napovedi. Z velikim zanimanjem pričakujejo tu prihodnji teden in morebitni odgovor Zahoda na sovjetske pobude. Ko je Gromiko zaključil svoj govor, je bilo z raznih strani slišati, da bi lahko ZDA zdaj nastopile z novimi nasprotnimi predlogi glede razorožitve, medtem ko bi se preplah v zvezi s Sirijo lahko polegel, kar bi bilo

moč doseči, če bi ustregli željam, da bi to zasedanje po svojih močeh popravilo dokaj neurejene mednarodne razmere.

B. Lazič

Andrej Gromiko

NOVI FRANCOŠKI NAČRTI UPRAVNIH REFORM V ALŽIRIJI

Kompromis za domačo rabo ne pa za Alžirce in nemara niti za OZN

Pariz, 21. sept. (Tanjug). Povlačna nevarnost nove ministrske krize, ki je v zadnjih 24 urah n. o. o. ogrozila položaj Bourges-Maunouryjeve vlade, je bila danes odvrnjena s kompromisnimi sklepi

konference ob okrogli mizi, na kateri so se zbrali vodilni strank in ministrski predsednik. Nanašala se je na vladni osnutek alžirskega statuta. Popoldne je imela vlada izredno sejo, na kateri je odobrila novi program alžirskih reform, ki bo v ponedeljek predložen parlamentu v odobritev.

Bourges-Maunoury je sklical večeraj po neuspelih enomesečnih posvetovanjih voditelje socialistov, radikalov, Demokratsko-socialne unije centra, Ljudsko republikanskega gibanja, degolizmov in neodvisnih ter je tako poslednjič poskusil, da bi sestavil osnutek statuta, za katerega bi bila večina v parlamentu. Večernja desaturna debata je bila zaključena s popolnim nesoglasjem in šele na današnjem tretjem sestanku so bila nasprotja med socialisti in neodvisnimi izglajena s kompromisom o spornem problemu osrednjih državnih ustanov v Alžiriji. Ob podpori socialistov je vlada predlagala ustanovitev alžirske ustavodajne skupščine in izvršne oblasti v dveh letih. Vplivna desničarska stranka neodvisnih, degolizmov in radikalni disidenti ministra za vojsko Andréa Mauricea so označili ta načrt za "zelo tvegano reč, ki bi utegnila privedi do oceptitve Alžira od Francije."

"Danes smo ponovno proučili osnutek statuta v celoti in posredile se nam je izdelati predloge, ki so se zanje izrekle nacionalne stranke" je izjavil po današnjih peturnih pogajanjih ministrski predsednik Bourges-Maunoury. Pripomnil je tudi, da so vprašanje oblike osrednje alžirske izvršne oblasti trenutno dejansko odstavili z dnevnega reda. Domnevajo, da bo ta problem ostal odprt do sprejema -izvršilnega zakona po uveljavljanju alžirskega statuta Bistvena nesoglasja med strankami so tako ostala. Z določitvijo novega razporeda reform pa se je vlada izognila krizi pred začetkom alžirske debate v OZN.

Politični krogi v tej zvezi menijo, da bo s temi kompromisni dejansko znatno otežkočen položaj francoske delegacije v OZN ob alžirski debati.

Poslanik Petrović se vrača iz Paragvaja

Asuncion, 21. sept. (Tanjug). Predsednik republike general Alfredo Stroessner je sinoči sprejel jugoslovanskega poslanika v Paragvaju Slavoljuba Petrovića in se z njim daljši čas prisrčno razgovarjal. Po razgovoru ga je pridržal na večerji. Poslanik Petrović odhaja iz Paragvaja.

Kuatli obsoja

zlonomerno zahodno propagando proti Siriji

Damask, 21. sept. (Reuter). Predsednik republike Sukri Kuatli je danes na kongresu arabskih pravnih izjavil, da zadene zahodne države krivda za poslabšanje njih odnosov s Sirijo. Obsodil je zlonomerno propagando in ne-točne vesti o sovjetskih strokovnjakih v Siriji. Zahodne države pozabljajo, da je v Siriji prav tako precej strokovnjakov iz zahodnih dežel, iz Belgije, Italije, Švice, ZDA in od drugod. Zahodne države nadaljujejo propagando in sirijo neresnične govornice o sirskih reformnih načrtih in o gospodarskih pogajanjih z ZSSR. Ta propaganda se je zlasti okrepila, odkar so prišli pred nekaj dnevi v Damask sovjetski strokovnjaki, da bi proučili gospodarske načrte.

Agencija za bližnji vzhod je objavila, da je libanonska vlada prejela noto sirske vlade, ki zahteva pojasnilo o tem, ali je Libanon izrazil ZDA zaskrbljenost sprčo razvoja položaja v zvezi s Sirijo.

Podobni noti je poslala Sirija tudi Jordaniji in Iraku.

Sirija ni proti Turčiji

Carigrad, 21. sept. (AFP). Siroški zunanji minister Salah Bitar, ki se je na poti v New York ustavil v Carigradu, je izjavil novinarjem, da si Sirija na vse načine prizadeva, da bi ohranila prijateljstvo s Turčijo in obrzala stike z njo izven hladne vojne na Bližnjem vzhodu. Vladi v Damasku je sproti vnela vest, da zbira Turčija svoje čete na sirske mejl. Bitar je rekel, da je zavoljo tega prišlo do stikov med sirske vlado in turškim veleposlanikom v Damasku ter poudaril, da Sirija nikoli ni bila sovražnik Turčije. Sirija bo posegla v debato, če dalje izjavil, ko bo Generalna skupščina OZN obravnavala vprašanje Alžira in Palestine, ter je poudaril, da je pripravljena boriti se za pravice teh dežel.

Delegacija naših borcev v gosteh pri Zvezi poljskih borcev za svobodo in demokracijo

Varšava, 21. sept. (Tanjug). Delegacija Zveze borcev Jugoslavije, ki je na obisku pri poljski Zvezi borcev za svobodo in demokracijo, je davi odpotovala v Krakov.

Delegacija, ki jo vodi Uglješa Danilović je bila večeraj v Varšavi, kjer je obiskala predsednika Zveze.

Diplomatska kronika

Kairo, 21. sept. (Tanjug). Jugoslovanski veleposlanik v Kairu Josip Djerđa je bil danes pri ministru v predsedstvu republike Ali Sabriju in se z njim daljši čas razgovarjal o najnovejšem razvoju položaja na Bližnjem vzhodu.

Beograd, 21. sept. (Tanjug). Predsednik republike Josip Broz Tito je privolil v imenovanje novega egiptskega veleposlanika v Jugoslaviji Mohameda Moheba Abdela Gafara.

Predsednik republike je privolil tudi v imenovanje prvega čiliskega poslanika v Jugoslaviji Enrica Bernsteina. Novi poslanik je bil doslej državni podsekretar za zunanje zadeve. Akreditiran bo hkrati kot čilski veleposlanik v Avstriji in bo imel svoj stalni sedež na Dunaju.

Budimpešta zavrača newyorško resolucijo o Madžarski in vso obveznosti, ki bi iz nje nastale

Budimpešta, 21. sept. (Tanjug). Madžarska vlada je objavila, da ne priznava resolucije o madžarskem vprašanju, ki jo je sprejela Generalna skupščina na svojem izrednem zasedanju, in da tudi ne sprejema obveznosti, ki bi izvirale iz te resolucije. V objavi madžarskega zunanjega ministristva je rečeno, da pomeni resolucija nov poskus vmešavanja v notranje zadeve

ve dežele ter da koristi zgolj namenom ameriške politike.

Madžarska vlada protestira proti ponovni vključitvi madžarskega vprašanja v dnevni red Generalne skupščine, ker je prepričana, da "hočejo določiti imperalistični krogi s tem odvrtiti pozornost svetovne javnosti od perečih mednarodnih političnih problemov". Madžarska vlada upa, da se bo Generalna skupščina posvetila raje mednarodnim vprašanjem, ki je bila rojena v dobi münchenske krize, ko so odmevali po ulicah nemških mest koraki nacifašizma, ki se je pripravljala na krvave osvajaalne pohode. Končno je peta generacija mladincev in mladink te skupine bila rojena v letu, ko se je uradno začela druga svetovna vojna in ko so hrabri Poljaki odklonili šestnajst točk nemškega ultimata.

Poldrugi milijon

Po statističnih podatkih znaša v Jugoslaviji naravni prirastek povprečno 300.000 ljudi letno. Na volitvah v občinske in okrajne ljudske odbore, ki bodo konec oktobra in v začetku novembra po celi državi, bo prikratk izpolnilo svojo državljansko dolžnost okoli poldrugi milijon novih volivcev.

To je pet generacij najmlajših polnoletnih državljanov, to so mladi ljudje, rojeni leta 1935, 1936, 1937, 1938 in 1939.

Poslednje politve pri nas so bile leta 1932, to se pravi, da bodo vsi ti letniki tokrat prvič stopili pred volilne odbore. Na oktobrskih volitvah bodo tako prikratk izpolnili volilne listke mladinci in mladinke teh petih generacij, ki so svojo najnežnejšo mladost prebili v okoliščinah druge svetovne vojne in ki so se rodili v napetosti poslednjih predvojnih let.

Prva generacija teh novih volivcev se je rodila takrat, ko je fašizem prikratk javno priredil orgije smrti v etopijski avanturi kot predigrji druge svetovne vojne. Drugi letnik teh mladincev je bil rojen v letu, ko so njihovi očetje, ko je bila rojena v dobi münchenske krize, ki so odmevali po ulicah nemških mest koraki nacifašizma, ki se je pripravljala na krvave osvajaalne pohode. Končno je peta generacija mladincev in mladink te skupine bila rojena v letu, ko se je uradno začela druga svetovna vojna in ko so hrabri Poljaki odklonili šestnajst točk nemškega ultimata.

Proa leta življenja vseh teh petih letnikov so bila polna bridkih vtisov. Se preden so se v šoli naučili abecede, so njihovi starši odšli v borbo, da si priborijo svobodo zase in tudi za ta pokolenja.

Otroci so rasli v vojni. S sedmimi, osmimi, devetimi leti so gledali kri in ubijanja, z občudovanjem so poslušali zgodbe o partizanskih junakih, nekateri izmed njih pa so tudi zdaj pa zdaj sami ozeli v roke bombo. Tudi taki hrabri junaki so bili med njimi.

Generacije so rasle. Najstarejša je bila stara deset let, ko se je polegel vojni vihar in so dočakali osvoboditev. S svojimi šibkimi rokami so pomagali obnabljati porušeno domovino. Iz šolskih klopi so poslušali svoje starejše tovariše in se počasi pretakali med nje. Brčko, Šamac, auto-cesta, železarne, tovarne, proglas republike, dalje leta, ko so delavci prevzeli upravljanje tovarn o svoje roke. Zgodovinski dnevi.

Z osemnajstimi leti so postali polnoletni in enakopravni državljani socialistične domovine. Družba jim je priznala pravico, da lahko volijo in so lahko voljeni v vse organe socialistične oblasti.

Vsi ti, poldrug milijon mladincev in mladink, bo na volitvah v občinske in okrajne odbore prvič izpolnilo svojo državljansko dolžnost. Mnogi izmed njih so sicer že volili in bili voljeni v organe delavskega in družbenega upravljanja, toda tokrat bodo prvič sodelovali na splošnih volitvah.

Naša dolžnost je, da osemtem mladim ljudem pomagamo, da bo ta njihov korak v družbeno življenje uspešen. Od tega je tudi odvisno, kako bodo razvijali bogato dediščino, ki so jo izvojevali, se zanjo borili in zanjo umirale mnoge generacije.

B

ZVEZNA KOŠARKARSKA LIGA
Ljubljana: Crvena zvezda 77:64
(33:27)
Proleter: Zeljeznikar 100:79

VREMENSKA NAPOVED
za nedeljo, 22. septembra
Deloma sončno z menjajočo oblačnostjo. Najnižje nočne temperature med 8 in 10, v Primorju okoli 14.

DANES SE ZAČENJA TEDEN BORBE PROTI TUBERKULOZI

PRED KONGRESOM RUDARJEV IN METALURGOV

DESET LET USPEHOV

osnova za nadaljnjo pomoč RK pri zatiranju nevarne bolezni

Skupnost nudi zdravstveni službi velike materialne možnosti za zdravljenje TBC — Letos se bo Rdeči križ prvenstveno zavzel za pomoč patronažni službi

Letošnji Teden borbe proti tuberkulozi, ki je določen za čas od 22. do 28. septembra, ni pomemben le zato, ker je organizacija takega tedna manifestacija vseh prizadevanj za zatiranje te nevarne in dolgotrajne bolezni, temveč še zlasti zato, ker poteka v jubilejnem letu protituberkulozne borbe pri RK. Pred desimi leti so namreč osnovali pri organizaciji RK sekcije za borbo proti tuberkulozi, ki naj bi bile v pomoč zdravstveni službi.

Leta 1953 je bolovalo v Sloveniji za tuberkulozo 13.800 bolnikov. Na 10.000 prebivalcev torej 90 tuberkuloznih. Skupni stroški za zdravljenje in izpad akumulacije so znašali milijardo osem sto milijonov dinarjev ali 1,11% celotnega našega narodnega dohodka.

Da bi za bodoče preprečili širjenje te bolezni, je skupnost nudila zdravstveni službi velike materialne možnosti za zdravljenje tuberkuloze. Sedaj imamo v Sloveniji zadostno število bolnišnic za tuberkulozne in na široko razpredeno mrežo protituberkuloznih dispanzerjev. Hkrati s temi uspehi je nudil Rdeči križ zdravstveni službi odločno pomoč z osnova-

njem protituberkuloznih sekcij pri glavnem in okrajnih odborih

V sežanski bolnišnici: Bolezen jih je odtrgala od njihovih poklicev, vendar dolgi dnevi ne preživljajo v brezdelju

RK, z organizacijo protituberkuloznih aktivov, kjer sodeluje vse članstvo in s tesnim sodelovanjem

s protituberkuloznimi zdravstvenimi ustanovami. Pomagal je pri organizaciji fluorografskih akcij, pri uvajanju besežiranja, pri sanaciji okolja tuberkuloznih bolnikov, pri izolaciji ogroženih otrok, nudil je socialno pomoč bolnikom in njihovim družinam in podpiral osnovanje centrov za rehabilitacijo tuberkuloznih bolnikov.

Letošnji teden borbe proti tuberkulozi bo to dejavnost Rdečega križa še poglobil, prvenstveno pa se bo ta organizacija zavzela za pomoč patronažni službi. V posebnih seminarjih se bodo aktivisti Rdečega križa prek leta usposobili za delo, ki naj bi bilo v pomoč patronažnim sestram pri urejanju socialnih razmer tuberkuloznih, širjenju zdravstvene prosvete, organizaciji rehabilitacije itd. Tako pomoč Rdečega križa že lepo uspeva v aktivih v Mariboru, skušali pa jih bodo razpresti po vsej Sloveniji. M. N.

Surovinsko bazo lahko še povečamo

Po perspektivnem planu se bo do leta 1961 proizvodnja surove nafte povečala za trikrat, proizvodnja mnogih kovinskih izdelkov in rud pa dvakrat — Za to pa bo treba sistematično šolati kadre, ki jih zelo primanjkuje

Beograd, 21. sept. (Tanjug). — Vprašanje produktivnosti dela in kadrov bo glavna tema II. kongresa rudarskih in metalurških inženirjev in tehnikov Jugoslavije, ki bo 28. in 29. septembra v Beogradu.

V kongresnem poročilu je poudarjeno, da so se mimo začetka obratovanja novih velikih objektov v bazični industriji znatno povečale rezerve nafte, železne rude, bakra, svinčeno cinkove rude, boksita, magnezita in drugih rud. Z zdaj so dane možnosti, da bi surovinsko bazo še bolj razširili. Z izgradnjo aluminijevega kombinata v Titogradu, topilnice in flotacije v Majdanpuku in Boru ter novih rudnikov v Plevljah in na Kosovu bo omogočena še večja pridelava boksita in bakrene rude.

Perspektivni program predvideva, da se bo do 1961. leta proizvodnja surove nafte povečala za trikrat, proizvodnja bakrene rude, valjanih in vlačnih jeklenih izdelkov, dalje železne rude, surovega železa, boksita, aluminija in aluminijastih izdelkov pa za dvakrat v primerjavi z 1956.

Da bi zagotovili predvideno povečanje proizvodnje, je treba začeti, poudarjajo v krogih metalurgov in rudarjev, sistematično

šolati tehnične kadre in kvalificirane delavce za delo v rudnikih in podjetjih črne metalurgije.

Dotok novih kvalificiranih delavcev je majhen, med drugim tudi zaradi nezadostne zmogljivosti rudarskih industrijskih šol, v katerih se letno izšola samo 200 kvalificiranih delavcev, medtem ko bi bilo letno potrebno okrog 2000 delavcev.

Letos na 126.000 ton povečana nosilnost naše trgovinske mornarice

Reka, 21. sept. (Tanjug). — V združenju pomorskega brodarstva na Reki izjavljajo, da se je nosilnost naše trgovinske mornarice letos povečala za 90.000 ton. V naših ladjedelnicah je bilo izdelanih 6 tovrstnih ladij, od katerih imajo štiri nosilnost več kot 10.000 ton vsaka. Zda ima naša trgovinska mornarica skupno 520.000 ton nosilnosti. Pričakujejo, da se bo tonaža tega ladjevja do konca leta povečala še za okrog 36.000 ton, in sicer z dograditvijo petih ladij v naših ladjedelnicah. Tako bo letošnje leto najplodnejše povojno leto v izgradnji naše trgovinske mornarice.

Kulturne VESTI

JUBILEJ »DUNDA MAROJA« V JUGOSLOVANSKEM DRAMSKEM GLEDALIŠČU

V sredo 25. septembra bo Jugoslovansko dramsko gledališče v Beogradu prikazalo tristoletno predstavo ene izmed najznačilnejših jugoslovanskih dram in hkrati najuspešnejšo predstavo, odkar gledališče obstaja. Upriporili bodo Držičevega »Dunda Maroja« v znani režiji Marka Foteza in v zasedbi, ki je postala že legendarna. Proč se po osovoboditvi upriporili to Držičevo komedijo februarja 1949 in od tedaj so znamenito predstavo videla ne le jugoslovanska mesta, maroč tudi Pariz, Moskva, Leningrad, Kijev, Gorki, Dunaj, Budimpešta. Z istim uspehom kot Jugoslovansko dramsko gledališče upriporjajo »Dunda Maroja« tudi holandsko gledališče »Teater«, českoslovaški »Narodni Divadlo«, upriporili pa ga bodo to sezono tudi v Budimpešti in na Poljskem. Komedija je prevedena v angleščino, francosščino, nemščino, slovaščino, češčino, madžarsščino in bolgarščino. Jubilejna tristoletna predstava predstavlja nedvomno pomemben jubilej in velik uspeh tako dela kot izvajalcev.

SEJA ODBORA ZA PROSVETO IN KULTURO ZVEZNEGA IZVRŠNEGA SVETA

Na nedavni seji odbora za prosveto in kulturo Zveznega izvršnega sveta v Beogradu so sklenili podaljšati rok za diskusijo o predlogu sistema izobraževanja in o vzgoji v FLRJ. Rok so podaljšali do 1. novembra 1957. Namen podaljšanja je zagotoviti čim bolj oestransko razpravo o predlogu ne samo v vrstah prosvetnih delavcev in njihovih organizacij ter ustanov, ampak tudi v drugih forumih in institucijah. Na isti seji je odbor obravnaval in sprejel nekaj zakonskih predpisov o področju prosvete in kulture. Razpravljal so o splošnem zakonu o knjižnicah, ki predvideva, da bodo knjižnice upravljali organi družbenega upravljanja in določili njihov status. Zakon bo rešil tudi mnoge probleme knjižnic, kot so kadrovske in finančne, veljal pa bo le za javne knjižnice, ki so jih ustanovili državni organi. Na seji so mimo tega sprejeli predlog o ustanovitvi inštituta za prosveto in kulturo Zveznega izvršnega sveta ustanovitve zvezne komisije za izpopolnjevanje strokovnih kadrov ter sprejeli uredbo o ustanovitvi statistične šole.

50 LET NARODNEGA GLEDALIŠČA V OSIJEKU

Osijsko Narodno gledališče bo te dni slavilo petdesetletnico svojega dela. Zato se je gledališka sezona v gledališču začela zelo zgodaj. Ansambel namerava pripraviti obsežen in ne lahek repertoar do najzgodnejših dramskih, sestrskih opernih in treh opernih del. Zanimivo je, da bodo v tej jubilejni sezoni upriporili tudi tisočletno delo: to bo premiera drame »Kotorski mornarji« Friedricha Wolfa. Delo bodo upriporili v počastitev 40-letnice Oktobrske revolucije. Tudi ostali repertoar je sestavljen iz kvalitetnih dramskih tekstov, med katerimi je mnogo domačih avtorjev: Krleža, Leponić-Obrnović, Kolar, Nuić, Vojnović, od tujih pa tudi Sartre in Lorca.

Pionirski Odred bratstva in enotnosti prispel v Kranj

Pionirski Odred bratstva in enotnosti je danes prispel v Kranj, kjer so mu priredili priščen sprejem. Pionirji so si ogledali tovarno »Iskro« v Kranju, potem pa jih je sprejel predsednik občinskega ljudskega odbora Vinko Hafner. Pozneje so pionirji obiskali Okroglo pri Kranju in si ogledali jamo, kjer

je spomladi leta 1942 trinajst partizanov s pesmijo na ustih končalo svojo junaško pot. Pionirji so odšli nato v Begunje in Drago in prek Bleda v Bohinj. Jutri bodo v Bohinju prisostvovali »Krvjemu balu«, naslednji dan pa nadaljevali pot preko Jelovice v Dražgoše, Zeleznike in naprej po poteh partizanskih borb.

PRED VOLITVAMI V OBČINSKE LJUDSKE ODBORE

O čem razpravljajo na zborih volivcev

DOBER KRAJEVNI ODBOR — DOBER MNOŽIČEN SESTANEK

V splošnem so priprave v videm-krški občini pokazale, da so bili sestanki dobri, kjer so aktivni krajevni odbori in kjer je bila tudi dobra povezava med njimi in organizacijo SZDL. V teh krajih volivci drugače gledajo na skupne probleme in na naš nadaljnji razvoj kot v krajih, kjer krajevni odbori niso aktivni.

PROTI »KITAJSKIM ZIDOVOM« MED OBČINAMI

Kmetje na Krškem polju so kritizirali ustvarjanje »kitajskih zidov« med občinami. Menili so, da formiranje komunalnega sistema ni imelo namena ustvarjati takih pregrad, kot se to dogaja med občinami Videm Krško in občinami novomeškega okraja. Kmetje iz vasi, ki namreč mejijo

na ta okraj so poprej vedno dobivali drva iz krakovskih gozdov, sedaj pa je ta vir povsem usahnil. To povzroča hudo kri med poljanskimi kmeti na Krškem polju, ker nimajo možnosti drugod dobiti drv, zima pa je pred vrati.

KMETIJSKA ZADRUGA NAJ SAMA POROČA

V Mozirju so na zboru volivcev sklenili, da bodo čimprej ustanovili vodovodno zadrugo. V tem kraju je namreč problem napeljave vodovoda eden najbolj perečih vprašanj. Volivci so tudi zahtevali, da je treba vprašanje ureditve prosvete oziroma kinodvorane v Zadrženem domu še enkrat spraviti z dnevnega reda zborov volivcev. Zato so izvolili poseben odbor, ki naj pospeši ureditev tega vprašanja. Zahtevali so tudi, naj kmetijska zadruga na prvem prihodnjem zboru vo-

livcev poroča, kaj je sama napravila v zadnjih letih glede tega vprašanja.

NA 1000 OTROK JE PREMALO ENA SAMA SOLA

V Novem Velenju so se volivci pritoževali, ker nimajo trgovine, kjer bi lahko kupili povrtnino in sadje. Zato so zahtevali naj novi krajevni odbor čimprej uredi stojnice, kamor naj bi kmetje nosili prodajati svoje pridelke. Razpravljali so tudi o solah. Za tisoč otrok je v Velenju ena sama sola ter bi bilo treba zgraditi še drugo osemletko.

Razprava o gospodarski dejavnosti v Leskovcu v občini Videm Krško je bila zelo živahna. Kmetje so menili, da bi bilo treba prekvalificirati gozdove o Krakovem, ki so bili nekoč zelo bogati, sedaj pa so že močno izsekani in bi moral katastrofski izračun to upoštevati.

OB 40-LETNICI OKTOBRSE REVOLUCIJE

Kako je petrograjski sovjet stopil na stran boljševikov

Iz spominov S. Gončarske, odposlanke petrograjskega sovjeta v letu 1917

Napočil je julij. Kontrarevolucija je bila okrutna, toda čim bolj so bili boljševiki preganjani, čim bolj so jih uničevali, tem hitreje je rasla razredna zavest množic, ki so doumele, kdo štiti njihove koristi. Stranki menjševikov in eserov sta kopneli, boljševiška partija pa je rasla in se utrjevala. Samo v enem mesecu po juljskih dogodkih se je v petrograjsko boljševiško organizacijo včlanilo več kot 10.000 novih članov.

Ko sta videla, da vpliv boljševikov narašča, zvezni centralni izvršni odbor in prezidij petrograjskega sovjeta nista hotela dovoliti ponovne izvolitve sovjetov delavskih in vojaških odposlancev. Tedaj smo mi v boju za boljševizacijo sovjetov izkoristili močno demokratično orožje — odpoklic odposlancev, na katerih mesta smo izvolili druge.

Po VI. kongresu Partije smo začeli čedalje ostreje napadati Začasno vlado. V ljudeh je telo. Delavci in vojniki Petrograda so nestrpno pričakovali poziv Partije na oboroženo vstajo.

Na zasedanju petrograjskega sovjeta je 18. avgusta govoril minister socialistični Cereteli. Skušal je opravičiti odklop vlade o uvedbi smrtnih kazni za vojake, govorec:

»Nemogoče je dati proste roke razuzdani vojaški stihiji. Vojaki imajo v rokah orožje, s katerim ogrožajo revolucijo. Če bi vi, recimo, danes sprejeli resolucijo proti smrtni kazni, kaj bi se zgodilo? Vi jutri ne boste strmoglavili vlade...«

Mi, boljševiški odposlanci, smo mu segali v besedo z vzkliki: »Ne, strmoglavili jo bomo, strmoglavili!« Pridružili so se nam mnogi vojniki. Glasno smo protestirali. Cereteli je zviška pogledal na nas, preproste ljudi in ponovil:

»Ne, ne boste je strmoglavili!« Protesti so se nadaljevali. Tedaj je izgubil potrpljenje in s povišanim glasom rekel:

»Vi ne boste pozvali polkov na ulico, z resolucijo pa ne boste ukinali smrtni kazni!« Nastal je tak hrup, da Cereteli ni mogel več govoriti. Pregnali smo ga z govorniškega odra, ne da bi mogel zaključiti govor.

Za menjševiško-esersko resolucijo je glasovala samo majhna skupina. Število boljševikov, članov sovjeta, je stalno naraščalo. Dne 31. avgusta sta bili na zasedanju petrograjskega sovjeta predloženi dve resoluciji. Boljševiška resolucija je ostro obsodila politiko izdajalcev, ki so podpirali kontrarevolucionarno buržoazijo in veleposestnike ter pustolovščino generala Kornikova. Menjševiška resolucija pa je zlobno, kakor običajno, obsodila prevelike boljševiške zahteve. Menjševiki so bili prepričani, da je na njihovi strani večina članov sovjeta in si niso posebno prizadevali, da bi si zagotovili podporo za svojo resolucijo.

Kako razočarani so bili, ko je večina odposlancev glasovala za boljševiško resolucijo! Menjševiki so mislili, da gre za nespornost, napako. Če po pravici povem, tudi mi boljševiki še nismo bili povsem prepričani, da v sovjetu že imamo večino. Prezidij je izjavil, da je bilo pri glasovanju odsotnih mnogo odposlancev in predlagal, naj bi ponovno glasovali o resoluciji. Pri drugem glasovanju smo spet dobili večino. Toda predsedujoči je izjavil, da glasovanja ni moč smatrati za veljavno, ker mnogi vojaški odposlanci niso navzoči. Sporočil je tudi, da bo prezidij sklical izredno zasedanje sovjeta zaradi ponovnega glasovanja.

Napočil je dan izrednega zasedanja. Petrograjski delavci so napolnili dvorano do zadnjega kotička. Dve četi vojakov nista mogli napraviti reda med množico, ki je hotela v dvorano.

Ze na začetku zasedanja se je razvila ostra polemika. Da bi dobili večino, so izdajalci povezali glasovanje za resolucijo z zaupnico prezidiju.

Boljševiki so razumeli bistvo te demagogije. V njihovem imenu je spregovoril Volodarski:

»Tovariši nam predlagajo, naj glasujemo za zaupnico prezidiju.

Dobro. Glasujemo za zaupnico ali nezaupnico. Toda nam odposlanec mora biti jasno, da je glasovanje za podporo prezidiju glasovanje za politiko Kerenskega, politika Kerenskega pa se glasi, da zemlja pripada veleposestnikom, ne pa kmetom, da se je treba vojskovati do zmagovitega konca, da je treba štiti koristi kapitalistov — to je dogovor s kornilovci, to je smrtna kazen za vojske. To politiko podpira prezidij sovjeta. Prepričani smo, da bo sleherni odposlanec dobro premislil, preden bo sklenil glasovati za zaupnico takšnemu prezidiju.«

Pri glasovanju smo boljševiki dobili večino. Dobili smo 100 glasov več kot izdajalci. Zmago so z nami slavili tudi ljudje, ki so na hodnikih vztrajno čakali na izid glasovanja, ki se je začelo ob enajstih zvečer, končalo pa ob prvih jutranjih urah... Tako smo izbojevali našo veliko zmago...

Lenin v krožku petrograjskih delavcev

Spravljalivost je treba

Komaj je glavna skupščina OZN, ki je formirala zasedati, šele ta teden, v izrednem navedenju in zaključku lanskega zasedanja končala nesrečno razpravo o Madžarski — za ne ravno srečen začetek svojega letošnjega dela — se je v našem smislu enako končala tudi volilna kampanja v Zah. Nemčiji s presenečljivo visoko zmago strogo »zahodno orientiranega« kancijera Adenauerja. Ne da bi drugo ni bilo element, ki bi bilo z njim moč okrepiti prizadevanja za mir in sodelovanje med narodi.

Adenauer sam v sedlu

Komentarjev o parlamentarnih volitvah v Zahodni Nemčiji je bilo na pretek, zato nemara ne kaže izgubljati preveč besed o rezultatih glasovanja in o njihovih možnih posledicah. Vsekar se je izkazalo, da večina Nemcev sredi politiki dosedanjega kancijera. Absolutna večina v novem Zveznem zboru je za Adenauerja nedvomno velik uspeh. Osvobodila ga je potreba pogajanj in manevrov v koalicijski vladi več strank ne glede na to, ali bo nova vlada enobarna ali ne. Na drugi strani pa se je vendarle neke zmanjšala kancijerjeva svoboda akcije. Socialno-demokratska opozicija je zavzela nekaj manjši nad eno tretjino poslaniških mest in tako je ni koalicijske, ki hi mogla spravit pod stroho ustavnih reforme. Vendar to vprašanje po sklepu o oboroževanju, sprejetem še v prejšnjem Zveznem zboru, ni tako aktualno.

Ce se ugotovimo, da kažejo volilni rezultati tendenco k oblikovanju dvustranskega sistema v Nemčiji, pomeno do glavnega vprašanja: kakšne utegne biti posledice Adenauerjeve zmage za nadaljnji razvoj mednarodnih odnosov. Ce sodimo po kancijerjevih dosedanjih politiki, ni upati, da bo utrditev njegovih pozicij prispevala k splošnem pomirjenju. Obenem pa tudi ugotovitev, da je absolutna večina zahodnonemških volivcev podprla politiko »močne roke«, ni nič kaj prestrašilo, zlasti če obudimo nekaj ne zaupljivih spominov. Morda bi lahko koalicijska politika še nadalje zavirala element v razvoju mednarodnega položaja. Težko je pa napovedati, ali se bo vpliv tega zaviralnega elementa povečal. Obenem pa ni videti upanja — zlasti z ozirom na bonnsko stališče do Vzhodne Nemčije, da bi se položaj v Evropi v bližnjem času bistveno spremenil.

Zbliževanje ali razdor

Eno izmed prvih dejanj Glavne skupščine na novem zasedanju je bil sprejem 8. države — Malaje — v svetovno organizacijo. Vsako razširitev OZN je nedvomno pozitivno, toda namen tega dogodka v velikem meru zadržuje dejstvo, da se tudi tokrat še ni premaknilo z mrtve točke zastopstva četrtine vsega človeštva — LR Kitajske v OZN. Druga stvar, ki ne odpira velikih perspektiv, je pa nastop obeh »velikih«, Dullesa in Gromika. V obeh govorih je bilo —

Kadar so interesi stranke

v nasprotju z gospodarskimi interesi ljudstva

Trst, 21. septembra. Kot poroča o teh zadevah dobro obveščeni »Piccolo«, ima vladni generalni komisar Palamara na svoji mizi že pripravljen dekret o imenovanju prefekturnega komisarja, ki naj bi upravljal tržiško občino do novih občinskih volitev. V dekret je treba vpisati le še ime bodočega komisarja.

V Trstu mnogo ugibajo, kdo bo komisar, čeprav to ni bistvenega pomena. Nedvomno bo to človek, ki bo brezpogojno izpolnjeval ukaze vladnega komisarja Palamara in ščitil interese večinske stranke, tako da je navsezadnje skoraj vseeno, ali bo ta komisar prišel iz Rima, ali iz Benet ali od kod drugod. Važnejše je, kako dolgo bo upravljal občino. Saj ni vseeno, ali bo ta pod njegovo upravo tri mesece ali pa kar celo leto, kot je to pobožna želja krščanske demokracije in drugih desničarskih strank.

Po odstopu 32 mestnih svetnikov in avtomatičnem razpustu mestnega sveta se je polemika med političnimi strankami, ki so bile v občinskem svetu, močno zaostriala. Demokristjani dolžijo levico, da je predvsem njeno »politiziranje« upravljanih zadev krivo, da je bilo treba mestni svet razpustiti. Bivši župan Bartoli pa v svojem današnjem progosu meščanom tarna spricho »neprimerne« volilnega zakona, ki krščanski demokraciji ni zagotovila absolutne večine, tako, da bi lahko še nadalje po mili volji vedrila in oblačila v mestnem svetu. Ena od okoliščin, ki je pripomogla k njegovemu razpustu, je po Bartolijevemu mnenju tudi ta, da je na zadnjih občinskih volitvah sodelovalo preveč političnih skupin, med njimi »povsem nepomembne in nepotrebne stranke, ki je otežilo upravljanje občine. Bartoli odklanja odgovornost za nastali položaj in pravi, da vedno vztraja na tem, da tržiškega vprašanja niso uredili z londonskimi spomenici iz leta 1954. To spomenico je še vedno pereče, tako na političnem področju kot na ostalih, ki iz njega izhajajo.

TRŽASKA KRŠČANSKA DEMOKRACIJA ZA ODLOG OBČINSKIH VOLITEV

Kadar so interesi stranke

v nasprotju z gospodarskimi interesi ljudstva

v vsaj z ozirom na nujnost izkoriščanja vseh možnosti za zblíževanje in sporazumevanje — vse preveč medsebojnih obožih in vse premoje elementov, ki bi prispevali k napredku v mednarodnih odnosih. Posebno hudo je bilo dvojni glede Srednjega vzhoda in tisti, ki se je bil Dunas, sicer spreten, a ne preveč prepričljiv. Vendar pri tem ne gre toliko za ugotavljanje, kdo ima prav in kdo ne, kot za potrebo, da se v spravljalivost ozračju najdejo konstruktivna pota k ureditvi razmer v tem delu sveta. To pa bi bilo vsekakor najlažje doseči s čim manj tujeja vmešavanja.

Enaka osnovna ugotovitev — namreč o škodljivosti polemike in o koristnosti potrpežljivega iskanja sporazuma — bi lahko veljala tudi za razorožitev. Razpravo o tem so prenesli v New York, potem ko »razoroževalci« v Londonu niso dosegli nobenega konkretnega rezultata. Velikih stvari kajpa od Glavne skupščine ne kaže pričakovati, a mnogo bi še bilo, ko bi vsaj o kakšnem problemu povedala svojo besedo kot glasnik svetovne javnosti.

Kakor je bilo pričakovati, se je na dnevnem redu znašio tudi alžirsko vprašanje, ki povzroča sive lase francoski vladi. Alžir jo toče na vseh koncih in krajih: z vojno v Alžirju, z gospodarskimi in političnimi težavami doma, z neprijetnim položajem v svetovnem okolju. Pravzaprav nosi danes vse, kar se v francoski politiki dogaja, alžirski pečat. Tudi grozeči protesti zaradi Gaillardove korenite gospodarske politike. Vlada je zdaj začela v Bourbonjski padaj tekmo s časoma bo novi alžirski statut sprejet o pravem času, da bo lahko vsaj nekaj pokazala na mednarodnem zasedanju v New Yorku. Se več, ponavilja se stara francoska praksa: ko je državna politika v najbolj kritičnem položaju, je tudi vlada v najhujših škripcih. Po alžirskem statutu, katerega sprejem je še hudo v zračku, je čaka debata o gospodarski politiki z dokaj negotovim izidom.

Balkansko sodelovanje

Balkan je zadnje čase razmeroma dokaj miren del Evrope. Vendar loči države, ki so neke močno navezane druga na drugo, še vedno blokovska meja. Pobuda romunskega ministrskega predsednika za širše sodelovanje balkanskih dežel bi zato utegnila pomeniti odstranjevanje te meje, kar je vsekakor v skladu s splošno potrebo omiljevanja in odmiranja blokovske politike, čeprav je seveda tudi tukaj še mnogo težav. Dovolj je, če pomislimo, kako težko je na primer spraviti za isto mizo predstavnike Grčije in Turčije, čeprav sta članici »Atlantske zveze«. A ne glede na težave je širše razumevanje in sodelovanje vseh balkanskih držav potrebno. (Podoben predlog, ki bi v bistvu tudi pomenil premagovanje blokovskih meja, je podal Gromika za baltsko področje.) Jugoslovanska zunanja politika lahko seveda samo podpre vse pobude za razširitev in poglabitev mednarodnega sodelovanja.

Prvi sadovi

decentralizacije lahke industrije na Madžarskem

Budimpešta, 21. sept. (Tanjug). Produktivnost dela v madžarski lahki industriji je v juliju dosegla raven iz tretjega četletja minulega leta. Čeprav ta raven še ni bila dosežena v drugih panogah madžarske industrije in gospodarstva sploh, opozarjajo tu na ta uspeh kot na sad uspele reorganizacije lahke industrije v smislu večje samostojnosti podjetij in določene decentralizacije. Proizvodni stroški so še vedno višji kakor lani, toda dosežen je bil velik napredek v kakovosti in izbiri blaga.

V začetku leta so v madžarski lahki industriji proizvodnjo organizirali tako, da so globalno odpravili krščanski demokraciji nadaljevanje njene brezbrizne politike glede zahtev delovnega prebivalstva. Krščanska demokracija se zaradi vpliva kapitalističnih in konservativnih sil v njenih vrstah ni mogla opredeliti za takšen program, ki bi bil v interesu ljudstva. Razen tega pa so skušali njeni voditelji na vsak način obnoviti in celo okrepiti svoj nekdanji monopol v javni upravi. Vse to je povzročilo, da je tržiška Krščanska demokracija najprej zavrnila sodelovanje s socialnimi demokrati in republikanci, od katerih je zahtevala, da morajo opustiti svoj program, če hočejo sodelovati z njo v mestni upravi. Sedaj pa je Krščanska demokracija izvedla svoj sabotažni načrt proti mestnemu svetu, ki je edini reprezentativni organ mesta.

Kratek obisk iz Danske

Beograd, 21. sept. (Tanjug) — Včeraj sta z vlakom potovala skozi Beograd danski princ Aksel in veliki vojvoda luksemburški Jean, ki se bosta v Sofiji udeležila mednarodnega zasedanja olimpijskega odbora. Na železniški postaji ju je pozdravil namestnik šefa protokola državne sekretariata za zunanje zadeve Midrag Marković. Princ Aksel s princeso Margaretto in princ Jean s princeso Jozefino sta se sprehodila po Kalemegdanu in si ogledala Beograd.

ARETACIJE V NIKOSIJI

Nikozija, 21. sept. (AP). Po mestu so sinoči patrolirale skupine britanske vojske in preiskovale posamezna poslopja, kjer so menile, da bodo našle orožje, o katerem so bili Britanci obveščeni, da je skrito v mestu. Aretirali so 21 ljudi, med njimi 15 žensk.

NAŠI PARLAMENTARCI V ANSANU

V kitajskem mestu jekla

in med njegovimi sto tisoč delavci

Anšan, 21. sept. (Tanjug) Jugoslovanska parlamentarna delegacija pod vodstvom Petra Stamboliča, ki je zdaj na potovanju po industrijskem področju severovzhodne Kitajske, je prispela danes v Anšan, največji center kitajske metalurgije, ki je po pravi dobil ime »Mesto jekla«. Mestu daje značilno obeležje veliki metalurški kombinat, ki so ga domala v celoti zgradili po osvoboditvi in v katerem je zdaj zaposlenih nad 100.000 delavcev. Kombinatu so začeli graditi Japonci, da bi izkoriščali kitajsko rudno bogastvo. Toda pri umiku in v bojih za mesto, ki je sedemkrat menjalo gospodarja, je sovraini do temeljev razdejal vse naprave in skoraj vse mesto. Za časa japonske okupacije je imelo mesto okrog 130.000 prebivalcev, zdaj pa več kot 800.000 in je v njem samo delavcev okrog 240 tisoč.

S poti po Zahodni Nemčiji

Po dvanajstih letih

Pravijo, da se je v Zahodni Nemčiji dogodil čudež v teh dvanajstih letih, odkar so jankejski »nebeški hudiči« razdeljali cela mesta, jih »razdrali«, kakor je drugim sam grozil Adolf Hitler, ko je grmel po Münchenu in Nürnbergu, v berlinski športni palači in nešteto kod. Zdaj so kraj še zvečajši bombnih jam in s plevelom zaraslih podrtij planila iz tal še večja naselja s sto tisoči ljudi, s tisoči tovarni in z milijoni avtomobilov. V nečem je Zahodna Nemčija zdaj Amerika. Ne Zahodna Nemčija — Amerika.

Britanski laburisti so se ob svojem kazarcu whiskyja samozadovoljno hahljali, ko jim je njihov sociolog Hottellet v njihovem »New leadr« pripovedoval, kako je bila Nemčija denaciificirana: z novimi mesti in novimi tovarnami je zrastle nova »demokracija«. Predvsem nemški ljudje

sprejem. Opoldne so jim priredili voditelji kombinata in predstavnikov mesta slovesno kosilo, na katerem so podpredsed. Zvezne ljudske skupščine Petar Stambolič in predstavniki mesta in kombinata izmenjali prijateljske zdravice. Se prej so gostitelji seznanili delegacijo z osnovnimi značilnostmi tega velikega industrijskega centra in jim posredovali osnovne podatke o njem.

Popoldne se je jugoslovanska delegacija vrnila v mesto Senjan, kjer si je ogledala stalno razstavo gospodarskega razvoja in pridobitev severno-vzhodnega industrijskega področja Kitajske. Zvečer je bila za delegacijo v šenjanškem mestnem gledališču svečana predstava. Jutri bodo gostje odpovali v zgodovinsko mesto in veliko kitajsko pomorsko središče Port Artur.

nočejo vojne, ker jim je zadnja pobrala tretjino ozemlja onkraj Odre in Nise, jim pokopala tri in pol milijona ljudi in jim pustila poldrug milijon invalidov, več kot šest milijonov vojnih rentnikov, tri milijone žensk več, kakor je vseh moških, in še teh poslednjih je več kot desetina starih nad 65 let. Vrh vsega je dežela brez otrok, v tem menda tretja med zadnjimi na kontinentu.

Hottellet je svojim somišljenikom dokazoval: Lisztovi »Preludiji«, ki so postali po Göbbelsovi propagandni pameti simbol nezbežne, bližnje nemške zmage in so jih takozvani laburisti — nemara tudi zaradi svoje žitne žganjice — ni ves pomirjen lagodno zadrževal.

Stari Churchill si je v Jalti in potem v Potsdamu predstavljaj vso stvar sicer nekoliko drugače: razdelitev Nemčije na tri kraje — v zahodnega, v strogo ločenega pruskega in v bavarskega, ki ga je vklepal v podonavsko federacijo z Avstrijo in Ogrsko. (Vrag vedaj, zakaj so ga Nemci, ki jim je »zdržitev« vsaj na jeziku glavna skrb, lani v Achenu odklikovali s Karlovim križem.) Roosevelt še huje: z razkosanjem dežele na sedem okrnih, delno celo internacionaliziranih. In sta oba v maju 1945 pravzaprav bojkotirala sovjetsko proklamacijo enotne nemške dežele pod zavezniško kontrolo. In mimo tega naj bi bili po ameriškem Morgenthauovem načrtu še do kraja uničili nemško težko industrijo, zasuli nemške rudniške jaške kakor zastrupljene vodnjake in Nemce na gualni njih zemljo orat in les tesat v njih-

alni demokrati zahtevajo takojšnje volitve in pri tem predvsem opozarjajo na škodo, ki bi bila Trstu prizadejana s predlogo komisarsko upravo. Vprašanje, ki se sedaj postavlja, je predvsem to, ali bo demokristjanom uspelo uresničiti svoje načrte in zavleči volitve do jeseni prihodnjega leta, ali pa se bodo morali ukloniti zahtevam velike večine tržiškega prebivalstva.

Levica pa v en glas zahteva, da je treba razpisati nove volitve čimprej, po možnosti še pred koncem leta. Upoštevati je namreč treba, da je mestni svet edini izvoljeni lokalni organ, v katerem svetniki lahko načno vse probleme v zvezi z mestom. Tržiški mestni svet je dejansko edina javna tribuna, s katere so doslej tolmačili zahteve prebivalstva po prosti coni in deželni avtonomiji, po večjem lad'evju in tudi v vseh drugih tržiških gospodarskih vprašanjih. Daljša komisarska uprava bi nadalje pomenila upravljanje brez nadzorstva, kar bi nujno izzvalo ukrepe, ki bi bili v nasprotju z interesi meščanov.

Levica seveda tudi ugotavlja, da tiči krivda za razpust mestnega sveta pri demokristjanih. V svoji sinočni izjavi, ki analizira demokristjansko zadržanje, pravi Neodvisna socialistična zveza: »Izidi zadnjih volitev so močno okrepili položaj levih strank v mestnem svetu. To je preprečilo Krščanski demokraciji nadaljevanje njene brezbrizne politike glede zahtev delovnega prebivalstva. Krščanska demokracija se zaradi vpliva kapitalističnih in konservativnih sil v njenih vrstah ni mogla opredeliti za takšen program, ki bi bil v interesu ljudstva. Razen tega pa so skušali njeni voditelji na vsak način obnoviti in celo okrepiti svoj nekdanji monopol v javni upravi. Vse to je povzročilo, da je tržiška Krščanska demokracija najprej zavrnila sodelovanje s socialnimi demokrati in republikanci, od katerih je zahtevala, da morajo opustiti svoj program, če hočejo sodelovati z njo v mestni upravi. Sedaj pa je Krščanska demokracija izvedla svoj sabotažni načrt proti mestnemu svetu, ki je edini reprezentativni organ mesta.«

Nova vlada na Tajskem

Bangkok, 21. sept. (AFP) Začasna tajska (siamska) skupščina je v 78 glasovi proti 22 odobrila imenovanje Nai Poi Sarasina za novega predsednika vlade. Sedstavo vlade, v kateri bodo civilni in vojaški funkcionarji, bodo objavili naknadno. Sodijo, da bo predsednik vlade obdržal tudi zunanje ministrstvo, medtem ko bodo obrambno ministrstvo zapupali generalu Kitikakonu.

hovich gozdovih ter živino past po njih bavarskih gorah in dolnjesajskih lapornih ravninah. Tako je sedanja delitev nastala šele, ko so se zaveznički sami razšli in so se tudi na nemških tleh — ne toliko zaradi Nemcev kakor zaradi svoje lastne ločitve — hermetično ogradili na svojih demarkacijskih mejah sredi nemškega ozemlja. Zdaj vračta Bonn na Moskvo vso krivdo, da Nemčija še ni združena.

Truman je opustil Rooseveltov načrt. Vrh vse Marshallove in druge pomoči je komisar McCloy še Friedricha von Bohlena-Kruppa izpustil iz spandauske ječe, češ da ga po ameriških zakonih ne more obdržati nacističnega vojnega zločinstva. Tedaj so zahodni demokrati to svojo novo kupčijo na starem kontinentu spet odeli v »idejne« plašče vseh sort evropskih skupnosti, od promogovne in jeklarske do obrambne, od plačilne do tržne in celo je drske. Stari Konrad Adenauer, ki mu je kar prijalo, da so o njem pripovedovali, kako je nekoč rožice sadil, jim je zvesto pomagal. Redkokdo — razen trmasto zakrknjenih Francozov, ki so Mendès-Franca pred štirimi leti pripravili do tega, da je splavil Evropsko obrambno skupnost, še preden se je prav rodila — tudi tej čarobni piščali ni podlegel.

Toda medtem je ob Renu in Menu zrasel nov veikan — brez starokopitnih ogošenih »Figrov« in tudi brez jastrebnih »Stuke«, za sedaj celo še brez sodobnejših jedrskih bomb in usmerjenjanih raketa. Njegova industrija, od jeklarske do kemijske, se je (z domala 20 milijardami mark ameriške in druge pomoči in investicij) več ko podvojila v primerjavi s predvojnjo. (1936: 135 milijonov ton črnega premoga in okrog 100 milijonov rjavega, skoraj 24 milijonov ton jekla in 16 surovega železa.)

Iz vsega sveta

ZAHODNA NEMCIJA SPET SOCIALNI DEMOKRAT NA ČELU ZAHODNEGA BERLINA?

Berlin, 21. sept. (Reuter). Socialnodemokratska stranka v zahodnem Berlinu je sklenila, da bo postavila za svojega kandidata za načelnika sedanja zahodnonemškega parlamenta Williya Brandta. Prejšnji načelnik zahodnega Berlina Otto Suhr, ki je prav tako pripadal Socialnodemokratski stranki, je nedavno umrl.

VELIKA BRITANIJA ZARADI »ŽIVLJENJSKIH« INTERESOV

London, 21. sept. (AFP). Obrambni minister Duncan Sandys, ki je več tednov potoval po Daljnem vzhodu in Oceaniji, se je sinoči vrnil v London. Bil je v Avstraliji, Novi Zelandiji, Hongkongu in Singapuru. Ob vrnitvi je izjavil, da bo Velika Britanija obdržala v Jugovzhodni Aziji značajne oborožene sile, ker sodi, da je to področje življenjskega pomena za obrambo njenih interesov.

KITAJSKA POMOČ CEJLONU

Peking, 21. sept. (Nova Kitajska). LR Kitajska bo dala Cejlonu na račun gospodarske pomoči posojilo v znesku 75 milijonov cejloških rupij. Ta sredstva bodo porabili za razvoj darski razvoj Cejlona, kakor je določeno v njegovim petletnim planom. Sposojilo Kitajske je bila dogovorjena s sporazumom o gospodarskih stikih med obeh deželama, ki so ga sklenili v Pekingu pred dvema dnevmi.

Bayerjeva kemijska tovarna v Leverkusenu

V Osterwaldu (Zahodna Nemčija) je nafta pri poskusnem vrtnanju pod pritiskom zemeljskih plinov bruhnila na površje v toliki množini, da je nastalo pravo jezero, globoko ponekod tudi po 7 pedl, ki je v devetih dneh zalilo površino nekaj oravol orne zemlje

PRVI SADOVI

decentralizacije lahke industrije na Madžarskem

merili količine surovin za predelavo in predpisali le količino proizvodov, ki jih je treba izdelati za notranjo in zunanjo trgovino. Določene so bile tudi le povprečne meze in samo splošni obseg investicij. Razen tega so v posameznih podjetjih uvedli sistem premij. Ukinjati so začeli tudi tako imenovano formalno udarniško delo, ki je v minulem obdobju povzročilo nedopustno visoke cene surovin in rodilo čisto neuporabne proizvode. Ministrstvo za lahko industrijo je tudi objavilo, da so stare metode planiranja zoževale izbiro blaga, medtem ko novi ukrepi kažejo nasprotno tendenco. Materialno nagrajevanje na podlagi dejanskih uspehov je prispevalo k večji produktivnosti dela. Ministrica za lahko industrijo Jozefina Nagy je izjavila, da so bili ti uspehi doseženi zato, ker so odstranili pretirano togost v proizvodnji, ker se čedalje bolj širi pobuda proizvajalcev in razvija samostojnost podjetij v okviru iz centra usmerjevane proizvodnje.

Nova vlada na Tajskem

Bangkok, 21. sept. (AFP) Začasna tajska (siamska) skupščina je v 78 glasovi proti 22 odobrila imenovanje Nai Poi Sarasina za novega predsednika vlade. Sedstavo vlade, v kateri bodo civilni in vojaški funkcionarji, bodo objavili naknadno. Sodijo, da bo predsednik vlade obdržal tudi zunanje ministrstvo, medtem ko bodo obrambno ministrstvo zapupali generalu Kitikakonu.

hovich gozdovih ter živino past po njih bavarskih gorah in dolnjesajskih lapornih ravninah. Tako je sedanja delitev nastala šele, ko so se zaveznički sami razšli in so se tudi na nemških tleh — ne toliko zaradi Nemcev kakor zaradi svoje lastne ločitve — hermetično ogradili na svojih demarkacijskih mejah sredi nemškega ozemlja. Zdaj vračta Bonn na Moskvo vso krivdo, da Nemčija še ni združena.

Truman je opustil Rooseveltov načrt. Vrh vse Marshallove in druge pomoči je komisar McCloy še Friedricha von Bohlena-Kruppa izpustil iz spandauske ječe, češ da ga po ameriških zakonih ne more obdržati nacističnega vojnega zločinstva. Tedaj so zahodni demokrati to svojo novo kupčijo na starem kontinentu spet odeli v »idejne« plašče vseh sort evropskih skupnosti, od promogovne in jeklarske do obrambne, od plačilne do tržne in celo je drske. Stari Konrad Adenauer, ki mu je kar prijalo, da so o njem pripovedovali, kako je nekoč rožice sadil, jim je zvesto pomagal. Redkokdo — razen trmasto zakrknjenih Francozov, ki so Mendès-Franca pred štirimi leti pripravili do tega, da je splavil Evropsko obrambno skupnost, še preden se je prav rodila — tudi tej čarobni piščali ni podlegel.

Toda medtem je ob Renu in Menu zrasel nov veikan — brez starokopitnih ogošenih »Figrov« in tudi brez jastrebnih »Stuke«, za sedaj celo še brez sodobnejših jedrskih bomb in usmerjenjanih raketa. Njegova industrija, od jeklarske do kemijske, se je (z domala 20 milijardami mark ameriške in druge pomoči in investicij) več ko podvojila v primerjavi s predvojnjo. (1936: 135 milijonov ton črnega premoga in okrog 100 milijonov rjavega, skoraj 24 milijonov ton jekla in 16 surovega železa.)

(Nadaljevanje na 4. strani)

OB ZAČETKU PRVEGA LETA SLOVENSKE ZVEZNE REALNE GIMNAZIJE V CELOVCU

Svetle in senčne strani avstrijske narodnostne politike na Koroškem

(OD NAŠEGA DOPISNIKA)

Dunaj, septembra
Stoletni sen borcev za pravice koroških Slovencev je bil kronan v zadnjem času s pomembno zmago: po dvanajstih letih slovenskih obljub in prekanjenih izmikanj ter dve leti po podpisu avstrijske državne pogodbe so v Celovcu vendarle dovolili ustanovitev slovenske gimnazije. Novi šolski zakon, ki so ga pripravili pred ne-

le kaže, da so na Dunaju zdaj pripravljali z večjo uvidenostjo obravnavati 7. člen državne pogodbe, ki natanko in jasno določa, da je treba slovenski narodnostni skupini omogočiti njen kulturni in narodnostni razvoj.
Po drugi strani pa ne gre prezreti nekaterih vznemirljivih in neprijetnih pojavov, ki spremljajo nastanek slovenskega srednjega šolstva na Koroškem. Kaže namreč, da dunajsko prosvetno

Rupel in jo je v lastni režiji tiskala Koroška prosvetna zveza. Ljubljanski šolski svet je dal na razpolago večje število šolskih knjig; toda šolske oblasti pri koroški deželni vladi do zdaj še niso uredile formalnosti glede uvoza teh knjig — to zavlačenje gotovo ni naključno — in tako so ostali dijaki na celovski gimnaziji brez šolskih knjig. Profesorji bodo morali sami sestavljati skripta in z narekanjem učne snovi se bo pouk občutno zavlekel.

PRAVICA NARODA IN »PRAVICA STARŠEV«

Zelo hud udarec ne samo slovenski gimnaziji, temveč celotnemu slovenskemu šolstvu na Koroškem je bil prizadejan z ukinitvijo obveznega pouka slovenskega jezika. Po začasni uredbi iz leta 1945 — ta uredba je bila resnično napredna in je pomenila pozitiven korak v razvoju avstrijske politike nasproti slovenski narodnostni skupini — je bilo na Koroškem ustanovljenih 200 dvojezičnih šol, v katerih sta bila oba jezika obvezna. Čeprav ta sistem ni bil idealen, je bil vendarle boljši od tistega, ki ga uvaja novi zakon. Po novem zakonu morajo namreč starši sami odločiti, ali naj bo v njihovem kraju slovenska, mešana ali nemška šola.

Na prvi pogled se nam kaže ta ukrep v zelo »demokratični« luči. Toda v pogojih, v katerih živi slovenska narodnostna skupina na Koroškem, pomeni nevaren poskus postopnega uničenja slovenskega življenja na severni strani Karavank. Problem prehaja ob tej točki namreč na socialno področje. Ogromna večina koroških Slovencev sodi v »spodnje« socialne sloje, kjer še tako močno narodno zavest nujno hromijo ekonomski razlogi. Z drugimi besedami: čeprav bi mnogi slovenski starši radi, da bi njihove otroke vzgajali v slovenskem jeziku in duhu, bodo vendarle pomislili, kakšna bodočnost in kakšne razvojne možnosti se jim nudijo s slovensko izobrazbo. Avstrijske šovinistične organizacije na Koroškem ne potivajo, čeprav je po državni pogodbi njihovo delovanje prepovedano, in kljub lepim besedam v Dunaju mladi slovenski izobraženci še nimajo zadostnega jamstva, da jim bodo oblasti res kdaj zagotovile tiste razvojne možnosti, ki so dane nemško govorečim Avstrijcem. Čeprav narodne zavesti koroških Slovencev ne gre podcenjevati, se je vendar treba vprašati, ali se bo marsikateri slovenski oče s težkim srcem sicer, a vendar popustil spritni takih razlogov in na ljubo boljše bodočnosti svojega sina ali hčere glasoval za nemško šolo? Kaj bo potem z naraščanjem za slovensko gimnazijo? Ali ni ta »demokratični« ukrep »pravice staršev« potemtakem zgolj spretna zavora za razvoj slovenskega šolstva in slovenske kulturne rasti sploh?

Zakon ima za sedaj samo splošno veljavo. Stvar deželne vlade je, da v okviru tega zakona izda odredbe, ki bodo uveljavljale »pravico staršev« na res-

nično demokratičen način. Sedanjí interregnum v koroškem šolstvu mora čimprej zamenjati sistem, ki bo zagotovil slovenskim otrokom slovenski pouk. Ustanovitev slovenskega šolskega nadzorstva — stara zahteva, ki so ji tudi končno ugodili — bo gotovo pomemben prispevek k čim bolj pravični ureditvi tega problema, ki je za koroške Slovence življenjskega pomena.

Da bo treba še hudih bojev, kaže primer slovenske gimnazije. Slovenci so prvotno zahtevali, naj bo gimnazija dvojezična; naj se realni predmeti poučujejo v nemščini, humanistični — jezik, zgodovina, zemljepis, petje in dr. — v slovensčini. S tem bi bilo dijakom olajšano nadaljnje šolanje, slovenski značaj gimnazije pa bi ostal ohranjen. Ta zahteva je bila zavrnjena pač z namenom, da bi izolirali gimnazijo od širšega avstrijskega okolja, jo pripravili za Avstrijce nezanimivo in še povečali psihološke zapreke, ki se bodo postavljale pred slovenske starše, ko se bodo morali odločiti o jezikovnem značaju šolske vzgoje svojih otrok. Tudi klavzula, da je nova gimnazija le nekaj začasen, »poskusen obrat«, da so tudi direktor in vse učne moči le začasno nastavljene, ne kaže ravno, da so vodili avstrijske oblasti pri ustanovitvi gimnazije sami dobri nameni. Ali hočejo z ustanovitvijo gimnazije dokazati, da je »v resnici« nepotrebna? Razmeroma visoko število dijakov v njenem prvem letu pa priča ravno nasprotno. Ko bo imela ustanova vsaj skromno tradicijo, se bo dotok še povečal. Samo pogoje je treba ustvariti in poročati za njeno enakopravnost, potem bo postala gimnazija resnično zibelka novega slovenskega izobraženstva na Koroškem.

Slavko Fras

NA ŠIRŠI RAVNI

M inul terek se je začelo v New Yorku dvanajsto zasedanje Generalne skupščine OZN. V anahlih vsakega leta je to pomemben dogodek. Letošnjemu so ob začetku kumovali tudi zunanji ministri štirih velesil, pa tudi na čelu ostalih držav so bili zvečine zunanji ministri ali pa njihovi namestniki. Otvoritev je imela torej slovesno obeležje. Generalna skupščina OZN se tako pogloma razvija v nekakšen svetovni parlament. Res nima nobene izvršne moči, zato pa šteje kar 82 članic. Torej postaja tudi dejanska univerzalna organizacija. Pravi praznik so vse pomembnejše države v njej, le Kitajski so vrata še zmeraj zaprta. OZN je tudi javna tribuna, kakršne svet še ni imel. Zato spremlja mednarodna javnost njeno delo z vso pozornostjo. Od ureditve vprašanj, ki bodo obravnavana na letošnjem zasedanju Generalne skupščine, je namreč v mnogem odvisen mir na svetu.

Res še ni enotnosti v tem, kaj vse je potrebno za ohranitev in utrditev mednarodnega mira, vendar v OZN velja, da je razvojitev glavna naloga današnje diplomacije in da bo zato Generalna skupščina posvetila največ časa in truda tej zadevi. Vedno več delegacij je namreč mnenja, da bi o tako važni stvari ne smeli razpravljati v ožjem odboru razorožitvene komisije OZN, marveč jo je treba postaviti pred širši forum, pred Generalno skupščino. Razorožitev končno ne more biti odvisna le od dobre volje petih držav: ZDA, SZ, Velike Britanije, Francije in Kanade, marveč nujno tudi od drugih večjih in manjših držav. Razen tega prihajata dva tabora v ožjem odboru ostreje do izraza: na eni strani SZ, na drugi vodilni države Atlantiske zveze. Če gledamo še tako realno na probleme razorožitve, še več, če v hipotetični priznava velikim državam volens volens več besede v teh vprašanjih, mora biti vendar vsakemu jasno, da omejitve države ne morejo govoriti v imenu vsega človeštva. Uspoštevati moramo, da je v OZN 82 dežel in ne 5 kakor v tem odboru.

Tudi Sovjetska zveza je ponovno poudarila, da je odbor petorice prezečen organ za tako široke in važne zadeve. Zato je predlagala, da se razgovori prenesejo v Generalno skupščino. Zato tudi ni stavila nobenega roka za nadaljevanje razgovorov v samem ožjem odboru. Nasprotno pa so ostale države v odboru predlagale, naj se razgovori nadaljujejo že sredi oktobra. Ameriki, Britaniji, Franciji in Kanadi torej razprava v Generalni skupščini ni kaj po volji. Za sedaj še ni moč napovedati, kako se bo ondi razvijala.

Generalni odbor je priporočil Generalni skupščini, naj razpravlja še o vstavi drugih vprašanj: o Cipru, Alžiru, Zahodnem Iranu in o rasni diskriminaciji v Južni Africi.

Nedvomno bo razprava o Alžiru najbolj žolena. Francoska vlada se nanjo že dolgo pripravlja. Ob koncu avgusta je poslala kar dve misli v tužino, eno v Latinsko Ameriko, drugo v Azijo, da bi si zagotovila diplo-

matsko podporo obojnih dežel v širšem vprašanju. Njena osnovna teza je, da je Alžir njena notranja zadeva. A sama tudi predobro ve, da s to tezo ne bo prodira. Zato je nekaj mesecev »sondira« teren tudi v Alžiru. Najprej je skušala zatreti obojni reupor, sedaj bi rada z nekakšnim reupor, formami uredila alžirsko vprašanje. Njena osnovna misel pa se tudi zdi, da ni sprejemljiva: Francija mora ostati v Alžiru. In tako si je moč razlagati tudi ogromne štrive, ki jih vidi v današnjem naloga Francozom zaradi tega vprašanja. In vendar se zgovornikev procesu ne bo mogla več dolgo upirati. Tudi Britanija in nekateri drugi, čeprav ni imela tam nič manjših interesov, kakor jih ima Francija v Alžiru.

O Cipru se razprava še ni začela, vendar imajo v Atenah o razmerah na tem otoku že sedaj nekaj novih pripomb. Grška opozicija namreč očipri ta vladi, da je privolila v kompromis in dopustila, da bodo razpravljali le o Cipru kot takem, ne pa o pravici otočanov do samoodločbe. Razprava o Cipru namreč lahko zvoledni. S tem pa bi bil upl v pozitivno ureditev ciprskega vprašanja po vodi.

Za sedaj sta na dnevnem redu Generalne skupščine še dve vprašanji. In sicer vprašanje Zahodnega Irana in rasna diskriminacija v Južni Africi. Prvo vprašanje spada v bistvu v kategorijo kolonialnih vprašanj, drugo pa bi bil upl v pozitivno ureditev v nekdanjega holandskega imperija v Jugovzhodni Aziji. Nizozemci verjeto verjetno branili svoje imperialistične interese. Toda tudi v tem primeru bi treba upoštevati, da so v Aziji izpretili domala že vsi ostanki nekdanje kolonialne dobe in da bo haaska vlada v New Yorku le s težavo uveljavila svoje stališče.

Časi, ko je Evropa še lahko govorila v imenu Azije, se za nam. Blizu se čas, ko tudi v imenu Africe ne bo mogla več govoriti. Francija danes že ne more več govoriti v imenu Azije. Teža se bo morala ovesti tudi beliz vlada na afriškem Jugu, čeprav se prav ta čas v Južni Africi še vedno nadaljujejo pogromi proti črncem. Koliko časa še?

Italijansko orožje za Tunizijo?

Pariz, 21. sept. (Reuter). Tu so objavili, da je Francija na tistem odobri Italiji dobavo orožja Tuniziji. Tuniška vlada je, kakor pravijo francoska poročila, zapravila Italijo, naj ji dobavi vojaško opremo za bataljon vojske, italijanska vlada pa se še ne odloča, ker se je hotela najprej posvetovati z vlado v Parizu. Pariski vladni krogi pravijo tudi, da Francija noče dobavljati orožja Tuniziji.

»IDEAL DOBREGA KRALJA« HENRIKA IV IN MINISTER FELIX GAILLARD

Piščanci namesto govedine?

(OD NAŠEGA STALNEGA DOPISNIKA)

Pariz, septembra
Kralj Henrik IV. je s svojo preprosto gospodarsko politiko skušal zagotoviti slehernemu Francozu za nedeljsko kosilo pečenega piščanca. To je ostal samo lep sen, ki ga niti njegovi nasledniki niso urednili. Niti republika ni imela srečnejše roke. Francozi so se sicer sami trudili, da bi se temu »idealu dobrega kralja« Henrika čim bolj približali, kar jim je pa le delno uspelo. Zdjaj so daleč od tega cilja. Toda zdaj manj ali bolj ko kdaj prej?

Ker se je meso podražilo in je celo govedina postala uvožno blago, se je Felix Gaillard spomnil izreka »radodarnega kralja« in priporočil svojim rojakom: »Jejte piščance!« O tem zbija tisk mnogo šal. Karikaturosti so Gaillarda narisali zdaj kot Henrika IV., zdaj kot Marijo Antoinetto, ki je tako pravijo, žalostna, ker so re-

žeži lačni, začudeno vzkliknila: »Če nimajo kruha, kakaj potem ne jedo rogljičev?«
Gaillardu ni upadel pogum pred ostrimi peresi časnikarjev in karikaturostov, ki so njegovo psihološko kampanjo začeli pobijati z najnevarnejšim orožjem — porogom. Odkar je priporočil, naj bi bili piščanci vsak dan na mizi, kar naprej svetuje gospodinjam, kako naj svoje gospodinjstvo prilagode novim okoliščinam.

Gaillardov jedilnik

Vsako jutro zarana, ko pariške gospodinje še spe, je videti na vseh ulicah med kopicami cvetče, grozdi, pese in vrstami govejih pleč. Suhljatega gospoda, ki se močno razlikuje od običajnega občinstva in ki si skrbno beleži cene. To je André Raumier, ekonomist, član gospodarskega sveta

Republike, mož, kateremu je Gaillard naročil, naj obvešča pariške gospodinje o cenah in naj jim v posebnih radijskih postajah svetuje, kaj naj vsak dan kuhajo. Raumier jih opozarja na ceno in na pridelitek, ki jih je ta dan dosti na trgu. Tako je ondan svetoval tale jedilnik:

- predjed: artičoke (100 frankov kilogram), glavna jed: pečeni zajec (450 frankov), sočivje: cvetača ali pesa (90 fr.) sadje: dinje (150 fr.).
- Neka pariška gospodinja je skrbno pretehtala te nasvete in izračunala, da bi Gaillardov jedilnik, če mu doda vino in sir, — brez tega si, za boga, Parižana ni moč zamisliti — stal pariško štiriclanško družino 55.000 frankov mesečno. Druga gospodinja je izračunala, da bi hrana stala celo 70.000 frankov mesečno, če bi kdaj pa kdaj kupila tudi telečino ali govedino.
- Minister Gaillard je k temu pripomnil: »To ni pretirano.«

Stališče sindikatov

Vladna kampanja ima dva namena: opozoriti proizvajalca na katastrofalne posledice podražitve in delavce na prav tako škodljive posledice, ki bi nastale, če bi jim zvišali mezde, kakor delavci ne nameravajo terjati, kajti cene vključ vsemu iz dneva v dan rastejo. Sindikati opozarjajo na naslednje številke, ki po njihovem mnenju jemljejo vladi vsako pravico, da bi od delavcev in nameštencev zahtevala žrtve za rešitev franka:

95 velikih podjetij je doseglo leta 1952 — 22,7 milijarde frankov dohodkov. Ta podjetja so imela lani 44,4 milijarde dohodkov. Torej so se njihovi dohodki domala podvojili.

Drugi podatek: za vojno v Alžiru trošijo dve milijardi dnevna Sueška pustolovščina je stala sto milijard. Vojna v Vietnamu 3000 milijard. Na račun subvencij dajejo raznim trustom letno 400 milijard. Več sto milijard propade letno zaradi davčnih sleparij, ker je v Franciji običaj, da dejanske dohodke prikrijevajo. Edini, ki redno plačujejo davek, so delavci in nameštenci, ki svojih dohodkov ne morejo prikriti.

Politiko zategovanja pasu je treba najprej uveljaviti na tej strani, opozarjajo sindikati. Četimo to storiti, potem ne bo treba delavcev zahtevati novih žrtv. Gaillardova psihološka kampanja pa teče dalje. Francozi — v tisti, ki to zmorejo — pa še nadalje jedo zrezke ali pa piščance. B. Pešič

kaj dnevi na Dunaju, je tej odločitvi dal še zadnjo, formalno osnovo.

Imenovan je bil devetčlanski profesorski zbor, šola ima tudi že svojega direktorja, koroškega politika dr. Jožka Tišlerja in v prvih treh razredih se je začel pouk. V prvi razred se je vpisalo 41 otrok, v drugi 35 in v tretji 27. Predpisane sprejemne izpite so torej napravili 103 kandidati (11 jih je padlo). Trije so jugoslovanski, ostali so slovenski z avstrijskim državljanstvom. Tretjina je deklet. Šola je dobila svoje prostore v novem, sodobno urejenem poslopju nemške državne gimnazije v Celovcu.

SLOVENSKA GIMNAZIJA ALI DRŽAVNA GIMNAZIJA ZA SLOVENCE?

Kako je bila pot do slovenske gimnazije na Koroškem trnova, ni treba posebej razlagati. Šovinistično gonjo nekkih krogov proti slovenskemu šolstvu je naša javnost desetletja spremljala z negotovanjem in protesti. S tem večjim zadoščenjem je treba sprejeti novi ukrep voditeljev druge avstrijske republike, ki dejansko

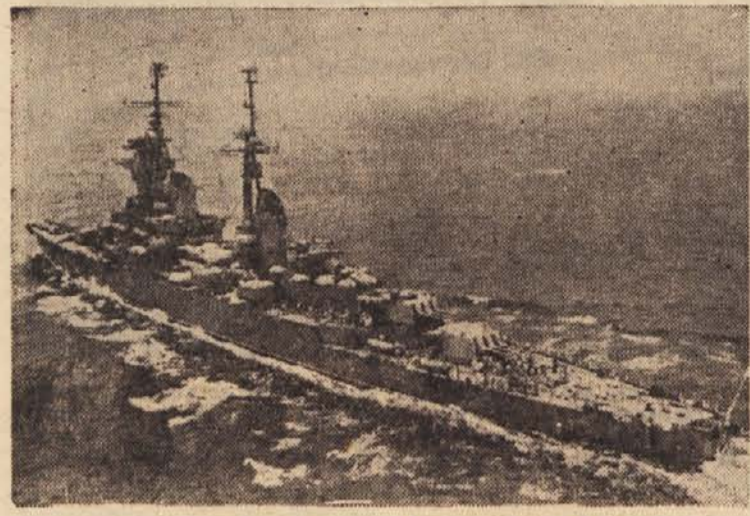
ministrstvo le precenjuje vpliv koroških šovinističnih krogov in da skuša zmanjšati pomen in vrednost gimnazije.
Tako so prvotno nameravali dati tej ustanovi uradni naziv »Slovenska gimnazija v Celovcu« (Slovenisches Gymnasium in Klagenfurt). Sele na odločen protest direktorja dr. Tišlerja so naziv spremenili v »Državna realna gimnazija za Slovence v Celovcu« (Bundesrealgymnasium für Slovenen in Klagenfurt). Razlika med obema nazivoma je precejšnija. Maturant s priročevalom »Slovenske gimnazije« bi povsod naretoval na težave; celo tisti, ki niso prežeti od šovinističnih strasti, bi se spraševali, ali gre za »pravico šolo« ali pa je ustanova brez pravega uradnega priznanja in vrednosti. Prvi naziv ima videz neuradnosti in v avstrijskih razmerah pomeni to precejšen kvaliteten minus. Ime »Bundesrealgymnasium« pa onemogoča sleherni zastopavljanje absolutov slovenske srednje šole v Celovcu, obenem pa postavlja šolo v isto vrsto z ostalimi avstrijskimi gimnazijami. To je zelo važno, ker je z njim odstranjen predznak manjvrednosti, ki so ga hoteli priklatniti mladi ustanovi.

Tudi glede učnih pripomočkov že nastajajo spori. Nekaterim ni prav — in menda tudi dunajskemu prosvetnemu ministru ne — da bi na slovenski gimnaziji v Celovcu uporabljali v Ljubljani tiskane šolske knjige. Tako objavljajo avstrijski listi proteste v zvezi s prvo učno knjigo, ki jo uporabljajo v gimnaziji. »Slovenski jezik«; napisal jo je priznani slovenski jezikoslovec dr. Mirko

S poti po Zahodni Nemčiji Po dvanajstih letih

Tako je prišlo, da ima dežela zdaj nad 25 milijard mark rezerv v zlatu in devizah, da je do srede tega leta investirala v tujini skoraj štiri milijarde mark, da je postala celo med najbližjimi sosedami v Evropski plačilni uniji njih glavni upnik (ta čas že za več ko 4 milijarde mark).
Skratka, gospodarska sila po merilih in kategorijah zahodnih ekonomskih in družbenih odnosov — z nekaterimi sicer okrnjenimi, a vendar socialističnimi elementi, kakor so obratni sveti v njeni težki in delno tudi srednji industriji — nič več vojaški kompleks z vsemi njegovimi nekdanjimi osvajalnimi, rasnimi in »führerskim« zlobojnimi utvarami, zato pa tem bolj z gospodarsko ekspanzivnimi težnjami. Od take sile si v zahodnem sistemu nikakor ni moč odmisлити politične moči in tendence.

Tu pa se pojavlja v nasprotju z vsem zgodovinskim razvojem tako imenovanega nemštva Adenauerjev paradoksn Nemčije, ki ni Nemčija, marveč Amerika ali vsaj njena prednja postojanka na evropskih tleh; Nemčija, ki je pri vsem svojem skoku iz razdejavanja in demontaže v industrijsko najrazvitejšo deželo na kontinentu vkovana v marshallovski in atlantske sponi. Dežela, ki se mora zaradi tega dejansko vedno bolj odkikati celo od združitve svojega zahodnega in vzhodnega dela.
Ni malo nemških zanesenjaških »politikov«, ki dvigajo svojega sedanjega krmarja na prestol starega Bismarcka. Toda to je bil mož, ki je mimo vsega pručnega prometa, ki je sam sega daleč čez 20 milijonov ton tovara) 58 milijonov ton blaga (leta 1946 komaj 1,2)

Sovjetska križarka »Zdanov«, ki je pravkar na prijateljskem obisku v Siriji

Little Rock, 21. sept. (Reuter). Sinot se je napoved umaknil odred vojske, ki je že tri tedne po ukazu guvernerja ameriške države Arkansas stražil šole v Little Rocku, tako da otroci črncev niso mogli prihajati k pouku. Zvezno sodišče je izdalo odredbo, da se vojska ne sme vmešavati v šolske zadeve. Guverner Fobas je govoril po televiziji in dejal, da se bo za zdaj uklonil odredbi sodnih oblasti.

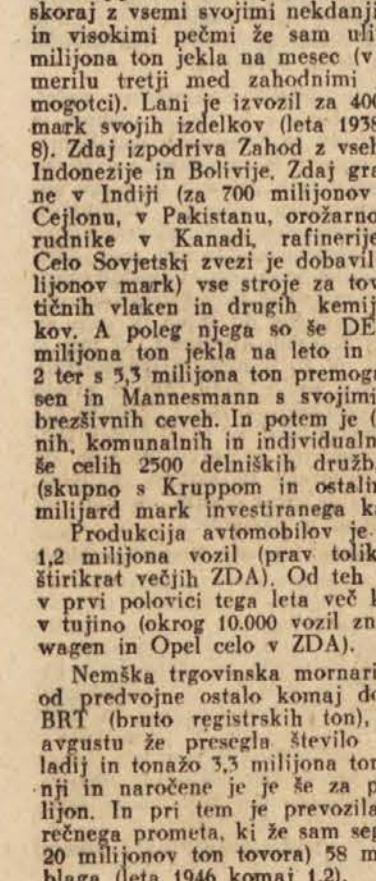
VOJSKA SE JE UMAKNILA IZPRED ŠOL V LITTLE ROCKU

(Nadaljevanje s 3. strani)

O Kruppu so rekli, da so ga za sedem desetih zbombardirali in ga prisilili, da je ostalo v glavnem »odprodal«.

Tako je prišlo, da ima dežela zdaj nad 25 milijard mark rezerv v zlatu in devizah, da je do srede tega leta investirala v tujini skoraj štiri milijarde mark, da je postala celo med najbližjimi sosedami v Evropski plačilni uniji njih glavni upnik (ta čas že za več ko 4 milijarde mark).
Skratka, gospodarska sila po merilih in kategorijah zahodnih ekonomskih in družbenih odnosov — z nekaterimi sicer okrnjenimi, a vendar socialističnimi elementi, kakor so obratni sveti v njeni težki in delno tudi srednji industriji — nič več vojaški kompleks z vsemi njegovimi nekdanjimi osvajalnimi, rasnimi in »führerskim« zlobojnimi utvarami, zato pa tem bolj z gospodarsko ekspanzivnimi težnjami. Od take sile si v zahodnem sistemu nikakor ni moč odmisлити politične moči in tendence.

Del Jeklarske kombinata v Wesslingu

Del Jeklarske kombinata v Wesslingu

Boljša nagrada za boljše delo

Te dni je Sekretariat za splošne posle Zveznega izvršnega sveta objavil v posebni brošuri načrt zakona o delitvi skupnega dohodka gospodarskih organizacij, ki bo v javni razpravi do 15. oktobra.

Do začetka letošnjega leta je za večino podjetij (industrijo, rudarstvo, zunanjo trgovino) veljal sistem delitve dohodka, pri čemer je kolektiv razpolagal le z relativno majhnimi skladi, ki jih ni mogel bistveno zvišati, četudi bi povečal proizvodnost, zboljšal organizacijo, znižal stroške in povečal produktivnost dela. Ta sistem ni zadostno spodbujal kolektivov k večji produktivnosti. Naslanjal se je še na sistem stopenj akumulacije in skladov, ki je določal zelo različno obremenitev četudi enakih podjetij, upoštevajoč takratno dejansko stanje. Medtem pa so se razmere močno spremenile. Mnoga gospodarska podjetja so napredovala in tudi drugi pogoji so se spremenili. Sicer je bil v zadnjih letih sistem delitve dohodka bistveno spremenjen, toda kvantitativno je bila delitev odvisna ne le od uspeha podjetja v tistem letu, marveč vselej tudi od ugotovljenih odnosov v preteklem letu, tako da so se ostanki prvotnega sistema stopenj akumulacije nadalje vlekli od leta do leta, kar je imelo za posledico skoraj enake plače iz dohodka v visoko produktivnem kakor v slabo produktivnem oziroma v bistvu nerentabilnem podjetju. Tudi oblikovanje skladov za samostojno razpolaganje je bilo z lestvicami tako prirejeno, da so bile le majhne razlike med podjetji.

Prvi korak k spremembi sistema smo napravili letos z novo uredbo o delitvi dohodka, ki ima prehodni značaj. Za večji del industrije, za zunanjo trgovino in del prometnih organizacij smo sicer še obdržali v bistvu sistem delitve dohodka z dopolnilnim deležem ob relativno povečanem dohodu, doseženem z boljšim poslovanjem, kar pa je močnejše spodbujalo predvsem tista podjetja, ki so dotlej slabo gospodarila in ki z boljšim delom laže povečajo dobiček, manj pa tista, ki so že izkoristila večino možnosti za dvig proizvodnosti.

Za ostala podjetja, za trgovino, gostinstvo, obrt, za rudarstvo in del prometnih podjetij pa smo letos glede delitve dohodka napravili še odločnejši korak naprej. Prepustili smo kolektivom, da sami delijo čisti dohodek. Hkrati smo za ta podjetja uvedli progresivni davek na čisti dohodek.

Ta način delitve dohodka in ne dohodka (pri čemer ustreza pojem dohodka vsoti plač in dohodka) je zdaj po načrtu novega zakona predviden za vse gospodarske organizacije. Izhodišče novega zakona je načelo enakih meril za vse dejavnosti in vse gospodarske organizacije s tendenco čim bolj spopeti dviganje produktivnosti dela ter hitreje in skladneje razvijati gospodarstvo. Obresti na osnovna in obratna sredstva, ki naj se obračunajo, kakor doslej pred delitvijo dohodka kot merilo minimalne družbene rentabilnosti, ostanejo tudi v bodoče, le s to razliko, da se te obresti obračunajo samo na tista osnovna sredstva, ki niso obremenjena z anuitetami. Isto velja za prometni davek, ki naj se prav tako kakor doslej obračuna pred delitvijo dohodka, vendar naj zajema večji del celotnega dohodka kakor doslej, tako da bodo obveznosti do skupnosti močnejše odvisne od obsega realizacije in v manjši meri od dohodka oziroma dohodka. S tem bomo dosegli, da bodo enaka podjetja bolj kakor doslej izenačena glede obveznosti do skupnosti. Na novo uvaja načrt zakona med drugim instrument minimalnega osebnega dohodka delavcev, ki se določa po kvalifikaciji posameznega delavca in ne za podjetje, za posameznega delavca pa predstavlja zagotovljen minimalni osebni dohodek. Dejanski osebni dohodek se oblikuje ob delitvi čistega dohodka na prispevke za splošne družbene potrebe, na sklade podjetja in osebne dohodka, pri čemer se znesek minimalnih dohodkov delavcev uporablja zgolj za določanje prispevka za splošne družbene potrebe po progresivni stopnji.

Tu smo le v širokih potezah nakazali del novih instrumentov, ki so sestavljeni tako, da zagotavljajo večjo materialno zainteresiranost za zboljšanje proizvodnje, ker ustvarjajo neposredno odvisnost osebnih dohodkov od ustvarjenega dohodka podjetja. Na drugi strani pa prepustijo delovnemu kolektivu, da sam deli dohodek, ki ga ustvarja. Tako naj novi sistem omogoča, da bo celotni kolektiv za boljše delo tudi bolje nagradjen.

F. S.

CENEJE ZA OKROG 40%

Podjetje »Elma« izdeluje nov instalacijski material za instalacije v ometu namesto pod njim — S tem se bodo instalacijska dela ne samo pocenila, ampak tudi pospešila

Ze dolgo se tehniki gradbene in elektrotehnične stroke ukvarjajo z vprašanjem, kako poenostaviti in poceniti električne instalacije. Pri instalacijskih delih povzročajo največ težav in stroškov izsekavanje žlebov in opečnih zidovih, v katere se potem polože in vgradijo Bergmannove cevi za kable ter razvodne in stikalne doze. Izvedba take podometne instalacije je zlasti težavna pri tankih vmesnih stenah iz opeke, heraklita ali drugega materiala, kakršne postavljajo v sodobnih zgradbah, če je treba izsekavati žlebove za instalacije na obeh straneh. Iz izkušenj tudi dobro vemo, da prav električna instalacijska dela najbolj zadržujejo hitro napredovanje zidarskih del, ker ni mogoče ometati sten, preden električna instalacijska dela niso končana.

Velik del teh težav odpade in se delo pospeši in poceni, če izvedemo električno napeljavo v samem ometu namesto pod ometom, kakor se to uspešno uveljavlja zlasti v Nemčiji in Italiji. Za ta

sta združeni z močno izolacijo iz plastične mase (polivinila). V tem primeru odpade zamudno in drago izsekavanje sten in polaganje Bergmannovih cevi, zato se stroški instalacije zmanjšajo kar za

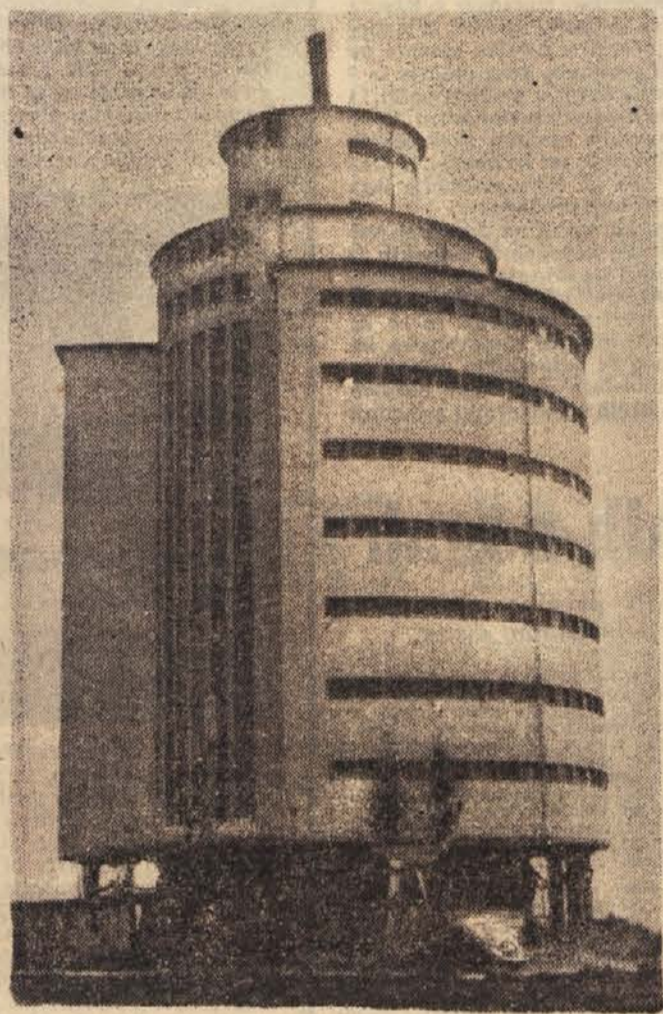
40%. To pa predstavlja znaten prihranek.

Novi način električnih instalacij zdaj uvajamo tudi pri nas. Na temelju inozemskih izkušenj so v tovarni elektromateriala »Elma« na Črnučah po daljših poskusih izdelali lastne konstrukcije stikal in vtičnih doz za instalacije v ometu, ki jih je podjetje prijavilo tudi za priznanje patenta. Ta novi instalacijski material podjetje že izdeluje in je prav te dni seznanilo z njim zainteresente na zagrebškem velesojmu.

NOVA STIKALA SO PETKRAT TRPEZNEJŠA

Stikala in vtične puše za vgrajitev v samem ometu segajo komaj 11 mm pod omet. Nizko konstrukcijo omogoča pri stikalu ležeči mehanizem na zibko (gumb). Ta konstrukcija ima pred običajnim vrtilnim stikalom še to veliko prednost, da je preprosta in zaradi tega solidnejša in trpežnejša. Običajno vrtilno stikalo se razmeroma hitro iztroši in pokvari. Običajno vrtilno stikalo mora vzdržati 20.000 obratov, novo stikalo »Elme« na gumb pa je pri preizkušnjah zdržalo povprečno 100.000 prekopov. Navzlic temu pa je novo stikalo za 15% cenejše v primeri s stikalom stare izvedbe, ima lično obliko, preklapljanje pa je tiho in trenutno. Zdj izdelujejo v tovarni novo stikalo v treh izvedbah, in sicer kot navadno, serijsko in izmenično stikalo, vtične puše v novi izvedbi pa za sedaj za uporabo do 10 amperov. Seveda izdelujejo v ustrezajoči plitki izvedbi tudi kovinske razvodne in stične doze, ki se vgradijo. Nova stikala so izdelana tako, da se lahko namestijo tudi v obstoječih in običajnih podometnih instalacijah.

Za novo cenejšo izvedbo električnih instalacij v samem ometu imamo torej že potreben instalacijski material, gre le še za ustrezne kable domače proizvodnje, da ne bomo gledali teh kablov odvisni od uvoza. Naša kabelska industrija že osvaja proizvodnjo tega kabelskega materiala, pri čemer preizkuša predvsem izolacijski material iz polivinila, ki ne stara in zdrži v steni tudi desetletja. To vprašanje pa v sodelovanju s podjetjem »Jugovinil« ne bo težko rešiti.

ka instalacijska dela je potreben poseben instalacijski material: stikala in stične doze v plitki konstrukciji in pa ustrezni kablji, ki se pritrjujejo na samo opečno steno brez izsekavanja žlebov. Kable za ta namen izdelujejo tako, da tečeta obe žici vzporedno in

SILOSE ZA 7000 VAGONOV ŽITA

bodo prihodnje leto zgradili na Hrvatskem

Na Hrvatskem bodo zgradili silose in skladišča, v katera bodo lahko spravili okrog 7000 vagonov žita. Nove silose, za katerih izgradnjo bodo porabili okrog 3 milijarde dinarjev, bodo sezidali prihodnje leto. Med drugim bodo zgradili več silosov s prostornino okrog 2600 vagonov in nekaj skladišč za okrog 1600 vagonov žita.

V prvi fazi bodo nove silose in skladišča za žito zgradili na glavnih žitorodnih področjih, nato

pa v glavnih potrošniških središčih. Zatekli so tudi akcijo, da bi tam, kjer je to možno, splošne in kmečke delovne zadruge usposobile za vskladiščenje žita del svojih gospodarskih poslopij, dokler ne bi sezidali novih skladišč.

Še 100.000 ha orne zemlje

Osnutek perspektivnega plana razvoja kmetijstva v Bosni in Hercegovini v prihodnjih petih letih predvideva, da bodo povečali v tej republiki orno zemljo od 900.000 na milijon ha. Površino njiv, zasejanih z industrijskimi rastlinami, bodo v istem času povečali za okrog 40%.

Razen tega predvideva osnutek plana povečanje poljedelske proizvodnje za 60% in povečanje proizvodnje pšenice in rži celo do 64% v primerjavi s povprečno proizvodnjo 1951/56, donos koruze pa od 11 na 15 metrskih centov na hektar.

V ta namen predvideva plan vrsto agrotehničnih ukrepov in okrog 30 milijard dinarjev novih investicij. Perspektivni plan predvideva tudi vrsto ukrepov za zboljšanje živinoreje. B. M.

Z ladjo skozi železna vrata

OB TARIFNEM PRAVILNIKU JESENIŠKE ŽELEZARNE

DINAR IZ DOBIČKA

V jeseniški železarni so poleg rednih premij, ki jih dobivajo vsi zaposleni, uvedli še individualne premije za prihranek pri materialu. Premiranje je pokazalo dobre strani, zlasti se, ker so za premije določena vzpodbudna merila. Delijo jih na podlagi pravilnika, ki predvideva pet določil: količinski, kakovostni, varnostni in gospodarski faktor ter storilnost. Da pa bi v proizvodnji vzpodbudili čim več zaposlenih za kvalitetno

šanje aktualno zlasti ob uvedbi individualnih premij, ki zajemajo širši krog zaposlenih. Nedvomno je tovrstno premiranje zelo koristno, saj izgubljammo v odpadnem materialu dragocena sredstva. Toda problem se zamota ob finančnem vprašanju. Drobni primer nam to pokaže:

ZNACILEN PRIMER

V minulem mesecu je osem zaposlenih prihranilo pri plavžu 1.400.000 din. Uspeh so dosegli s pazljivostjo in izredno skrbjo, da bi bilo čimveč prihranka pri materialu. Podjetje jih je nagradilo s 64.000 din. Premije so črpali iz dobička. To pomeni, da so zaradi koristi, ki so jo imeli na kontu materialnih stroškov, oškodovali fond, ki je namenjen skupnim potrebam, namreč dobiček.

Na dlani je, da tak način nagrajevanja ne more dobro vplivati na podjetje. Logično bi namreč bilo, da se denar za premije črpa iz tistega fonda, ki je izkazal gospodarsko in finančno korist. V navedenem primeru iz materialnih stroškov. Razumljivo je, da je treba pri ocenjevanju prihranka upoštevati tehnične normative o uporabljenem materialu in zlasti še kakovost izdelkov. Vendar pa prihranki so in se dajo doseči kljub temu, da omenjena faktorja upoštevamo. Treba pa bi bilo za prihranek na materialu, ki je večji od normativa, najti v materialnih stroških ustrezno postavko. Ustvariti bi bilo treba sklad za premije, določiti način, kako se formira, in odstotek, ki bi ga lahko uporabili za individualno nagrajevanje.

PREMIJE NAJ GREDO IZ PRIHRANKA, NE PA IZ DOBIČKA

Družba ima zaradi varčevanja in prihrankov nedvomno veliko korist. Finančno ta korist sploh ne more biti evidentirana, dokler je proizvajalci ne ustvarijo. Proizvajalci pa dobijo od nje le malenkostni delež, saj kažejo izkušnje, da nagrade ne prekoračijo 5%. Zelo koščito pa je vprašanje, čemu mora podjetje, to je ves kolektiv, izplačevati premije iz dobička, saj pomeni takšno individualno nagrajevanje v bistvu kazen za kolektiv. Povsem logičen bi bil zaključek: če nekdo prihrani sredstva, ki jih v nobenem družbenem planu ni predvidel, mu daj nagrado od tistega, kar je prihranil.

Tako mislijo v jeseniški železarni in tudi drugod, kjer so o izvajanju premijskih pravilnikov napravili temeljite analize. —DV

DESETLETNICA USTANOVITVE JUŽOSLOVANSKEGA REČNEGA BRODARSTVA

Nagel razvoj rečnega prometa

Do 1961. leta se bo naše rečno ladjevje povečalo za 40 plovnih enot

Tudi prevoz blaga v tranzitnem prometu se je povečal in je lani znašal 11.000 ton.

Lani je podjetje začelo obnavljati svoje ladjevje z izgradnjo 12 remorkerjev s skupno 7200 KS. Večina teh objektov bo že letos dograjena in sposobna za promet.

Petletni perspektivni plan razvoja rečnega ladjevja, izdelan na podlagi odobrenega posojila Jugoslovske investicijske banke, predvideva, da bodo do konca 1961 zgradili še 40 plovnih enot v skupni vrednosti 3.400.000.000

Posebni krediti za odkup žita

Beograd, 21. sept. (Tanjug). — Narodna banka je v skladu z državnim sekretariatu za blagovni promet sprejela sklep o odobravanju posebnih kreditov za odkup žita s poznejšim dobavnim rokom.

Na podlagi tega sklepa bodo lahko kredite za odkup žita s poznejšim dobavnim rokom izkoristile kmetijske zadruge in druge odkupne organizacije, ki nimajo prostega skladišnega prostora za prevzemanje odkupljenega žita. Ti krediti so strogo namembni in jih je moč porabiti samo za plačilo tistega dela cene, ki ga dajo kot predujem kmetom, ko sklepa pogodbe o odkupu žita s kasnejšim dobavnim rokom.

Sklep o odobravanju posebnih odkupnih kreditov je bil sprejet pravčasno, ker je prišlo zaradi dobre letine in ugodnih odkupnih cen do velike ponudbe žita, medtem ko je prostor za vskladiščenje že povsem izkoriščen.

dinarjev. Tako bo Jugoslovske rečno brodarstvo dobilo 3 motorne remorkerje s skupno močjo

Zerjavom nikdar ne zmanjka dela

3500 KS, 3 motorne tovarne ladje s skupno močjo 3500 KS in nosilnosti 3100 ton, 7 tankerjev po 1000 ton nosilnosti in 27 vlačilcev po 1000 ton nosilnosti. Z izgradnjo teh objektov bodo ustvarili pogoje za povečanje notranjega blagovnega prometa in zunanje-trgovinske izmenjave.

V prihodnjih petih letih bodo vložili tudi znatna sredstva v graditev in modernizacijo plovil.

Aktualnosti

Želje na zborih ne prehitujejo možnosti

Ze nekaj mesecev je minilo od posebne razširjene seje političnega aktiva ljubljanskega okraja. Na tej seji so se predstavniki ljudskih odborov in predstavniki stanovanjskih skupnosti razgovarjali, kako oživiti načela stanovanjske skupnosti. Vendar je doslej le malo ljudskih odborov ljubljanskega okraja obravnavalo problem stanovanjskih skupnosti kot posebno točko dnevnega reda. Zato ni čudno, da marsikateri ljudski odbor ne ve svojim volivcem v teh dneh na zborih povedati nič določenega in otipljivega o bodoči podobi stanovanjskih skupnosti in o poti do nje. Tudi predstavniki hišnih svetov sami največkrat ne vedo, kako naj bi utrjevali novo obliko družbenega upravljanja. Tako volivci na svojih zborih svoje predstavnike kaj radi izprašujejo: »Kdaj bo?« »Ce sploh bo?« in »Kaj neki bo ta stanovanjska skupnost?«

NILE SVET ZA STANOVANJSKE ZADEVE »MERODAJEN«

Vzrokov, zakaj se misel o novi obliki medsebojne pomoči in sodelovanja ljudi, ki prebivajo na določenem mestnem področju, hitreje ne vrašča v zavest državljanov, je več. Najprej naj zapišemo, da nekateri ljudski odbori kaj radi prepuste skrb za utrjevanje stanovanjskih skupnosti na svojem področju svetu za stanovanjske zadeve. Svet za stanovanjske zadeve pa navadno v svojih prizadevanjih rešuje le trenutna stanovanjska vprašanja. V Ljubljani je le nekaj ljudskih odborov zaposlilo z vprašanji stanovanjske skupnosti tudi druge svete. Kaj nima odločujoče besede pri utrjevanju servisne službe določene stanovanjske skupnosti prav svet za razvoj obrti, pri uvrščanju trgovske mreže svet za trgovino, pri urejevanju estetskega izgleda naselja pa svet za komunalne zadeve? Vsi ti družbeni organi bi morali poleg občinskih množičnih organizacij pripravljati organizacijske in materialne osnove za bodoči standard stanovanjskih skupnosti.

STANOVANJSKE SKUPNOSTI - NE PRIORITETNI LISTI

Od kod denar, »tako imenovana materialna podlaga stanovanjske skupnosti?« Skoraj vsaka občina v Ljubljani rešuje to vprašanje po svoje. Lep primer sodelovanja ljudskega odbora s predstavniki stanovanjskih skupnosti je občina Bežigrad. Ljudski odbor daje večino prištedenega denarja za potrebe stanovanjskih skupnosti, prednost pa imajo tudi pri porabi sredstev iz skladov za napredek obrti in za razvoj trgovine. Odborniki tudi svetujejo hišnim svetom, kako je moč uporabljati denar iz sklada za hišno upravo, n. pr. za nakup pralnege stroja, sesalcev za prah itd.

SERVISNE DELAVNICE - V VAGONIH

Pomoč občine Bežigrad stanovanjskim skupnostim pa nikakor ni omejena samo na materialno prebivalceve tega mestnega področja. Tako bodo ob Linhartovi cesti v novih blokih uredili dva prostora za štiri obrtniške servisne delavnice: za električno, delavnico za pomoč v gospodinjstvu, šivalnico in krpalnico ter delavnico za popravilo čevljev. V bežigradski občini bodo uredili tudi dva stara železniška vagona za servisno delavnico. To pomeni, da bodo v tej občini obrtniška dela izredno poceni, hkrati pa bo družbena kontrola hišnih svetov, ki bodo sklepali z delavci servisnih delavnic delovne pogodbe, preprečevala v občini šušmarjenje.

KDO NAJ HRANI OTROKE ZAPOSLENIH STARŠEV?

Zivahnije zanimanje volivcev za problem stanovanjskih skupnosti je našlo odmev tudi v delu naših političnih organizacij. Tako bo okrajni odbor SZDL že v prihodnjih 14. dneh sklical razširjeno sejo predsedstva, na kateri bodo razpravljali samo o utrjevanju stanovanjskih skupnosti v Ljubljani. Kronološko bi bilo bodoče naloge novih ljudskih odborov in političnih organizacij ljubljanskega okraja pri utrjevanju stanovanjskih skupnosti težko razvrstiti. Vsekakor pa bo treba v prihodnje posvetiti največ skrbi

in dela organiziranju ceninih servisnih služb, hkrati pa iskati prostore za bivanje otrok, katerih starši so čez dan v službah. Na predvolilnih sestankih izražajo volivci željo, naj bi se njihovi otroci ne hranili le v šolski mlečni kuhinji, marveč naj bi organizirali posebne kuhinje za vse otroke zaposlenih staršev. Vsekakor bo treba tudi v okviru razgovorov o stanovanjskih skupnostih v Ljubljani prisluhniti in čimprej ustreči tem željam. Slej ko prej pa bi kazalo v območju določenega stanovanjskega okoliša ustanoviti obrate družbene prehrane, kjer bi se lahko poceni in izdatno nahranili delavci, ki delajo v okoliških podjetjih.

Ce želje ne bodo prehitovale možnosti, bo moč obrate družbene prehrane ustanovljati že kmalu, saj lahko podjetja že po doslej veljavnih predpisih prispevajo dotacije za pocenitev hrane.

Misli, ki smo jih zapisali, so le skop povzetek glavne vsebine našega razgovora s Francem Drobežem, predsednikom Sveta za stanovanjske zadeve ljubljanskega okraja. Čeprav bo vprašanje stanovanjskih skupnosti v Ljubljani v prihodnjih dneh zaradi večje politične aktivnosti terenskih in občinskih organizacij SZDL spet oživilo, ne moremo brez besed mimo slabe pripravljenosti nekaterih ljudskih odborov za zbere volivcev o vseh vprašanih, ki zadevajo stanovanjske skupnosti.

Bo zaleglo?

Dr. X nam noče pomagati

V Domu učencev IPS v Vevčah imamo honorarnega hišnega zdravnika, kot je to običajno v vseh enkih in podobnih ustanovah, ki imajo v oskrbi večje število mladin. Dolžnost zdravnika je, da nadzoruje splošno higieno v zavodu, da pregleda hrano in v določenem razdobju zdravniško pregleda gojence. Naš zdravnik dr. Vidmar skrbno in redno opravlja te dolžnosti, zato tudi poštno zasluži malenkosten mesečni honorar, ki mu ga plačuje Dom. Videm pa je, da ne misli tako dr. X, ki ordinira v sektorski ambulanti in je poleg dr. Vidmarja prav dolžan nuditi zdravniško pomoč našim gojencem. Odkodno odklanja pregled gojencev tudi v najhujših primerih z izgovorom, da je domski zdravnik dr. Vidmar. Gojenci niti s poljasnilom, da dr. Vidmarja ni doma, ker ordinira večkrat v oddaljenih vaseh, ne opravijo nič. Steer pa to dr. X sam dobro ve, saj je dr. Vidmar celo njegov predstojnik. Naši gojenci pa so tudi socialno zavaranjeni in se z zdravstveno knjižico lahko zdravijo pri kateremkoli zdravniku v sektorski ambulanti, ne glede na to, če je dotični zdravnik tudi honorarno zaposlen v Domu. Mislim, da dr. X ne ravna prav, ko bolnim odklanja zdravniško pomoč s takšnim izgovorom. Bolezen bi morala biti osnovni vzrok, da se nekomu nudi zdravniška pomoč, ne pa druge okoliščine - kot je v našem primeru honorar.

Teh vrstic nisem napisal s škodljivim namenom in jih tudi ne bi, če dr. X pretekli teden ne bi napravil nekaj kar gotovo ni v ponos zdravniškemu stanu. V četrtek je obležalo v posteljah 28 gojencev. Imeli so gripo. Vsi so imeli 38, nekateri pa celo 39 stopinj vročine. Dr. Vidmar je ordiniral v tri ure oddaljen vasi, zato sem po telefonu zaprosil sektorsko ambulanto za pomoč. Oglasila se je sestra in posredovala moje sporočilo in prošnjo dr. X-u. Sledilo je prerekanje med menoj in sestro kot posrednikom raznih izgovorov dr. X. Ker sem vztrajal pri telefonu, je dr. X zabrusil v slušalko: »Vas zdravnik je dr. Vidmar,« in prekinal pogovor. Fribližno takšna je zdravniška pomoč dr. X našim gojencem.

Ludvik Urekar

Menda pri nas ni večjega kraja, ki ga ne bi trla stanovanjska stiska. Dostikrat slišimo: »Toliko še nismo nikoli gradili, kot gradimo sedaj.« V tem je precej resnice. Poslednja leta, zlasti pa lani in letos je gradnja stanovanj v Ljubljani, kakor po vsej naši domovini, naglo naraščala. Leta 1955 so gradili v Ljubljani okoli 700 stanovanj, lani je bilo v gradnji blizu tisoč stanovanj, v letošnjem letu pa 1125. Na obrobju Ljubljane so zrastle nova naselja. To velja zlasti za Šiško in Bežigrad. Zgovoren dokument naše stanovanjske izgradnje je Savska kolonija, ki jo vidimo na zgornji sliki. Tu so doslej zgradili 12 stanovanjskih blokov s 335 družinskimi stanovanji, v začetku oktobra pa bo prišlo do stanovanj še 34 nestrpnih prosilcev. Zdad gradijo še 9 stanovanjskih blokov, v kratkem pa bodo začeli z gradnjo petih 14 nadstropnih stolpnih; vsaka bo imela 54 družinskih stanovanj. Tako obeta biti Savska kolonija eno prvih po vojni nastalih, zaokroženih novih naselij, ki bo štele blizu 8000 prebivalcev ter bo imelo 975 družinskih in 112 samskih stanovanj. Seveda pa čaka graditelje tega novega bloka še mnogo neresenih komunalnih problemov.

Kljub pospešeni stanovanjski izgradnji, pa še ne dosegamo vse bolj naraščajočih stanovanjskih potreb. Po nepopolnih podatkih je v Ljubljani okoli 8000 reflektantov za nova stanovanja. To pa pomeni, da bo treba prihodnja leta še bolj napenjati silo za omiljenje stanovanjske stiske. Občinski odbori v Ljubljani in okrajih so se že poslednja leta močno prizadevali čimbolj razširiti stanovanjsko izgradnjo. V bodoče pa bo treba ta tempo še pospešiti in gotovo bo gradnja stanovanj ter urejevanje komunalnih problemov nasploh glavna naloga novih občinskih odborov, ki jih bomo izvolili prihodnji mesec.

Spet na trdnih nogah

V tovarni »Svilanite« so ukinili prisilno upravo - Najboljše želje novemu delavskemu svetu

Prav gotovo se naši bralci že spominjajo, kako je prejšnje vodstvo podjetja skoraj spravilo na boben. Značilno je bilo to, da je zadnji delavski svet sam zahteval prisilno upravo, kar je zelo redek primer. Prisilna uprava se je znašla pred težko

nalogo, saj je imelo podjetje 72 milijonov dolga in le 30 milijonov terjatev. Na zalogi so imeli mnogo zelo slabih tkaninskih izdelkov, ki jih je stara uprava previsoko ocenila ter tako izkazovala 31 milijonov dinarjev za izravnavo bilance. Seveda so to slepilo imeli le na papirju, kajti upniki so kmalu zvedeli resnico. Zato je imela prisilna uprava v enem letu kar 132 tožb upnikov. Vse tožbe je tovarna izgubila.

Staro vodstvo podjetja je kar samo izbralo kandidate za delavski svet, nekateri so bili le na pol pismeni. Važno je bilo le, da so izvoljeni člani delavskega sveta znali kimali, zato pa so od časa do časa preleteli drobne nagrade. Ničve v kolektivni si ni upal kritizirati nepravilnosti v podjetju. Zadnji delavski svet je bolj energično zahteval, da podjetje stvari do kraja razčisti. Ker je bilo finančno stanje tovarne vse prej kot rožnato, je delavski svet zahteval, naj Občinski odbor Kamnik uvede prisilno upravo, krivce pa pokliče na odgovornost.

Rak rana je v »Svilanitu« se vedno novi obrat na Perovem, ker je zgrajen zelo neprimerno in zato slabo služi svojemu namenu. Mnogo težav povzroča tovarni raztresenost obratov, zaradi česar narastejo letni stroški do 6 milijonov din. Novi delavski svet je sklenil, da bodo polagamo vse obrate združili, ko bo dovolj finančnih sredstev.

Upravitelj prisilne uprave tovarni Dušan Jagodica je pridobil zaupanje kolektiva. Skupaj s kolektivom si je mnogo prizadeval, da podjetje spet postavi na noge. Surovine so bile stalno na zalogi, pa tudi kvantiteta se je zelo izboljšala. Proizvodnja izdelkov se je povečala, izgubljeni stroški so si zopet pridobili izdelke slabše kvalitete so prodali po nižjih cenah. Tudi dolgove so vse poravnali, kar je Mestni hranišnici v Kamniku dolgujejo manjšo vsoto. Sedaj so ustvarili v »Svilanitu« že okrog 42 milijonov dobička, do konca leta pričakujejo, da bo narasel nad 80 milijonov din.

Novemu delavskemu svetu ne bo težko voditi tovarne, če bodo upoštevali neuspehe prejšnjih delavskih svetov in uspehe prisilne uprave.

S. O.

Novice

SENTVID: V KRATKEM BO VEČ KULTURNIH PRIREDITEV

V šentvidski občini se pripravljajo na tri večje kulturne prireditve. V Bukovici bo KUD »Srečko« praznovalo desetletnico obstoja in bo 22. septembra razvil svoj prapor. To bo uvod v nekakšen kulturni teden, ker se bodo dneвно vrstale razne prireditve. Zlasti se bo izkazala dramska skupina, ki je pritegnila v svoj odsek predvsem mladin.

Dne 6. oktobra bo tudi šentvidska »Svoboda« obhajala petletnico svojega delovanja in bo razvila svoj društveni prapor. Dramatski odsek bo uprizoril »Razgrance«.

Posebna komisija pri Občinskem komiteju ZK pripravila svečano proslavo ob 40-letnici Velike oktobrske revolucije. Sportne in kulturne prireditve bodo trajale dva dni.

LITJAJA: ZIVAHNOST VSEPOVSOD

Politično delo v zvezi z bližnjimi volitvami v občinske ljudske odbore je ta čas v litjajski občini v največjem razmahu. S predvolilnimi zborovanji so začele osnovne organizacije SZDL, nedeležo pa so se začeli tudi zbori volivcev, ki bodo v tej občini trajali do 22. t. m. Na zborih volivcev, ki so zelo dobro obiskani, volivci precej živahno razpravljajo o vseh občinskih problemih, največ pa o gospodarstvu.

Pred dnevi pa je bila v Litjaji redna seja občinskega ljudskega odbora, ki je bila v celoti posvečena bližnjim volitvam. Novi občinski ljudski odbor bo štel namesto dosedanjih 35 odborov 27 odborov občinskega zbora in 21 odborov zbora proizvajalcev.

Bolje molčati, kot slabo prerokovati

Na centralnem živilskem trgu na Vodnikovem trgu v Ljubljani ljudje vasko jutro in potem vse dan kupujejo in barantajo, ogledujejo, govorijo, poslušajo.

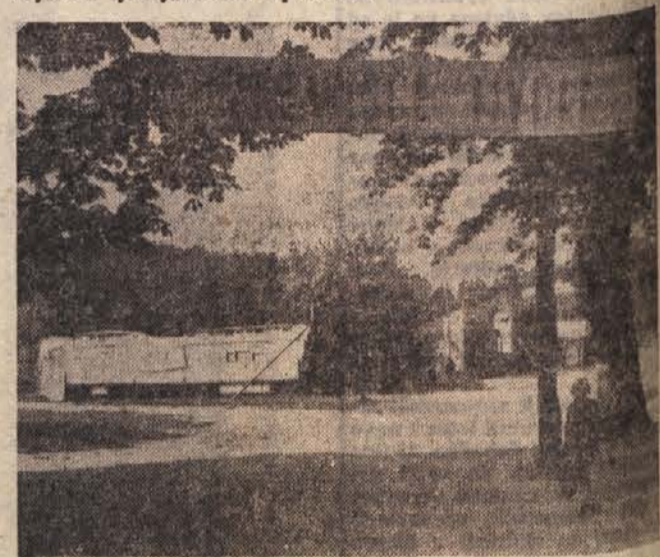
Prav vse se pripeti na trgu. Včasih se sladko nasmejemo človeku, ki so ga prav pošteno in po vseh »pravilih« napelnjali, včasih spet tolažimo neprevično gospodinjko, ki so ji izmatirali polno denarnico iz praznega cekarja. Oboje sodi k utripu tržnega življenja. Dogodi pa se tudi

to, da zgovorna branjka pletenice: »Ja, paradižnik pa kar pri meni kupite! Povem vam da ga ne boste nikjer ceneje dobili, tudi opoldne ne! Kar pridite še enkrat, če mi ne verjamejte!«

Pravijo, da je bolje molčati kot pa slabo prerokovati. In res, ko smo ob dvanajstih še enkrat in ob enih spet prišli na trg, je tisti paradižnik, ki ga je A. F. ob devetih petindvajset dinarjev kilogram in ob enih po dvajset... »Raje prodam pod

Vokvir

Dvanajstega septembra smo obljubili, da bomo najboljša komentarje k tej sliki objavili v eni izmed svojih prihodnjih števil. Kakor kaže, pomeni Ljubljani »zabavišče« Tivolij tako malo, da se nikomur ni ljubilo še posebej komentirati pogleda na naše zabavišne paviljone. Če smo hoteli zapisati teh nekaj besed, smo morali sami prisluhniti razgovorom o pravkar rojenem ljubljanskem »spetaku«.

»To naj bo ljubljansko zabavišče?« je pred dnevi razočarano vzdihnil nekdo, ki je prišel s podeželja v Ljubljano in obstal sredi Tivolija pred vrtlikom in razmajanimi z zamanim platnom pokritimi šupami.

Tovariš D. M. iz Šiške je dejal: »To je stramota za Ljubljano! Tako zabavišče bi razgnali v najzakotnejši vasi, mi v glavnem mestu Slovenije, pa se še ponašamo z njim.«

Gospodinja V. A. je rekla: »Tisti, ki so vse to postavili, pač ne vedo, kaj Ljubljanci pričakujemo od zabavišča.«

Inženir V. J. je začuden dejal: »Kaj menim o zabavišču? Nič, ker ga v Ljubljani sploh ni. Vi najbrž mislite tisto podrtje v Tivoliju. Oprostite, to pa zame ni zabavišče!«

Uslužbenec Narodne banke P. O. nam je odkrito povedal: »Prosim vas, napišite, da naj to čimprej podrejo. Ali res ni v Ljubljani foruma, ki bi skrbel za lepše lice Ljubljane?«

Povprašali pa smo še »odgovorni forum« »Festivalski odbor«, ki vodi to zabavišče.

»Priznamo, da zabavišče ni tako kot bi moralo biti. Če bi ga hoteli modernizirati, bi potrebovali milijone. Toda od kod naj jih vzamemo? Saj nas najmanjši paviljon, ki ga vidite na zabavišču, stane težke tisočake.«

Ali ni škoda denarja? Vsak večer gore na praznem zabavišču cele vrste žarnic. »Varčujmo z elektriko! Na to gredo so najbrž tam pozabili. Ali ni škoda elektrike? Na festivalnem odboru so nam odkrito priznali, da imajo z zabaviščem veliko izgubo. Le komu v čast?

Najboljši ruski cirkus oktobra v Ljubljani

V Beogradu že lep čas gostuje Moskovski cirkus, ki je najboljši cirkus v Sovjetski zvezi. Pristevajo ga tudi med največje in najboljše cirkuse sveta.

Pred stalno nabito polnim tribunam ruski gostje predvajajo program, med katerim gledalcem čisto zastane dih - saj se jim zdi, da akrobacije nekaterih artistov že presegajo meje človeških fizičnih zmognosti. Največ aplavza pa žanje 12 medvedov dreserja Filatova, ki se spretno prevažajo po koleseh, na mo-

točikih in za zaključek gledalci pridrejo še pravi pravcati bobnarji.

Pokrovitelj tega gostovanja ljubljanskega občinskega ljudskega odbora »Adria« je z ljubljanskim občinskim odborom sklenil pogodbo, kateri naj bi Moskovski cirkus 10. do 29. oktobra gostoval v naši nas. Če nepredvidene ovire ne preprečijo tega gostovanja, 10. oktobrskih dneh Ljubljancem bodo enkratna priložnost občudovati tako fantastično spretnost naravnih ljudskih umetnikov arene.

ceno, kakor da je iz govorila A. F.

In še drug kontrast. V senoj kosatega kostanja je ob devetih morda vsaj petdeset gospodinj potprežljivo čakale v vrsti. Vrsta, čeprav krajša je bila še opoldne. Zakaj pa? Ptijska »Perutina« je prodajala »sveža, cela jajca« po »izredno« nizki ceni - 18 din kos. Samo nekaj metrov vstran pa so zasebniki prodajali prav taka jajca po 21 din kos. In, prav to je zanimivo, tudi tam je bila gneča, čeprav je bil sicer trg z vsem, tako tudi z jajci dobro založen.

Temu bi lahko rekli »nepojasnje« na nerazumljivosti. Na trgu mlečnih izdelkov smo namreč vprašala mladega prodajalca, nemara Doljenca, zakaj je tako »drag«. »Saj so drugi tudi!« je močasto odvrnil. Potem pa, ko smo ga pobarali še, zakaj »državniki« lahko včasih ceneje prodajajo kot zasebniki. Pa je takole odgovoril: »Seveda so lahko cenejši, saj so državni!«

»Kaj menite, zakaj je letos sadje tako drago?« smo vprašali prijetnega Belokranjca, ki je prav takrat skrbno nalagal grozdje na tehtnico. »Vreme, vreme... je odvrnil.

Spet vrtime. Je samo zaradi nje-govih muhavosti sadje tako zelo drago, ali imajo visoke cene sadja še druge vzroke? Človeku se valjuje misel, da temu po svoje pripomore tudi sicer »razumljivo« lov za dobičkom pri nekaterih večjih podjetjih. Spomnimo se samo na zadnjih osem vagonov gnilega grozdja, ki so ga pred dnevi prodali Ižančarjem, nimate da bi ga po zmerni ceni lahko kupil naš potrošnik.

Za konec pa, tako kot vedno, še pregled cen na centralnem živilskem

PO POPOLDANSKEM POČITKU PREIZKUSAMO NAŠO MOČ: KDO BO ZMAGAL?

Otrokov ponos

Vsakdo ima v sebi čast, ponos, človeško dostojanstvo, pa tudi otrok, čeprav tega odrasli nečemo ali čisto sploh ne moremo razumeti. Način, kako otrok to svoje dostojanstvo izraža, je svojevrsten, zato ga skoraj zmeraj razumemo napačno in trdimo, da je otrok trmast ali nezdržno zamerljiv.

Stopila sem v »rep« za mleko in čakajoči so živo razpravljali o vseh mogočih vprašanjih. Ženske so se pogovarjale tudi o vzgoji. Mnenja so bila različna, soglasje je bilo samo v tem, da je vzgoja težavna reč. Stara ženska, ki je stala pred menoj in se pogovora ni udeležila, je polglasno pripomnila:

»Ne vem, kaj je v vzgoji tako težavno?»

Takoj se je vsula ploha besed in najzgovornejša med ženskami je dejala: »Da, za vas, ki imate pridne otroke; če pa bi morali vzgajati mojega trmastega »mulca«, bi govorili drugače!»

»Verjamem vam,« je mirno odgovorila stara ženska. »če dejate lastnemu otroku taka imena, žalite njegovo čast in njegov ponos, zato se vam ne pustim voditi.«

Ladko je pri pisanju s črnolom zelo neroden. Ondam mu je sredi pisanja kanila na zvezek velika kaplja. Ko ga je mati ostela, je plaho pripomnil: »Saj je »pacika« sama prišla na zvezek.« — »Sram te bodi, lažnivec!« ga je pokarala mati in mu navila uho.

Od takrat je Ladko često zamazal zvezek, zlasti še takrat, kadar je mati stala za njegovim hrbtom.

Deček ni zaslužil očitka »lažnivec«, ker je v svoji pozornosti pri pisanju popolnoma prezrl, da je on naredil madež.

Po dolgem prosjačenju je oče dovolil Tanji, da si odreže kite. Ko pa jo je zvečer videl s kratko pri-

striženimi lasmi, je tja v en dan dejal:

»Prej si bila grda, zdaj pa si desetkrat grša, taka si kot kakšen pohalnik!«

Deklico so besede globoko zadelo. Odslej se ga je izogibala in postala je otožna, vase zaprta.

Mnogo primerov bi lahko našli, ko roditelji žalijo čisto nevede otrokovo čast, njegovo človeško dostojanstvo. Morda bo kdo rekel: »Lepa reči! Da bom moral tudi pri otroku paziti na razžaljenje časti.«

Da, treba je. Če smo dolžni biti vljudni z odraslimi, imamo iste dolžnosti tudi pri otrocih. Čim vljudnejši in čim bolj pazljivi so vzgojitelji, tem večje vzgojne uspehe dosežejo. Malo nam koristi naše teoretično znanje, naša spričevala oziroma diplome pedagoških šol ne pomenijo mnogo, če se ne približamo otroku preprosto in prisrčno, če se ne potrudimo, da bi razumeli njegovo mišljenje. Na otrokova vprašanja odgovorjamo v okviru resnice, ki jo prikravimo tako, da bo razumljiva in dostopna otroku. Ne odgovorjamo mu, da tega ne razume, ker je še majhen. Grobo napačno bomo naredili, če mu bomo rekli, da mu bomo na vprašanje odgovorili, ko doraste. Otroku bo o tem vprašanju še bolj razmišljal, vrtil bo vanj ob vsaki priložnosti in kdo nam daje jamstvo, da bo na vprašanje dobil pravi odgovor. Otroku hoče biti velik in če mu rečemo, da je še majhen, smo že razžalili njegovo čast ter s tem zmanjšali spoštovanje in zaupanje. Erez tega pa ne moremo pričakovati lepih vzgojnih uspehov. Pri vsaki zamerljivosti, zlasti pa pri trmi bi se morali vprašati, ali nismo morda z nepremišljenostjo v otroku nekaj ubili, s čimer se mora zdaj boriti. S tem pa povzročamo sebi bolečine, nam pa vzgojne težave.

OBLEKE naših šolarjev

Mnoge matere muči v jeseni misel, kakšno obleko bodo kupile otroku, ki hodi v šolo. Tarnajo, da je stara obleka prekratka, da so hlačke zadaj raztrgane, krilce

preozko, jopica na komolcih obrabljena itd. Zato se danes pomenu o tem, kakšna obleka bo najbolj primerna in trpežna za deklico in dečka, ki obiskujeta šolo.

Za deklico bo najbolj praktična halja ali tričetrtinska jopica iz pralnega blaga. V ta namen lahko uporabite pralni rips (rumene, svetlomoder, oranžne, rdeče barve), popelin, bombaž (kararasti ali pepita), klot, pikasto flanelo in podobne tkanine. Če bo halja enobarvna, lahko nosi deklica k njej pikasti, črtasti ali tudi enobarvni ovratnik druge barve in obratno: k pisani, črtasti, kararasti, pepita ali pikasti halji bo nosila enobarvni ovratnik. Halja se lahko spredaj ali zadaj zapevna in ima tudi dva žepka ter dolge rokave ali pa je brez njih. Če nimate dovolj blaga, lahko napravite samo jopico, pod katero ponosijo otroci stare bluze in puloverje. Ali pa kombinirate staro haljo z drugim blagom, kot vidite na sliki. Razen halje je praktično oblačilo za deklice vseh starosti tudi široko krilce iz volnenga blaga, dolge hlače in puloverji ter flanelaste bluze.

In za dečka? Za manjšega šolarja bi priporočala delovni plašček oziroma haljo ali jopico iz enakega materiala kot za deklico v temnejši modri ali sivi barvi. Razen tega bo čedno tudi tole oblačilo: dolge hlače iz volnenga blaga ali pumparice ter jopa iz defina ali zameta. Tako jopico nosi šolar lahko zdaj, ko še ne potrebuje suknjica, kasneje jo pa lahko obleče pod suknjico in jo ima v šoli namesto jopice.

Toliko za danes, kdaj drugič pa še o otroških plaščih, jopah in suknjicah za jesen. M.

TU DELAMO IN SE IGRAMO

Mnogi starši dandanes še vse premalo cenijo predšolske vzgojne ustanove — otroške vrtce. S tem zanemarjajo najboljšo otrokovo dobo. Otroku je od 3. do 7. starostnega leta najbolj dojemljiv za vse. Če ste ga do takrat naučili oz. privadili na osnovne higieniške in druge delovne navade, mu vse to pozneje ne bo pomnilo oviro na poti do uspehov.

Te dni normalno teče delo v šolskih klofeh. Vzpredajo s šolo so se odprli tudi vrtci, ki sprejemajo otroke od 3. do 7. starostnega leta.

Za šolo vemo, da je obvezna, zato nihče ne more imeti pomislekov. Drugače je trenutno z vrtci, ki jih obiskujejo otroci prostovoljno. Nekateri starši še zmeraj gledajo na vrtec kot na ustanovo, v kateri se otrok pokvari.

Hodim po široki mestni ulici in opazujem pisani otroški vrvec. Skupina mladih fantičev se igra žandarje in tatove, gruča deklice in fantov pa se

krilce podi za žogo. Tako hitro in enolično poteče dopoldanski čas, ki ne da nič novega zmeraj radovedni mladači. Za ml je teh skušanih glav, ki vse dni do šole prebijejo tako nekorično. »Nekje se vendar mora igrati!« pripomni mati.

Kaj bi ugovarjali. Le, kako se igrajo otroci, kadar jih nihče ne kontrolira in usmerja. Je njihova igra smotrna in zdrava? Več prizorov take nekontrolirane igre bi lahko našli: kazenje spolovili, zmerjanje, pretepanje itd. Kako vse to vzgojno vpliva na vse, ni težko odgovoriti.

Razumem mater, da ji je težko vse dopoldne in popoldne imeti na hrbtu otroka. Razumljivo, da mora otrok v družbo, med svoje sovrstnike, da se z njimi poigra in nasmeji. Moramo pa poznati otrokove prijatelje.

Toda nam gre ne samo za otrokovo družbo, ampak tudi za čim koristnejše izrabljanje otrokov časa. Če govorimo o koristnem, ne mislimo na vse tiste prenapete, ki hočejo iz talih otrok napraviti pravne modrijane in vsevede, ki znajo operirati z računi in prebrati kar celo stran. Nesrečen otrok, ki mu je ukraden najlepši kosček življenja in ga prav zato prežgodaj zresni!

Stopimo v otroški vrtec in po-

Cevlje, ki so prepoteni na hitro umijemo z vodo, v kateri smo raztopili nekoliko hipermangana, potem pa jih dobro osušimo, pa bo neprijeten vonj popolnoma izginil.

Otrokom kaj rade naramnice padajo z ramen. Temu se izognemo, če pri srajčki napravimo ob sedelcu majhni zanki iz enakega blaga, s katerimi lahko potegnemo naramnici.

glejmo si, če so prostori tam učilnice. Nel Raje bi jih imenovali igralnice. Le da je življenje tam veliko bolj pestro in vsestransko.

Prisostvojem sem glasbeni uri v vrtcu. Vzgojiteljica je neopazno pravilica, v kateri so nastopale živali, prešla na pesmico, ki so jo leto peče. Otroci so se hitro naučili in ko se je z glasovi njihovih grl zlija še melodija harmonike, se mi je zdelo, da se je vsa soba res spremenila v pravljico. Kaj bi še govoril o zardeh lilih in čustvih, ki jih je takrat oblikovala pesem.

Glasbena vzgoja je le eno mnogih področij, ki ustanovo. Nato še govorilne vaje, pripovedovanje doživeti, opazovanje prirode in družbe, telesna vzgoja in še in še. Da, tudi likovne vzgoje ne smemo izpustiti. Pogledal sem v omaro za izdelke in nisem se mogel načuditi izdelkom: barvice, lutke, zastave, glinasti lončki in skledice itd.

Saj ni mogoče opisati vseh mogočih dejavnosti v vrtcu. Če bi hotel, potem

ne bi zadostoval le list papirja! Eno smemo trdit: bogata je ta dejavnost in tem bolj bogata je, čim bolj jo zna vzgojiteljica približati otrokom.

Vsega tega pa otrok ne občuti kot resno delo, nego le kot igro. Igra se — hkrati se navaja redno delati. Le opazujemo ga, kako je zavzet pri izdelovanju kake igrače!

Vse to je tisto, kar še mnogi ne znajo ceniti.

Da je otrokova doba od 3. do 7. starostnega leta najbolj bogata, je znanstveno in pedagoško neštetokrat dokazano. Izhajajoč iz tega stališča so vznikli otroški vrtci. Otrokovo duševnost hočejo vsestransko oploditi in razvijati. Pa še nekaj! Uvedejo ga v kolektiv, ki je pod nadzorstvom — za razliko od onega na cesti!

Otroke navajajo v kolektivno na skupno življenje, kjer se mora vsak otrok podrediti interesu skupnosti. Tako morajo s sklenjenimi rokami vsi v krog, vsi morajo tekmovati itd.

Tako bi odgovorili tisti materi, ki meni, da je dovolj, ako je otrok le v družbi. Tako mišljenje je navadna vulgarizacija kolektivizacije.

O vrtcu govorimo zmeraj le kot o organiziranem kolektivju otrok. Zanje so polno odgovorne vzgojiteljice. Pomembnost te nadvse koristne ustanove je potrtil tudi

osnutek, ki govori o zakonitvi predšolske vzgoje. Kadar bomo uspeli rešiti vprašanje kadra in prostorov, bomo tudi ta zakon dobili in z njim zagisurali otroku nemoten in bogat notranji razvoj v predšolski dobi.

ZA SOLE, DOMOVE IN GOSPODINJSTVA

Pijače iz mleka v prahu

Ze nekajkrat zaporedoma smo na strani »Pomenimo se še o tem« govorili o uporabi živil, ki jih dobimo iz mednarodne pomoči. Minulo nedeljo smo približili uvod in recepti za pijače iz mleka v prahu. Danes s tem nadaljujemo, razen tega pa približujemo recepte za različne sadne jogurte. Na recepte opozarjamo zlasti šolske kuhinje in kuhinje po raznih domovih.

● MLEKO Z ROBIDNICAMI ALI MALINAMI:

En liter mleka, 10 dkg robidnic (ostržino) ali malin, 1 jedilno žličko sladkorja.

Dobro zrele robidnice zmastimo v loncu z lesenim tolkačem (ali zmeljemo na mesoreznicah), dodamo sladkor nato zvrkljamo sadje v hladno mleko. Vsako mlečno pijačo, ki jo pripravljamo s sadjem, lahko osladimo z medom, namesto s sladkorjem, kar jo se izboljša.

Za sadno mleko uporabljamo lahko vsako sadje, najbolj primerno pa je jagodičasto in koščičasto sadje.

● MLEKO S SLIVAMI:

Dobro zrele slive ali še boljše češnje razkositmo, zmeljemo na mesoreznicah, osladimo in prinesamo mleku ter dobro razvrkljamo. (Na en liter mleka 10 dkg češnje, 1 jedilno žličko sladkorja ali medu).

● MLEKO Z OREHI, LESNIKI, MANDELJEM ALI KIKIRIKI:

Osušena jedra zmeljemo na strojčku za oreha, prinesamo mleku, osladimo in dodamo za zboljšanje okusa nastregn limonovo lupinico. Okus lahko zboljšamo tudi s sadnim sokom ali sirupom (malinovec, borovničev, bežgov sok itd.).

● JOGURTI:

Se je vroče in jogurt nam pri- jalo!

Iz mleka v prahu pripravimo dober jogurt. Skuhamo mleko iz mlečne prahu, ga ohladimo na 40°C (to je temperatura, ki jo roka še lahko prenese) ter dodamo na 1 liter mleka 1 do 2 žlički jogurta, ki smo ga kupili v mlekarni ter dobro razvrkljamo. Posodo z mlekom postavimo v večjo posodo z enako toplo vodo, ali pa ovijemo posodo s krpo; važno je, da obdržimo osnovno temperaturo. Po 1-2 urah, ko se mleko zgosti, ga na hitro ohladimo. Postavimo ga v mrzlo

vodo ali v hladnik. (S tem preprečimo premočno okisanje jogurta.)

Za nadaljnjo redno pripravljanje jogurta si od količine shranimo nekaj žlice jogurta, kolikor ga pač potrebujemo za cepljenje. To lahko ponovimo 15-20 krat. Potem moramo cepivo obnoviti, ker bolgarski bacil, ki povzroča to kisanje, oslabi.

Otroci ljubijo v hrani raznolikost. Zato je priporočljivo, da nudimo tudi jogurte različnih okusov, ki so različni tudi za oko. Z dodatkom sadja spremenimo jogurta barvo in okus, hkrati pa ga tudi vitaminsko in mineralno obogatimo.

Gotovemu jogurtu prinesamo sadno kašo iz poljubnega sadja (surovega) in po okusu osladimo.

● JOGURT S HRUŠKAMI:

En liter jogurta, 20 dkg hruške, sladkor po okusu. Dobro zrele hruške (najboljše je aromatična močnata sorta hruške) olupimo, nastrežemo in prinesamo jogurtu; po okusu še osladimo s sladkorjem ali medom. Pri zelo sladkih hruškah sladkor ni potreben.

● JOGURT Z MALINAMI (ali mesečnimi jagodami — pomladi tudi gozdnimi ali vrtnimi):

En liter jogurta, 20 dkg sadja, 1 jedilna žlička sladkorja ali medu. Sadje dobro zmastimo, tu prinesamo sladkor ali med ter vse skupaj prinesamo jogurtu ter razvrkljamo. Jogurt je okusen in lepo obarvan.

● JOGURT S SVEŽIMI FIGAMI:

En liter jogurta, 20 dkg presnih zrelih fig. Fige zmeljemo na mesnem strojčku in jih prinesamo jogurtu. Če so bile fige dobro zrele, osladkanje ni potrebno.

● JOGURT S SUHIM SADJEM:

Zelo okusen je jogurt, če mu prinesamo suho sadje, kar pride v poštev zlasti v pomladnih mesecih, ko še ni presnega sadja. Suho sadje, hruške, češnje, krhlje ali fige dobro operemo in namočimo čez noč v malo vode. Zjutraj sadje zmeljemo na mesnem strojčku (malo količino lahko kar sesekljamo z rje prostim nožem). Zmelto sadje dodamo jogurtu in razmesamo, če je potrebno, jogurt še osladimo in mu zboljšamo okus z limonovo lupinico.

● JOGURT Z OREHI:

En liter jogurta, 1 žličko sladkorja, 5 dkg zmlelih orehov (kikiriki, lesniki itd.) limonova lupinica.

Jogurtu prinesamo sladkor, zmleto orehe, če imamo tudi nastregn limonovo ali pomarančno lupino.

E. K.

ŽIVI ZA DVOJE BITIJ

Brž ko se nosečnost začne, mora nosečnica misliti na to, da živi za dvoje bitij. Počasi se mora pripravljati na porod, da bi rodila v čim boljših in ugodnejših razmerah. Poroda ne sme dočakati nepriljavna. Čeprav nosečnica ni bolnica, niti ni porod bolezni, je treba potek in razvoj nosečnosti nadzorovati. V ta namen imamo posvetovalnice v mnogih naših krajih, kjer jih pa ni, se je treba kdaj pa kdaj obrniti na zdravnika.

Nosečnica si mora prizadevati, da bi živila in delala ravno tako kakor pred nosečnostjo. Izogibati pa se mora temu, da bi se pretirano utrudila. Ne sme dvigati težkih bremen, dolgo časa hoditi, voziti se s kolesom, se ukvarjati z drugimi napornimi sporti, kot so tenis, smučanje in podobno. Zlasti je škodljivo dolgotrajno nočno posedanje in zatohlili prohod, ki pa ne smejo biti utrudljivi. Škodljivo pa je dolgotrajno stanje na istem mestu. Nosečnica mora zgodaj leči, del časa spati in pogosteje počivati. Če ima krče v nogah ali razširjene žile, če ji noge otekajo, je dobro, če leži s privzdignjenimi nogami, pod katere je podložila blazino. Zmerna, običajna telovadba nosečnicam dobro de.

Pravilen razvoj otroka v materinem telesu ne bi bil moten. To ne pomeni, da mora nosečnica pretirano jesti, pač pa mora biti njena prehrana dobra, obroki enakomerni, vsebovati morajo mnogo mleka, presnega sočivja in zrelega sadja. Razen tega so priporočljive ribe, jajca, meso, testenine, orehi, lesniki in mandlji, kruh z maslom ali medom, sir in drugi mlečni izdelki, pecivo v zmernih količinah, malo soli, ob koncu nosečnosti pa zelo malo. Ni priporočljivo uživati ostre začimbe, alkohol, čaj in kavo, vsaj v pretiranih količinah ne. Prav tako niso priporočljive konserve, divjačina in star sir.

Posebno skrb mora nosečnica posvetiti načinu oblačenja. Obleka mora biti udobna. Cevlje z visokimi in ozkimi petami ne sme nositi. Potrebno je nositi zaščitni modrček, od petega meseca dalje pa tudi pas za nosečnice.

Pretirana nervoza, razburjanja in jeza ne vplivajo dobro na nosečnico.

Osebnih higieni je treba posvetiti kar največjo pozornost. Nosečnica se mora pogosteje umivati, kopati in prhati, po možnosti vsak dan. Po kopanju je dobro, če si telo nalahno natre z alkoholom ali kolonsko vodo, seveda ne prsi in trebuha. Prsi si je treba umivati z milom in posipati s pudrom (talkom), če je to potrebno. Zelo dobro je, če si mlada mati po porodu trehuh nalahno masira.

Zanesljivo znamenje, da je ženska zanosila, se pojavi čez kake štiri in pol meseca s prvimi otrokovimi gibi. Pred tem so znaki: prenehanje dotlej redne menstruacije, možni občutki slabosti in povečane dojke.

Običajne in malone normalne preglavice med nosečnostjo so slabost v prvih treh mesecih, zaprtje (zapeka), ki ga je treba zdraviti s pravilno prehrano, nikakor pa ne z zdravili, in zgaga.

Nenormalne motnje, ki niso tako pogoste, so čisto bruhanje tudi po tretjem mesecu, pojava beljakovin v seči, razširjenje žil, kvarjenje zob, obilni in neobičajni belil tok ter krvavljenje iz spolovili.

Dr. M. B. H.

Neki francoski konstruktor je izdelal zložljivo otroško stajico, ki se pelje na kolescih, med glavnima sestavnima deloma pa je dovolj prostora za ograjico in blazino

Zmaga - čeprav v zadnji sekundi

Olimpija : Partizan 56:55

Beograd, 21. sept. - V prvenstveni tekmi košarkarske zvezne lige je danes Olimpija premagala beograjskega Partizana s 56:55 (28:29). Pred 500 gledalci sta sodila Radojković in Spasojević iz Beograda.

Julinho se vrača

Firenze, 21. sept. - Znan brazilski nogometaš igralec Julinho je sporočil italijanskemu klubu Fiorentini, da je na številne želje svojih prijateljev v Italiji, in da ker je domarek urejen, pripravljen vrniti se k Fiorentini. Julinhovo pogodbo pa niso kar tako lahki: pogodba do 31. maja 1968 z mesečno plačo 140.000 lir in nagrado za angažma 7 milijonov lir. Med redni Julinhoov zaslužek pa sodijo seveda še razne premije.

TENISKI TURNIR ZA "TEDYJEV MEMORIAL"

ŽEROVEC PREMAGAL SUHARJA

Maribor, 21. sept. - Ob prekrasnem vremenu na dobro urejenih igriščih Branika v Ljudskem vrtu se je danes nadaljevalo tekmovanje za prehodno darilo. Teniške zveze Slovenije v spomin pokoj. funkcionarja Tedyja Voglarja. Najzanimivejše igre so v kategoriji članov posamezno.

V četrtfinalu je uspelo dr. Zerovcu premagati lanskega zmagovalca te konkurence Suharja s 6:3, 5:7, 6:1. Pionirke so zaključile tekmovanje za prvenstvo Slovenije. Zmagala je talentirana Houskova v finalu nad Kavčičevo s 6:0, 6:1. Ostre in zanimive borbe so bile tudi pri pionirjih. Malj Vodeb je zelo zapolnil rutinarne Grmovska, ki je končno le zmagala s 5:6, 6:1, 6:1. Pastirk je premagal Blewelsa s 6:3, 2:6, 6:3, Stajer pa Gornjaka 6:0, 6:0. V polfinalu je Stajner izločil Pastirka s 6:4, 6:1. Napete borbe so si nudili tudi starejši člani. Pušenjak je premagal Ing. Gorupa s 6:2, 6:3. Ermežek Ing. Jančač 6:1, 6:1. Zajc Petiša 6:2, 6:3, dočim je Lipuš dobil srečanje proti prof. Brzniku brez borbe. V polfinalu je imel prvak

Slovenije Bergant mnogo dela z zagrizenim Pušenjakom in je končno le zmagal s 6:1, 4:6, 6:4. Dr. Nemeec je izločil Ermežek v treh nizih 5:7, 6:2, 6:0. Dr. Blewels pa sigurno Lipuža 6:1, 6:2.

Vse igre so zelo zanimive in precej številni gledalci z uživanjem sledijo turnir. Tekmovanje se bo nadaljevalo jutri in bo zaključeno s finalnimi igrami popoldne.

V četrtfinalu članov posamezno: Lovrac - Silna (oba Branik) 6:4, 6:3, Pučihar - Ratelj 7:5, 7:5 (1). Srečanje Cebular - Toš je bilo zaradi mraka prekinjeno. Prvi niz je dobil Toš z 6:4. V drugem pa vodi Cebular s 3:1. Četrtfinale starejših članov: Koser (B) - Zajc (O) 6:1, 4:6, 6:1.

V ponedeljek in torek bo v teniškem parku v Ljudskem vrtu zanimivo srečanje Davis cup ekipe Monaca proti reprezentanci Slovenije. Zastopniki Monaca so v Zagrebu nudili hrvaški reprezentanci zelo močan odpor in je pričakovati lepih in zanimivih borb.

dosegel vodstvo 55:54 za Partizana. Se nekaj sekund igre. V protinapadu se je Kristiančić prebil skozi goste Partizanovo obrambo, ki ni bila povsem koristna in iz zelo težkega položaja dosegel odlično v zmagoviti koš 56:55 za Olimpijo. S. Fučina

BSK : Jugomontazno 118:54 (45:21)

Lorger spet 14,2

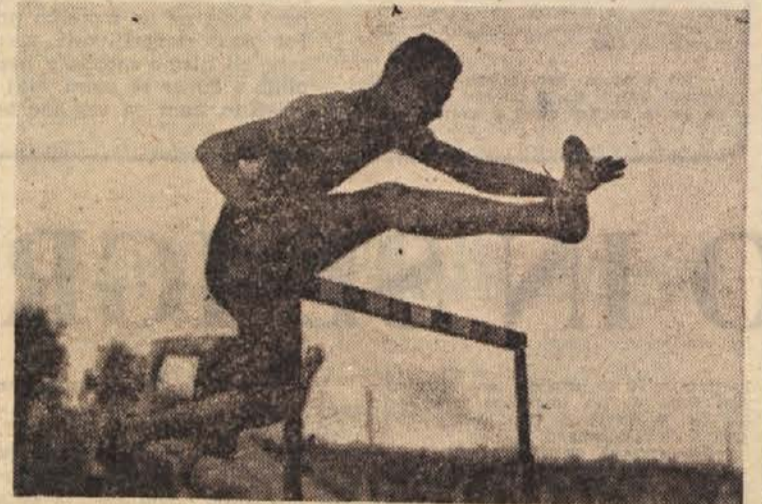
Celje, 21. sept. V pripravah za možno prvenstvo Jugoslavije so danes spet nastopili atleti in atletinje Kladivarja. Lorger je pokazal odlično formo, saj je tudi na visokih ovirah s 14,2 izenačil jugoslovanski rekord. Tudi na 100 metrov je dosegel prav dober rezultat 10,8. Tehnični rezultati: 110 metrov ovire Lorger 14,2, Kováč 15,6; 400 m: Vučak 50,8, Cajhen 51,9; kroglja: Pantoš 13,24; 100 m: Lorger 10,8, Crnovršnik 11,5; vi-

Hajduk - žrtev azijske gripe

Split, 21. sept. - Po sporočilih uprave Hajduka je nogometno moštvo nepričakovano prekinilo turnejo po Svici, zato ker so skoraj vsi igralci in vodstvo zboleli za azijsko gripo. Včeraj je Hajduk igral proti šestoplasiranemu moštvu švicarskega prvenstva Servette v Ženevi in izgubil z 2:4 (2:3). Hajduk ni igral do konca, ker je pet njegovih igralcev (Zanetič, Kurir, Garov, Bego in Pleško) ležalo v postelji z visoko temperaturo. Hajduk je zaradi tega igral z nenavadno postavbo. Rezervni vratar, mladinec Jurki je igral na desnem krilu. Domačini so privolili v prekinitev tekme. Hajduk je slični odpotoval iz Zehnove v Jugoslavijo.

«Ljubljana» : Segesta

Danes ob 15.45 bo na stadionu v Siski prvenstveno srečanje prve nogometne cone med Segesto iz Siska in «Ljubljano». Predtekma mladincev Rudar : «Ljubljana», se bo začela ob 14. Za obiskovalce tekme bodo izprodi Ajdovštine vozil posebni avtobus od stadiona ob 15. ure dalje.

šina: Brodnik 180; 500 m: Zupančić 68,5; daljina: Brodnik 6,23. — Ženske: 80 m ovire: Rečnik 13,3, 60 m: Šikovec 7,9, 200 m: Šikovec 26,2.

Ne mednarodnem atletskem tekmovanju v Bukaresti je Olga Šikovec dvakrat izenačila jugo-

Atletski miting Odreda

Ljubljana, 21. sept. - Danes popoldne je bil na stadionu za Bežigradom atletski miting, na katerem je nastopilo okrog 40 atletov in atletinjcov Odreda in Slobođe. To je bila generalna atletov Odreda pred finalnim tekmovanjem, ki bo prihodnjo soboto in nedeljo v Vasjukovom, Udovčić pa z Reilistabom. Ostali rezultati: Silva : Breustet 1:0, Bronstein : Neukirch remi, Golz : Uhlman remi, preniklja pa so Bilek : Rabatsch, Fuchs : Filip in Pachman : Mašič, Stanje pa 10. kolu: Bronstein in Vasjukov 7, Neukirch 6,5, Pachman 6 (1), Rabatsch 5 (3), Filip 5 (1), itd.

Turnir v Goti

Gota, 21. sept. - V 10. kolu mednarodnega šahovskega turnirja v Goti sta oba naša predstavnika remizirala. Mišič v Vasjukovom, Udovčić pa z Reilistabom. Ostali rezultati: Silva : Breustet 1:0, Bronstein : Neukirch remi, Golz : Uhlman remi, preniklja pa so Bilek : Rabatsch, Fuchs : Filip in Pachman : Mašič, Stanje pa 10. kolu: Bronstein in Vasjukov 7, Neukirch 6,5, Pachman 6 (1), Rabatsch 5 (3), Filip 5 (1), itd.

UKREPI ŠPORTNE ZVEZE SLOVENIJE ZA POZIVITEV ŠPORTA MED DELOVNIMI LJUDMI

Skupno delo jamči za uspeh

Ljubljana, 21. sept. Danes je bila v prostorih Športne zveze Slovenije tiskovna konferenca, na kateri je predsednik Zveze tov. Leopold Kresc seznanil novinarje z nekaterimi ugotovitvami in razpravo z zadnje seje, zlasti pa z ukrepi za poživitev telesne kulture med delovnimi ljudmi, ki jih objavljamo v naslednjih vrsticah:

V smislu sklepa plenuma Športne zveze Slovenije o potrebnih korakih, da se ponovno poživijo športno življenje med našimi delovnimi ljudmi, tako kot to najbolj ustreza njim samim in družbi, je Izvršni odbor na svoji zadnji seji formiral za to posebno komisijo. Komisije sestavljajo razen članov Izvršnega odbora Športne zveze Slovenije tudi tovariši iz ostalih organizacij ter večjih delovnih kolektivov iz področja vse Slovenije. Na podlagi proučevanja razmer in pogojev v različnih podjetjih in ustanovah bo komisija potem predlagala ustrezne organizacijske in tehnične predloge, pri čemer bo zlasti upoštevala dosežene izkušnje pri delu s sindikalnimi aktivnimi delovnimi športnimi igrami in drugo. Zlasti bodo komisiji v pomoč razpravljane in sklepi v zvezi s tem vrstam, ki jih bo sprejel Glavni odbor Zveze sindikatov Slovenije in CK Ljudske mladine Slovenije. Ze v prihodnjem mesecu bo za inštruktorje v podjetjih organizirala Športna zveza Slovenije v sodelovanju z Visjo šolo za telesno vzgojo poseben seminar, na katerem se bodo seznanili z vso problematiko in dobili potrebna navodila za delovanje.

V razpravi so predstavniki Športne zveze Slovenije poudarili, da pri izvršnem odboru Partizana ni prave volje in želje za sodelovanje s športnimi organizacijami, kar je zlasti prišlo do izražanja ob Prvem slovenskem festivalu telesne kulture. Takrat so na primer društva «Partizana» prejela okroglično, v kateri je bilo med drugim rečeno, »da se morajo pripadniki Partizana za vse in-formacije obračati na Zvezo Partizanskega festivala v Ljubljani, ne pa na koordinacijski odbor Festivala, v katerem so bili predstavniki vseh organizacij, ki so pri tej veliki manifestaciji sodelovale.

Iz razprave na tej tiskovni konferenci je bilo ugotovljeno, da organizacije «Partizana» na terenu nimajo nikakršnih pomislekov, kar se tiče sodelovanja s športnimi društvenimi klubi, vendar jim pri tem ovirata zolozena primereh preprečujeta vodstvo «Partizana» in pa statut te organizacije, ki ne ustreza današnjim oblikam in razvoju telesne kulture pri nas. Tudi v zvezi s sodelovanjem v delovnih organizacijah po okrajih se bore proti pritisku Izvršnega odbora republiške zveze. Vzemimo za primer dopis Ferda Vaupetiča, načelnika Okrajne zveze Partizana v Ptuj, v katerem med drugim pravi: »Ni mogoče prikriti dejstva, da z dosedanjim načinom dela Partizan ne more obdržati v svojih vrstah mestne mladine, še manj pa seveda v večjem obsegu predeti v vas.« Vodstvo Partizana Skofja Loka pa je na pri-tiznani poslalo Košarkarski zvezi Slovenije dopis, v katerem sporoča, da ne smejo imeti z košarkarskih njihovega društva nobenih ob-čelnih stikov.

Na konferenci pa smo med drugim izvedeli za primer uspešnega sodelovanja Partizana na terenu s športnimi organizacijami, tako na primer v okrajih Maribor, Celje, pa tudi drugod. Se mnogo je primerov, kjer v Partizan nočejo vključiti (n. pr. Partizan Prebeld) atletov, kajljev-čev itd., da o nogometnih sploš- ne gorimo.

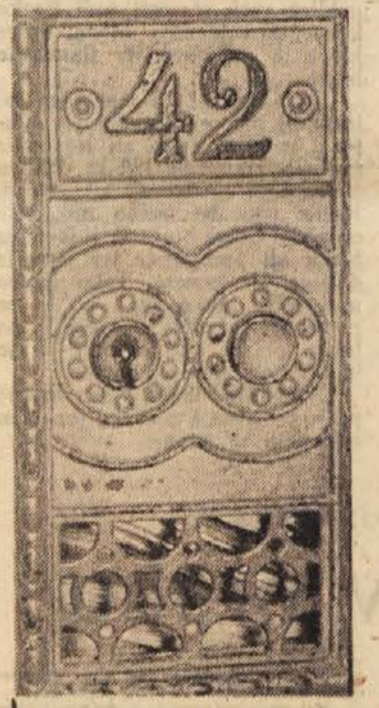
Prvenstvo košarkaric

Zagreb, 21. sept. - Novi prvak v državnem prvenstvu košarkaric je tako rekoc že poznani Crvena zvezda bo že dvajseto osvojila prvenstvo ženskih ekip. Crvena zvezda je premagala v zelo borbeni tekmi Split z 50:51. Drugi beograjski predstavnik, Radnička pa je premagala mariborski Branik s 74:61. Mariborčanke so podlegle tudi Lokomotivi s tesnim rezultatom 60:65 (29:28). Lokomotiva pa je izgubila s Proleterjem s 40:53 (20:16). Splitčanke so premagale Radničko s 79:84. Srečanje med Crveno zvezdo in Proleterjem pa se je končalo z rezultatom 55:40 za Zvezdo.

Brzovjavke

ZAGREB, 21. sept. V teniškem srečanju mestnih reprezentanc je Zagreb premagal Monaco s 3:2. SEVILLA, 21. sept. (AP). Španski klub Sevilla je v tekmovalju za pokal evropskih šampionov premagal klub Benfick iz Portugalske s 3:1 (0:0). LOS ANGELOS, 21. sept. (AP). Veterin in najstarejši boksaški svetovni prvak črnc Archie Moore je s svojo smotil premagal Tony Antonya in tako obranil naslov svetovnega prvaka v polteški kategoriji. Antonya

Iz poštnega predala

Dne 16. septembra ste objavili pod naslovom »Naši atleti za Rim« ime Madžarija za skok v višino. To ime mi je neznano, čeprav se za atletiko zelo zanimam. Ali bi mi lahko pojasnili, kdo je ta atlet? (P. J., Ljubljana.)

Vaše zanimanje in pozornost nista odveč, ker bomo z odgovorom verjetno razjasnili to uganko tudi drugim ljubiteljem atletike. Med atleti, ki se bodo udeležili mednarodnega mitinga v Rimu, ne bo Madžarija, ki ga je med naše zastopstvo za ta miting postavil tiskarski skrat, marveč je Marjanovič, naš državni rekordar.

Upam, da boste prek vaše rubrike »Iz poštnega predala« objavili moje mnenje in sodbo o izjavi trenerja »Ljubljane« tov. Pijle o porazu »Ljubljane« v srečanju z Branikom, ki jo je objavil vaš list 16. septembra. Njegova izjava je izzvala pri mariborski športni javnosti, zlasti pri tistih, ki so prisostvovali omenjenemu srečanju, veliko ogorčenje. (Stane Legat, Maribor.)

Objavljamo tisti del vašega prispevka, v katerem neposredno odgovarjate na mnenja tovariša Pijleja, ki se z njimi ne strinjate. »Branik je igral ostro, toda fair. Poškodba vratarja gostov je bila slučajna in popolnoma nenamerana. Temu je priča 3000 očividcev. Zato je tudi čudno in žaljivo, da tov. Pijle govori o ostrini in obljublja enako »vrolino« za pomladansko povratno srečanje. Nobenemu braniku ni bilo težko igrati, kaj je mislil s tem. Menim, da takšne izjave niso dostojne enega naših nogometnih trenerjev.

ZENSKA SAHOVSKA OLIMPIADA KONČANA

Jugoslavija : Romunija

Emen, 21. sept. - V Emenu so odigrali zadnje kolo ženske šahovske olimpiade. Romunija vodi proti Jugoslaviji z 1:0 (1). Prekinili sta Pogorevič (R) in Timofejeva, Teoderescu pa je premagala Stadelero. Ostali rezultati: Zab. Nemčija : Nizozemska 1:1, Bolgarija : SZ 1:1, Anglija : Madžarska 0:1 (1). V nadaljevanju partij iz 8. kola je Asenova premagala Hensovo, tako da je rezultat dvojboja Bolgarija-Madžarska 1,5:0,5 za Bolgarijo.

V 8. kolu je Jugoslavija premagala Anglijo z 1,5:0,5 (Timofejeva : Pri-charid remi, Stadelr : Trummer 1:0). Ostali rezultati: Nizozemska : Romunija 0:2, Madžarska : Bolgarija 0,5:0,5 (1), SZ : Vzh. Nemčija 1,5:0,5.

SAHOVSKI TURNIR V SARAJEVU

Puc : Smalbegović v zadnjem kolu

Sarajevo, 21. sept. - Na mednarodnem šahovskem turnirju v Sarajevu so odigrali predzadnje kolo, ki se je končalo z zanimivimi rezultati: Smalbegović : Trifunović prek., Marić : Karaklajić remi, Bogdanović : Osmanagić prek., Kozomara : Minić prek., Udžvarić : Čokalica remi, Cvetkov : Puc remi, Stanje na tabeli po 10. kolu: Puc 7, Marić in Čokalica 6,5, Cvetkov 5,5, Trifunović in Smalbegović 5 (1), Karaklajić 5 itd. V 9. kolu je Puc premagal Udžvariča. Cvetkov Smalbegovića, Čokalica Kozomara, Marić Osmanagića, Karaklajić in Trifunovića pa sta remizirala. V nadaljevanju prekinjenih partij so doseženi ti-le rezultati: Bogdanović - Osmanagić 1:0, Minić - Bogdanović 0:1, Smalbegović - Trifunović remi, Kozomara - Minić 1:0.

DRAVA PRAVZAPRAV NI NIKOLI TOPLA, TUDI V NAJBOLJI POLETNI VROČINI NE. NA JESEN PA POSTANE STRUPENO MRZLA. V TEH DNEH SE LE NAJBOLJ VNETHI ČLANI BROTARSKEGA DRUŠTVA «PTUJSKI» UPJO NA VODO IN SE SPUSTIJO OD VIČAVSKEGA PRISTANA DO PARKA, KJER DAN IN NOČ GRADILJO NOVI PTUJSKI MOST, KAJJAKAŠI IN KANUISTI SE POSLAVLJAJO OD DRAVE. VSE VEJ JIH JE NA ROKOMETNEM IGRISČU, V TELOVADNICAH IN KO BO SNEŽNA ODEJA PREKRILA PTUJSKO PANORAMO, BO DO ZAGOTOV SKORAJ VSI NA SMUČIŠČIH. KAJŠI SMUČANJE IMA NEKAJ SKUPNEGA S KAJAKOM.

PLODNO LETO BROTARSKEGA UDEJSTVOVANJA

V devetih mesecih, kar obstaja v Ptuj brodarstvo društvo, so zabeležili ptujski brodarji za začetek lepe uspehe. Udeležili so se štirih tekmovalnih slalomov v Hrastniku, slalomu pod Petanjškim mostom v Radenci, državnega prvenstva na mirnih vodah v Mariboru in pokalnega tekmovalja, ki ga je razpisal delavski svet MTT v Mariboru. Na teh tekmovaljih so zasedli štiri druga mesta in eno prvo. Posebno dobro so se odrezali kanuisti,

saj so na državnem prvenstvu na mirnih vodah osvojili drugo mesto, na pokalnem tekmovalju v Mariboru pa prvo mesto. Če pri vsem tem vemo, da ima društvo samo »Krokodila«, kakor imenujejo izletniški kanu, ki ni namenjen za tekmovalje, en šolski kajak in sandalino, je uspeh tem bolj očitven. Vse poletje so bili člani nenehoma v »prometu«. Zdad jih bodo kmalu prenesli v delavnico, kjer jih bodo čez zimo popravili in preoblekli, saj so na njih številne praske, katerim se tudi ni čuditi.

V PRIHODNJE: KANU IN DIVJE VODE

Letošnje izkušnje so pokazale, česa se bo treba prijeti. Kogarkoli iz društva vpraša najprej bo rekel - kanu. Starji izletniški »krokodil« je napravil za kanuzem v Ptuj lep sloves, čeprav od začetka za to vrsto vodnega športa niso bili vsi najbolj navdušeni. Kanuzem zahteva spretnost, hitro odločanje in enotnost dveh vozačev. Posebno ta enotnost je izredno pomembna, ni pa prezreti tudi tehnike vožnje, ki je skoraj bolj za-pletena kot v kajaku. Letos se je v kanuju večalo pet parov. Najboljši je bil par Vidovič - Pavličev, ki je osvojil drugo mesto na državnem prvenstvu na mirnih vodah in prvo mesto na pokalnem tekmovalju v Mariboru. Na divjih vodah se sicer s kanujem še niso pomerili, čeprav se z njim nenehoma na dravskih valovih in brzicah. Za divjvo vodo je treba še

več uvežbanosti in več tehnike v veslanju. Tako se obeta kanuzizmu v Ptuj lep napredek. Upravni odbor društva se je odločil nabaviti tekmovalni kanu, s katerim bodo že pomladi začeli trenirati za nastop na divjih vodah. Razen tega bodo do tega časa dobili tudi dva tekmovalna kajaka, čez zimo pa bodo sami izdelali večje število šolskih kajakov tipa »Pionira« za začetnike in naraščaj, ki se množično vključujejo v društvo.

Trije člani brodarskega društva bodo počasi zginjili iz dravske gladine, v delavnici pa bodo prizadeli člani ustvarjali svojo »floto«. Ti trije prvi člani so brodarstvu športu v Ptuj ustvarili temelje in nadaljnji razvoj je skoraj zagotovljen. Zato ob slovesu z mrzlo Dravo ptujski brodarji že mislijo na novo smudjenje, ko bo zaplula »flota« in bo nudila še večjemu članstvu možnost srečanja z vsemi lepotami, ki jih ta šport nudi. -mr

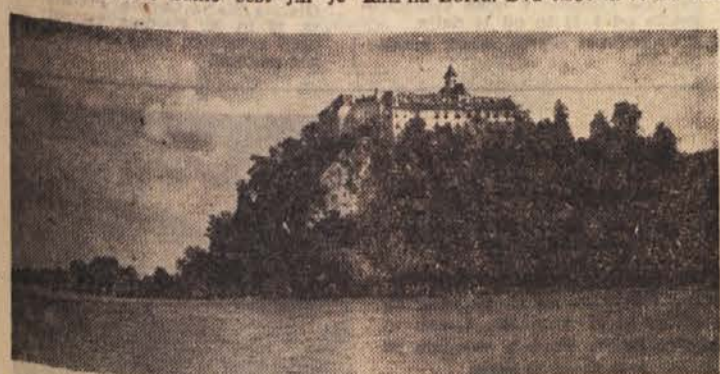
BORLI biser na obronku Haloz

IZLETNIŠKA RAZGLEDNICA

Na strmim griču nad deročo Dravo, na robu valovitih haloških holmov stoji grad Borl. Spodaj se vije asfaltna cesta, po kateri brzijo avtomobili v smeri Varaždina in Zagreba ter na drugo stran proti Ptujju. Tabla ob cesti vabi potnike na grič. Mnogi se res ustavijo in zavijejo navzgor po vijugavi cesti. So dnevi, ko se pripeljejo številne skupine izletnikov z avtobusi, ko skoraj vsak avtomobil zavije na grič in takrat letovišče oživi. Drugič spet švigajo avtomobili mimo. To je odvisno od vremena, dneva in raznih prirediteljev.

SESTIH ZLICKAH IN OSAMLJENEM DVORIŠČU

Vživimo se v gosta, ki je prišel minulo nedeljo na Borl. Okrog tri tisoč jih je imel v soboto in nedeljo enak namen kot on: izkoristiti sončni dan in se ustaviti na Borlu mimogrede na poti z zagrebškega veleposlana. Gost sveda čaka na natakarico in ko jo dočaka naroči turško kavo. Strme pobočja, da ne more dobiti turške kave, ker nimajo žliček. Samo šest jih je

Slikovito letovišče grad Borl nad Dravo. Minulo soboto in nedeljo je prišlo sem okrog tri tisoč gostov — Z malo več reklame bi jih prišlo še več, posebno s hrvaške strani

ostalo. Razgubili so se kdo ve po katerih žepih... In ker je preostalih šest žliček zavzetih, gost ne more dobiti kave...

Vživimo se v drugega gosta, ki je isto nedeljo začel na Borlu punč. Tudi on čaka in dočaka natakarico, ki z debelimi očmi poslušajo njegovo poročilo. Po dolgem času mu prde povedati, da kaj takega sploh nimajo. Torej gost stopi v kuhinjo in zahteva upravnika. Stvar se pojasnja, punč je, le natakarica ni vedela, kaj bi to bilo...

Na koncu se vživimo še v tujca, Američana, ki je prišel na Borl nek drug dan, ko ni bilo nobenega gosta. Američan je posloven človek, naravnost zaljubljen v stare gručine, ker so mu nehotični vsakdanji. Rad bi spal v starem gradu, kot je Borl. Soba je naročena za večer, on pa pri-

V Kopru: nova podružnica Investicijske banke

Jugoslovanska investicijska banka, ki je bila ustanovljena v preteklem letu na podlagi Uredbe o Jugoslovanski investicijski banki, je pričela redno poslovati lani 15. oktobra. Ze ob pričetu poslovanja je Centrala za LR Slovenijo ustanovila podružnice v Ljubljani, Mariboru in Celju, medtem ko se je zaradi pomanjkanja kadra, poslovnih prostorov in drugih vzrokov ustanovitev podružnice v Kopru zakasnila vse do današnjih dni. S sodelovanjem OLO pa je Jugoslovanska investicijska banka uspela, da je pripravila tudi ustanovitev podružnice v Kopru. Ta je pričela redno poslovati 2. septembra t. l.

Z ustanovitvijo podružnice Jugoslovanske investicijske banke v Kopru, ki posluje za celotno področje tega okraja, je olajšano poslovanje investitorjem, saj imajo ti sedaj v njihovi neposredni bližini osnovno bančno poslovno enoto. Podružnica si bo med drugim prizadevala, da bo nudila pomoč investitorjem pri izdelavi

investicijskih programov, ker so bili ti dosedaj v mnogih primerih sestavljeni pomanjkljivo.

Podružnica Jugoslovanske investicijske banke v Kopru bo opravljala tudi posle državnih notranjih posojil.

F. J.

Z lažjo nič ne dosežeš

Ivan Pihler iz Jakobškega dola nad Mariborom je bil nakupovalec podjetja »Vino-sadje« Maribor. Zaradi hudih kaznivih dejanj na škodo tega podjetja je bil leta 1956 obsojen na 7 let strogega zapora. Kazen je pravočasno in jo Pihler že prestaja. Te vomočna in se je moral zagovarjati zaradi nagovarjanja h krivemu pričevanju v svoji kazenski zadevi.

Naročajte, kupujte in širite ljudsko revijo Prešernove družbe »OBZORNIK«!

harice. Osebe za potrebo nima kvalifikacije. Ko začne gostje oblegati Borl, pokličejo pomoč z bližnjih vasi. Razen tega primanjkuje opreme; od prtov in kozarcev do kavčnih žliček. Vsega tega trije nezadovoljni gostje niso vedeli.

V PRVI VRSTI PREHODNA IZLETNIŠKA TOČKA

Upravnik meni, da bo treba vse te stvari spraviti v red. Predvsem se bodo posvetili ureditvi Borla kot prehodne izletniške točke. Nekoliko bodo razširili sobe ter nabavili potrebno opremo. Kuhinja bo morala postati skem času bodo priredili osnovni tečaj za ljudi iz bližnje okolice, ki bodo v sezoni pomagali pri postrežbi. Tako bo lahko prihodnje sezono sprejel Borl še več gostov in kar je glavno, dobro postregel. Če zimo bo na gradu odprl samo bife in sobe za tujce. Doktor v Ptujju ni hotela, mora Borl zamašiti to vrzel.

Zdaj je letovniška sezona že pri kraju. V jesenskih dneh, ko bodo v Halozah pričeli trgati grozdje, bodo prišli zadnji gostje, ki jih gotovo ne bo malo. Kajti v teh dneh je Borl res biser na obronku vinorodnih Haloz.

mr

KOLIKOR LISTJA TOLIKO GROZDJA

Sestletni terasni vinogradni nasad Vinogradniške sadjarske šole v Svečini se je razvijal nenavadno. Naredila ga je še bivša kmetijska delovna zadruga. Takratni zadrugniki pa niso opravili vseh del tako vestno in strojno, kot bi jih strokovnjaki in delavci šolskega gospodarstva. Zato mlade trte niso rastle tako, kakor so pričakovali od posajenih sort. Ko je po likvidaciji delovne zadruge prevzel vinograd delovni kolektiv Vinogradniške sadjarske šole, je storil vse, da bi prejšnje pomanjkljivosti odpravil in vinograd izboljšal čim hitreje. V nekaj letih mu je to uspelo.

Navedeni vinograd rodi letos izdatneje šele drugo leto. Po spomladanski nastavi in poltni rasti grozdja obeta zelo lep pridelek, saj je na trtah toliko grozdja kot listja. Pridelek so ocenili na 50 hl po hektaru — seveda če ga ne bo poškodovalo neugodno vreme ali neurje. V tem vinogradu se vinogradniki lahko prepričajo, kaj je možno doseči z ustreznim vzdrževanjem in negovanjem vinske trte.

PRIDELEK NA OBNOVLJENIH VINOGRADIH

Vinogradniška sadjarska šola v Svečini ima še lepše vinograde, ki jih je obnovil kolektiv sam. Pridelek polnorodnih — to so mladi, ki rodijo peto ali šesto leto — so letos ocenili na 65 hl

Po petdesetih letih: zdravnik med Haložani

Letošnjo pomlad je prišel službovat v Cirkulane mlad zdravnik dr. Franc Kosutar. Na tem področju Halož ni bilo več kot petdeset let zdravnika, zato je razumljivo, da so njegov prihod ljudje sprejeli z veseljem. Mnogim bolnikom je prihranjena dolga pot s haloških gričev do Ptujja. Sedaj dokončno urejujejo tudi zdravstveni dom v Cirkulanih, ki bo še pred zimo pripravljen za otvoritev.

Z namenom, da spregovorim z njim nekaj besed o njegovem delu, sem ga našel v krajevni ambulanti v Zaorču, kamor prihaja dvakrat na teden. Krajevna ambulanta v Zaorču je v kmečki hiši ob cesti. V čakalnici se meša vonj po razkužilih z vonjem iz bližnje kuhinje. Tu je čakalo deset ljudi na zdravnika. Bili so to očanci s hribov, starejše ženske in tudi matere z otroki. Doktor Kosutar je imel polne roke dela.

BABICE IN PATRONAŽNE SESTRE POTREBUJEJO

V naglici mi je povedal, da ima vsak dan veliko dela. Dnevno pride okrog štirideset ljudi, ki iščejo zdravstveno pomoč. »Zdravstveno stanje tukajšnjega prebivalstva je precej slabo,« je rekel. »Ljudje prihajajo k zdravniku šele takrat, ko je že zadnji čas. Nujno je, da bi ljudi obisko-

vale patronažne sestre. Tako pa na tem področju ni nobene babice, pa tudi ne patronažne sestre. Za hišne obiske nimam dovolj časa, razen tega pa so ti obiski zvezani s težavami, ker z nobenim prevoznim sredstvom ne prideš na te hribe...« Do nedavnega je doktor Kosutar imel samo kolo. Z motornim kolesom, katerega si je nabavil, pa bo težko shajal pozimi. Bivša občina Borl je obljubila avtomobil za zdravstveni dom. Seveda je vse to ostalo pri besedah. »Predvsem pa bi potreboval človeka, ki bi delal z ljudmi in jih pošiljal na pregled. Dokler je bila zunaj sestra, ki mi sedaj pomaga v ordinaciji, je bilo mnogo več ljudi. V zakotnih krajih naletiš na strašno zaostalost in bedo. Če bi o vsem tem pripovedoval, bi predolgo trajalo.«

V okolici Cirkulan živijo ljudje bolj s časom. Redno obiskujejo posvetovalnico za matere in otroke ter se tudi zanimajo za cepljenje proti otroški parali. Za to cepljenje je zbrano že lepo število prijav. Zal pa tam, kjer je zaostalost največja, tega zanimanja ni. »Zadnjič smo imeli primer,« mi je povedal doktor, »ko je neka haloška žena rodila dvojčke brez strokovne pomoči. Enega je porodila doma, drugega pa v bolnišnici, kamor smo jo prepeljali, ko so nastopile komplikacije. Nihče pa ni prejel klic zdravnik. V teh krajih res ne gre drugače, kakor da patronažna sestra gre od hiše do hiše in se zanima za zdravstveno stanje ljudi.«

V ZDRAVSTVENEM DOMU NE BO OPREME

Zdravstveni dom v Cirkulanih urejajo v primerni hiši. Razen ordinacije bo v gornjem nad-

stropju tudi stanovanje za zdravnika. Zelo kočljivo pa je vprašanje opreme. »Hiša je res tu,« je potarnal doktor Kosutar, »ne vem pa, kaj bomo dali vanjo. Domeseno je bilo, da bo sem prenešena oprema iz Tomaža v Slovenskih goricah, kjer nimajo stalnega zdravnika, pravilo pa je, da mora biti oprema tam, kjer je zdravnik. Seveda je zdaj to vse potihnilo, ko se je okraj v Ptujju združil z mariborskim. Bilo je govora tudi o tem, da bi dobili rentgen iz Ptujja, ker so tam mislili nabaviti novega. Zdaj zopet ne vemo kako bo s tem...« Od kar je borlska občina združena z Gorišnico, je seveda položaj nekoliko nejasen. V Gorišnici sami ni zdravstvenega doma in tudi zdravnik ne. Doktor Kosutar je sicer pripravil, da bi tudi tja hodil dvakrat tedensko, vprašanje pa je, če bo vse to zmožal, kljub svoji dobri volji in vnemi.

Nedvomno bo treba vprašanje babice, patronažnih sester in opreme ugodno rešiti in s tem omogočiti pravilno delovanje zdravstvenega doma v Cirkulanih, na katerega bodo vezane celotne zgornje Haloze in tudi del poljanskih krajev.

TUDI DENTIST BI BIL DOBRODOŠEL

Med pacienti, ki prihajajo k doktorju Kosutarju, je dober del

Šola v Cirkulanih

takih, ki sodijo k dentistu. Glede tega je prav v Halozah izredno slabo. Nepravilna prehrana je kriva, da ima večina ljudi slabe zobe. Glede stanovanja ni zažrtkov, saj bi v zdravstvenem domu bilo prostora tudi za dentista in po potrebi tudi za babilico. Urediti nameravajo tudi majhno lekarno, tako da ne bo treba ljudem za vsako zdravilo kar 30 kilometrov do Ptujja. Te težnje bi morala občina in okraj podpreti.

V razgovoru je sodelovala tudi sestra, ki pomaga v ordinaciji. Ze sedem let dela na tem področju, peš in na kolesu hodi do bolnikov in po zdravila in to ni mala reč, ker ni več mlada. Iz skromnosti je zamolčala svoje ime, sicer pa jo ljudje tako poznajo. Doktor Kosutar in sestra sta jedro zdravstvene službe v zgornjih Halozah in njuno požrtvovalno delo je vredno priznanja.

—mr

Nova zadruga hranilnica

Kmetijska zadruga Podgorci namerava odpreti hranilnico in posojilnico kmetijske zadruge. Za to se je odločila zaradi gospodarskih potreb ljudi in pomoči zadrugne hranilnice v Ptujju. Tako bo nova hranilnica lahko zelo pomagala kmetovalcem in ostalim potrošnikom z ustreznimi krediti, hkrati pa jim bo prihranila nepotrebne poti v oddaljeni Ptuj.

Med haloškimi vinogradi

Španska PLOŠČAD

»Prav.« Parker je hodil po sobi gor in dol, roke je tiščal globoko v žepu, pri vratih pa se je navsezadnje ustavil in zamrmral: »Rocks Dallow! Kdaj si tam umaknil stražo?«

»Danes popoldne, glavno cesto pa stalno nazorujem.«

Detektiv je vzel iz žepa pipo, jo natlačil in prižgal. Ko je nekajkrat zamišljeno puhnil dim, je rekel: »Za njimi moramo, precej naskoka imajo. Spotoma ti bom vse povedal.«

»Kaj pa tu? Ali ne boš hiše preiskal?«

Parker je odkimal. »Ne, to lahko opravi Collins. Prvič nimamo časa, drugič pa... No, njemu bo všeč!«

Stopili so v avto. Možakar z lisicami je mračno gledal predse, najbrž je preklinjal svojo neumnost, ko je bil Parkerju odprl vrata in sam smuknil v past.

Peljali so se do kraja, kjer sta Parker in Paula našla zvezanega Podlasico, ki je še vedno ležal tam. Ko je spoznal Parkerja, je vzkliknil: »Oho, veliki detektiv iz Yarde osebn! Kakšna čast!«

Parker se je obrnil stran in prepustil Podlasico enemu izmed stražarjev, sam pa je v Brawleyevem spremstvu stopil o garaže in zbudil čuvaja iz spanja.

»Prihajam od Scotland Yarde. Nekaj vas bova vprašala,« je rekel Brawley, čuvaj pa je z odprtimi usti strmela zdaj v enega, zdaj v drugega.

»Scotland Yard, policija! Saj nisem ničesar zagrešil!« Ko se je zbral, je voljno odgovoril na vprašanja. V Parkerju je spoznal tistega, ki ga je bil popoldne povpraševal, ali ima kaj dela. Da, dva gospoda in dama so prišli po avto. Da, rumeni Daimler so vzeli. Ne, motorno kolo je še v garaži, kjer ga je bil pustil eden izmed tistih gospodov pred nekaj urami. Ali je imel eden izmed gentlemanov obvezno roko? Tega čuvaj ni videl. Saj res, najbrž jo je imel, ker mu je bingljaj rokav. In ženska, ne, niti besede ni rekla, tam je stala z visoko privihanim ovratnikom krznenega plašča.

Parker in Brawley sta spet sedla v policijski avto. Podlasico in možakarja, ki je bil Parkerja spustil v hišo, so pod stražo spravili na policijsko postajo, drugi pa so se peljali dalje. Pri cerkvi je Parker ustavil: Paule Dane ni bilo nikjer. Res je sicer, da je minilo precej časa, je ugotavljal Parker, toda obljubila je, da bo počakala. Zakaj ni? Pri najbližji telefonski govornici je ustavil Brawley in sporočil v bolnišnico, naj pridejo po ranjenega Micka. Potem je upostavljal radijsko zvezo s patroljnimi vozovi in razdelil naloge.

Parker je sedel za krmilo, zdrevli so proti Greystonu. Po kratkem razgovoru z Roystonom, ki še ni bil legel, sta detektiva pregledala Thornovo sobo.

Bil je čeden, okusno opremljen prostorček. V kotu pri oknu je stala postelja, ob nasprotni steni pa knjižna polica. Parker si je ogledal knjižne hrbe. Bili so skoraj sami kriminalni romani, vmes pa nekaj vojnih spominov in zgodb z Divjega zahoda. Nenadoma je Parker ostrmel: med pisanimi detektivskimi zgodbami je opazil droben, siv zvezek. Vzel ga je s police, odprl naslovno stran in položil knjižnico na prejšnje mesto. Potem je pogledal še dva naslednja zvezka. »Zares nenavadno! Preprost sluga zna tako dobro nemško, da razume take knjige.«

Royston je presenečen opazoval detektiva, ki sta se sistematično lotila dela. Vendar je minilo celih pet minut, preden je Parker vzkliknil od presenečenja in vzel pod posteljo parketno ploščico iz okvira. Iz luknje je potegnil sivkast platnen mošnjček, ki je bil prevezan z modro vrvico. Vrgel ga je na mizo, nekaj je zažvenketalo. Brawley je nehali iskati, čeprav je brskal po velikem potnem kovčku. Tudi Royston je radovedno stopil bliže. Brawley je prerazil vrvico, Parker je segel v mošnjček, detektiva sta se naglo spogledala.

Inspektor iz Yarde se je ugriznil v spodnjo ustnico, ko je vrgel na mizo polno pest novih, svetlih kovancev.

»Kako? Kaj? Denar?« je zajecjal Royston.

»Denar ravno ni,« je odgovoril detektiv, »pač pa zelo dobra imitacija.«

Vsi so umolknili. Parker je vzel nekaj kovancev med prste in jih podrgnil, Brawley pa se je lotil enega z nožem.

»Kdaj si zasumil, da smo ponarejevalcem na sledi, Johnny?« je vprašal Brawley, njegove temne oči pa so sledile vsem Parkerjevim kretnjam. Ta ni takoj odgovoril. Zamišljeno je gledal v tla, potem pa je dvignil glavo: »Kasneje ti bom povedal, zdaj ni časa za to.« In se je obrnil k Roystonu: »Vabim vas na izreden dogodek, Royston! Upam, da bomo tam našli tudi Paulo Dane.«

Kmalu zatem sta zabrnela pred hišo dva motorja, spredaj sta se peljala v policijskem avtu oba detektiva, Royston pa jima je sledil v svojem vozku...

17

Ko so imeli še dve sto metrov do zaliva, je Parker ustavil. Zbrali so se na kratek posvet. Zadnja patrolja je čakala na najbližjem križišču. Tako je kazalo, da gangsterji ne bodo mogli uiti. Parker in Brawley sta našla patroljo in zvedela, da je peljal tam mimo velik avto približno pred dvema urama. Imel je številko SM 1063. Patrolja

je zapisala številke vseh avtomobilov, ki so peljali mimo, pa avtomobila TS 1725 ni bilo med njimi.

Malo pred svitom je Parker ustavil avto nekaj sto metrov pred odcepom zasebne poti, ki je peljala na Rocks Dallow. V naslednjih po dvajset metrov so se pripeljali člani patrolje v drugem policijskem avtu in Royston s svojim vozom. Avtomobile so potisnili v grmovje, motorji so utihnili, lov se je začel.

Ostra sapa jim je pihala v obraz. Parker je odprl bela vrata, ki so vodila na »zasebno pot«. Brawley mu je sledil s štirimi stražniki. Neslišno so se bližali hiši.

Brawley in dva stražnika so počakali ob strani, člani patrolje pa so imeli na očeh zadnji del hiše.

V vegašti garaži je Parker odkril velik avto znamke Daimler. Skrbno je prerazil plašče in onesposobil motor. Vse to je trajalo le nekaj sekund, potem pa je tiho šel mimo Brawleya na vrt.

Skozi okno v pritličju je bilo videti luč. Previdno se je Parker plazil bliže. Brawley, ki mu je sledil, je opazil, kako je Parker obstal, potem pa je tiho rekel: »Skozi drugo okno morava priti v sosednjo sobo.«

Tiho sta drsela dalje, Brawleyev nož s širokim rezilom se je zagrizel v okenski okvir. Nekaj trenutkov se jima je zdela, da je okno od znotraj zaprto z zapahom, potem pa je le postopilo. Zdrsnila sta čez okensko polico, smuknila skozi dolgo vežo in se ustavila pred vrati razsvetljene sobe. Zadržala sta dih in prisluškovala: ničesar ni bilo slišati. Ali sta prepoznata?

Zdrsnila sta nazaj in se ustavila pod stopniščem. Zaznala sta glasove od zgoraj. Ze je Parker stal na prvi stopnici, pa se je spet premislil, stopil k večim vratom in odrlinil zapah. Med podboji je dal znamenje: trikrat zapovrstjo se je prižgala njegova žepna baterija.

DNEVNE NOVICE

ZDRAVNIŠKA DEŽURNA SLUŽBA
Nočna zdravniška služba za nujne obiske na bolniškem domu od 20. do 7. ure jutraj, od nedeljav in prazničnih ves dan

Zdravstveni dom Center: dr. Albert Trtnik, Cankarjeva 9-I, tel. 20-156. V odsotnosti zdravnika kličite tel. 30-200.

Zdravstveni dom Bežigrad: dr. Zilnada Sirkca, Lavričeva 5-a, tel. 31-286. V odsotnosti zdravnika kličite 30-800.

Zdravstveni dom Šiškar: dr. Rafko Ponikvar, Celovška c. 26, tel. 20-748.

Zdravstveni dom Rudnik: dr. Anton Sirkca, Privoz 3, tel. 22-742. V odsotnosti zdravnika kličite telefon LM 20-500. V soboto dežurna služba že od 18. ure dalje.

Zdravstveni dom Moste: Ljubljana, Krekova ul. 5, tel. 31-359. V odsotnosti zdravnika kličite tel. LM 30-300. Cez dan obiskujejo po domovih vsi zdravniki Zdravstvenega doma.

Uprava LJUDSKE PRAVICE SE JE PRESSELILA

Dežurna služba v Zdravstvenem domu Ljubljana-Vič od 21. 9.-27. 9. 1957 dr. Jež Janez, Prešernova 36/IV, tel. 32-790 v slučaju odsotnosti kličite 20-497. Nedeljska dežurna služba v amb. Mirje od 8.-14. ure Rimska c. 31, tel. 21-797.

Zbirko pesmi za proslavo 40 letnice oktobrske revolucije za mladinske zbornice izdala revija »GRLICA«. Zbirka obsega 11 pesmi in stane 80 din. V prodaji so tudi posamezne skladbe po ceni 10 din za dve strani. Zbirka in pesmi so v prodaji pri upravi »Grlice«, Ljubljana, poštni predal 173 ali pri Državnih založbi Slovenije, oddelek za muzikalije.

Geodetsko društvo LRS obvešča vse članke-delegate društva in goste, da je začetek kongresa v Ohridu zaradi volitev preložen od 20. oktobra na 13. oktober 1957. Odnosi delegatov in gostov bo v petek, 11. oktobra ob 8.40 (jutraj) z Jugoslavija ekspresom iz Ljubljane. Za pojasnila se obrnite na Geodetsko društvo, Ljubljana, Sara-novičeva ul. 12, tel. 30-448.

Negu se sama s kozmetičnimi preparati »EVELINE« po priloženih tiskanih navodilih. Oboje so pravkar dobile drogerije.

UPRAVA: Trubarjeva cesta št. 24 Telefon: 22-491, 22-492

»ULTRAGIN« - sport krema je prvovrstna mastna krema. Tudi tvoja koža potrebuje hranive snovi, ki jih vsebuje »ULTRAGIN« - sport krema.

»FLEX« dobiš pri trgovcu, kjer kupuješ za svoje gospodinjstvo. Zahitevaj »FLEX«, če hočeš kvaliteto. Idealno čisti mastne madeže.

»DELAVSKI ODER« v Ljubljani pripravljajo nov tečaj za recitatorje. Tečaj se bo začel v ponedeljek, 23. septembra, in bo trajal predvidoma mesec dni. Strokovno vodstvo ima režiser Jože Tiran. Čas in kraj začetka: ponedeljek, 23. septembra, ob 17. uri v dvorani Doma sindikatov, Miklošičeva 28, dvorišče. Vodstvo »Delavskega odra« vabi vse, ki jih veseli recitiranje, da se tečaja udeležijo.

Elektrotehniško društvo LRS - sekcija praktičnih elektrotehnikov - pripravi v mesecu oktobru enomesečni celodnevni tečaj za dosedaj kvalificiranega delavca elektrostroika. Prijave sprejema do 1. oktobra 1957 društvena pisarna, Ljubljana, Erjavčeva cesta 15.

NAROČNIŠKI ODELEK: Petkovo nabrežje 25 Telefon 22-494

Gospodarske organizacije vseh vrst opozarjamo na ilustrirano revijo »Sodobna pisarna«, ki bo propagirala organizacijo in moderno tehniko pisarniškega poslovanja. Revija bo pomemben doprinos k dvigu administracije na sodobno stopnjo, potrebna in koristna vodilnemu osebju ter vsem pisarniškim uslužbenecem. Odpošljite nam naročilnico. Če nimate prospekta, pišite ponj! - Uprava revije »Sodobna pisarna«, Ljubljana, Gosposka 12.

PREDAVANJA

V ponedeljek, 23. septembra, bo ob 20. uri predaval v dvorani ročnih lutk na Resljevi cesti 36 direktor lutkovnega gledališča v Braunschweigu g. Harro Siegel o današnjem evropskem lutkarstvu. Predavanje bo spremljano s sklopičnimi slikami. Vstop brezplačen. Vljudno vabljeni.

Prilagoditveno društvo vabi na predavanja gospe dr. Honor B. Fell, direktorice »Strangeways Research Laboratory« v Cambridgeu in članice Angleške akademije znanosti: 1. Kultura organov kot metoda za proučevanje morfogeneze, 2. Kultura organov kot fiziološko orodje, dela s hormoni in vitaminom A. Predavanji, ki ju spremljajo filmi, boša v petek, 27. septembra ob 19.30 in v soboto, 28. septembra ob 11. uri v predavalnici Interne klinike, Zaloška c. 2.

Društvo za raziskovanje jam Slovenije vabi na predavanje, ki ga imel dr. Fr. Bauer iz Speleološkega inštituta na Dunaju o temi: Problemi in uspehi raziskovanj v avstrijskem visokogorskem krasu. Predavanje, ki bo 23. septembra ob 18 v Balkonski dvorani univerze, spremljajo diapozitivi.

GLEDALIŠČA

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE Ljubljana, Mestni dom Nedelja, 22. septembra ob 20: Nestroy: »Nič ni tako skrito, da ne bi postalo očito«. Veseloliga z godbo in petjem. Izven. Prodaja vstopnic v Mestnem domu, rezerviranje tel. 32-860. Vpisovanje abonmaja za sezono 1957-58 je dnevno med 10. in 12. ter 16. in 18. uro v pisarni v Mestnem domu. Abonma lahko naročite tudi po telefonu na št. 32-860.

KONCERTI

Komunski filharmonija, eden prvih evropskih orkestror, bo koncertirala jutri ob 20.15 v Filharmoniji. Dirigent mojster Georgescu bo dirigiral dela Enesca, Dukasa in Brahmsa. Orkester sestavlja 95 godbenikov, od tega je 16 prvih violin in 10 kontrabasov. Koncert, ki začena letošnjo sezono, bo izreden umetniški dogodek. Vstopnice od 200 do 350 din v Filharmoniji, za abonente belega in modrega abonmaja, ki so se že abonirali, po 100 din popusta.

IZ PTUJA

OKRAJNO GLEDALIŠČE PTUJ Nedelja, dne 22. sept. 1957 ob 8.40: Carlo Goldoni: »Sluga dveh gospodov«, gostovanje v Križevcih pri Ljutomeru - izven.

IZ MURSKÉ SOBOTE

KINO »PARK«: ameriški barvni film »Ljubim Melvina«. V glavni vlogi Debbie Reynolds. Predstave ob 10, 15, 17.30 in 20.

IZ ROGAŠKE SLATINE

KINO Francoski barvni film »Kadet Rousseau«. V glavni vlogi Françoise Perier in Dany Robin.

RADIO LJUBLJANA

Sporod za nedeljo, dne 22. sept. 1957. Poročila: 6.05, 7.00, 13.00, 15.00, 19.30, 22.00 in 22.55

6.00-7.00 Nedeljski jutranji pozdrav (spored domačih napevov) - 7.15 Reklame - 7.30 Radijski koledar in predvide dneva - 7.35 Zabavni zvoki - 8.30 Mladinska radijska igra - Polde Suhadolčan: Srnjaček z belog nogo - 9.10 Priljubljeni slovenski zbori in samospevi - 9.45 Se pomnite tovariši... Slavko Tiran: Zadnja noč - 10.15 Kar radi poslušate (pisarna vrsta priljubljenih skladb) - 11.15 Opolidanski glasbeni spored - 12.00 Revija zabavnih melodij - 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame - 13.30 Za nas vas - 14.00 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo - I. - 15.15 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo - II. - 16.00 Silvo Matejca: Jadranske razglednice (reportaža) - 16.30 Glasbeni mozaike - 17.30 Radijska igra - Raul Ploquin: Odsel brez naslov (ponovitev) Režija: Fran Zžek. V glavni vlogi: Jana Osojnik in Jurij Souček - 18.35 Vedre melodije - 19.00 Zabavna glasba, vmes reklame - 19.30 Radijski dnevnik - 20.00 »Malu od tu in malo od tam« (posnetki zaključnega koncerta na festivalu zabavne glasbe v Beogradu) - 21.00 Sportna nedelja - 21.15 Iz zakladnice predklasičnih mojstrov - 22.15 Zaplesimo! - 23.00-23.15 in 23.30-24.00 Oddaja za tujino (prenos za tujino (prenos iz Zagreba)

II. PROGRAM

10.15-11.15 Nedeljski simfonični koncert - 13.10 Promenadni koncert - 14.00 Ljubljanska kronika in obvestila - 14.15 Melodije za razvedrilo - 15.00 Napoved časa, poročila in vremenska napoved - 15.10-16.00 Slavni pevci - slavne arje - 22.15-23.00 Nočni komorni koncert

MARIBORSKE VESTI

Dežurna lekarna Nedelja, 22. septembra, lekarna »Melje«, Meljska c. 2. Ponedeljek, 23. septembra, lekarna »Planinka«, Glavni trg 20.

KINO

»UNION«: ameriški barvni vstavljen film »Hiša skrivnosti«. »PARTIZAN«: ameriški barv. film »Tuje v sedlu«. »UDARNIK«: slovenski film »Ne čakaj na maj« (Vesna II).

Umetnostna galerija

V zgornjih prostorih galerije razstava grafične starejših mojstrov. Razstava obsega 76 grafičnih listov, med njimi tudi originalne odsele starih mojstrov iz 18. do 19. stoletja, med katerimi so tudi dela Duerera, Rembrandta, Callota in Tiepola. Istosčasno je odprta tudi razstava fotografij, podob in dokumentov v zvezi s srednjeveškimi angleškimi pesnikom Chaucerjem. Obe razstavi sta odprti v času od 15. do 29. sept. dnevno od 9-17. Vljudno vabljeni.

Rodile so: Marija Knuplež, 17 let, delavka, Podgrac - Marico; Marija Tučič, 18 let, tkalka, Ješenca Dušan-ko; Ana Varga, 24 let, natakarica - Marin, 25 let, delavka - Sonjo; Albina Branka; Marija Voglar, 30 let, boln. strežnica - Branka; Karolina Žišt, 34 let, gospodinja, Ugovec - Sonjo; Avgusta Ulpi, 28 let, gospodinja - Lidijo; Bernarda Cobal, 23 let, učiteljica, Gradca - Kozjaka - Ljano; Anžela Črnčič, 29 let, gospodinja, Tréova - Karla; Marjeta Komauer, 25 let, učiteljica, Jarenina - Branka; Ana Koldrovič, 25 let, delavka - Snežano.

Umrli so: Janko Clamberger, 6 mesecev; Jakob Ploj, 61 let, upokojenec; Jožef Radi, 84 let, mesar; Ana Moša, 60 let, gospodinja; Kristina Zohar, 77 let, delavka, Kužma; Neža Puhar, 64 let, gospodinja; Jože Krenn, 92 let, upokojenec; Ivana Lončarič, 67 let, gospodinja.

OGLASNI ODELEK:

Kopitarjeva ulica št. 4 Telefon 31-358, 39-181 do 185

CELJSKE VESTI

KINO »UNION«: ruski film »Od carja do Lenina«. »METROPOL«: češki barvni film »Nekoč je bil kralj«.

VESTI IZ TRBOVELJ

KINO »DELAVSKI DOM«: ameriški barvni cinemascope film »Komandir«. V glavni vlogi Dana Andrews. »SVOBODA-TRBOVLJE II«: italijanski film »V znamenju Venere«. V glavni vlogi Sophia Loren in Vittorio de Sica.

VESTI Z JESENIC

Zdravniško dežurno službo ima na Jesenicah dr. Stanka Rosenstein, Javoriška pot. Brivsko dežurno službo ima v nedeljo, 22. septembra 1957, Bostar Marjina, Prešernova cesta. MESNO GLEDALIŠČE JESENICE Nedelja, 22. septembra ob 18: P. Gollia: »Triglavska bajka«. Režija in scena: Bojan Čebulj. Zveza z viki ugodna.

KINO »RADIO«: italijanski film »Kruh, ljubezen in fantazija«. I. del. V glavni vlogi Gina Lollobrigida in Vittorio de Sica. Predstave ob 16, 18 in 20. - Ob 11 matineja ruskega barvnega filma »Sadko«.

»PLAVZ«: ameriški film »Ure obuje«. V glavni vlogi Frederic March in Humphrey Bogart. Predstave ob 16, 18 in 20. - Ob 18 matineja ruskega barvnega filma »Sadko«. ZIROVNICA: ameriški film »Divja leta«. Predstavi ob 17 in 20. DOVJE-MOJSTRANA: jugoslovanski film »Deklica in hrast«. Predstava ob 20. - Ob 18 matineja ruskega barvnega filma »Sadko«.

POSLOVALNICA:

Titova cesta št. 17 Telefon 22-322

VESTI IZ KRANJA

KINO »STORZIC«: francoski barvni film »Veliki manevri«. V glavni vlogi Gerard Philippe in Michele Morgan. Predstave ob 16, 18 in 20. Danes zadnje. »TRIGLAV«: ameriški film »Zaseda«. V glavni vlogi Robert Taylor in John Hodiak. Predstave ob 15, 17 in 19. »SVOBODA«: avstrijski film »Zdaj smo na tam«. Predstave ob 15, 17 in 19. NAKILO: ameriški barvni film »Rdeči gusar«. V glavni vlogi Burt Lancaster in Eva Bartok. Predstavi ob 16 in 19.

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »UNION«

Ameriški barvni cinemascope film »Zvezda je rojena« Brez tednika. Predstave ob 15, 18 in 21. - Ob 10 matineja istega filma. V glavni vlogi Judy Garland, James Mason in Jack Carson. Prodaja vstopnic od 9-11 ter od 14 dalje.

KINO »KOMUNA«: italijanski film »Skoda, da je takšna«. Tednik: F. N. 38. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Ob 10. uri je matineja istega filma. V glavni vlogi Sophia Loren in Vittorio de Sica. Danes zadnjičkrat. KINO »SLOGA«: ameriški film »Lov na volhune«. Tednik. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. - Ob 10. uri je matineja istega filma. Prodaja vstopnic v obeh kinematografih od 9-11 in od 14 dalje. KINO »SOCA«: zaprti zaradi gradbenih del.

LETNI KINO »BEŽIGRAD«: slovenski film »Ne čakaj na maj«. Predstava ob 20. Danes zadnjičkrat. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom predstave. MLADINSKI KINO LM, Kotnikova št. zaprti. Jutri bo na sporedu ameriški film »Zrtvovani«. KINO »LITOSTROJ«: italijanski barvni film »Teodora«. V glavni vlogi Gianna Maria Canale. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic uro pred začetkom prve predstave. Danes zadnje.

KINO »VIČ«

Italijanski barvni film »Casta diva«

(Biografija skladatelja Vincenza Bellinija.) Predstave ob 15, 17, 19 in 21. V glavni vlogi Antonella Luaidi in Maurice Ronet. Prodaja vstopnic od 9-11 in od 14 dalje.

KINO »TRIGLAV«

Ameriški barvni film »Poslednjic sem videl Parizo« Brez tednika. V glavni vlogi Elizabeth Taylor, Van Johnson in Walter Pidgeon. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 10 do 11 in od 15 dalje.

Z BLEDA

KINO Nemški barvni film »Piroška«. V glavni vlogi Liselotte Pulver in Gunnar Moeller. Predstave ob 14, 16, 18 in 20.30.

VESTI IZ KOPRA

GLEDALIŠČE SLOVENSKEGA PRIMORJA Nedelja, 22. septembra ob 20: Dobričanin: »Skupno stanovanje«. Predstava v Prvačini. Ponedeljek, 23. septembra ob 20: Dobričanin: »Skupno stanovanje«. Predstava v Komun. Četrtek, 26. septembra ob 20: Dobričanin: »Skupno stanovanje«. Predstava v Koprju.

KINO »ŠIŠKA«

Angleški film »VLAKI VOZIJO MIMO« V glavni vlogi Claude Rains in Marjita Toren. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 14. ure dalje. Danes zadnjičkrat.

ZAHVALA

Ob nenadomestljivi izgubi drage žene in mame

Josipine Martinčič

se najprisrčneje zahvalujemo vsem, ki so jo v tako velikem številu spremili na zadnji poti. Posebno toplo zahvalo izrekamo dr. Vrbcici in dr. Zalti, sestrama Olgi in Martini za njihovo požrtvovalno pomoč v času njene huđe boleznj. Zahvaljujemo se tudi pevcem za ganljive žalostinke in vsem, ki so sočustvovali z nami.

DRUŽINA MARTINČIČ

NEPRIČAKOVANO NAS JE ZAPUSTIL PRI IZPOLNJEVANJU SVOJIH SLUŽBENIH DOLŽNOSTI DNE 16. SEPTEMBRA 1957 NAŠ PREDSEDNIK DELAVSKEGA SVETA IN KOMERCIALNI DIREKTOR

TOVARIŠ

CIRIL DULAR

TOVARIŠ DULAR JE UMRIL NA TRGOVSKEM POTOVANJU V FREIBURGU - ZAHODNA NEMCIJA

V SVOJEM DOLGOLETNEM DELU JE UMRIL ZASTAVIL VSE SVOJE SILE V NESEBIČNEM IN POŽRTVOVALNEM DELU V KORIST SKUPNOSTI IN ZA USPEH NAŠEGA PODJETJA

OBZALUJEMO SLOVO TEGA POŠTENEGA IN PRIZADEVNEGA SODELAVCA, KI SMO GA GLOBOKO CENILI ZARADI NJEGOVIH BOGATIH IZKUŠENJ IN ČLOVEŠKIH VRLIN

OD POKOJNEGA SE BOMO POSLOVILI V LJUBLJANI V TOREK, DNE 24. SEPTEMBRA 1957 OB 10. URI NA ŽALAH, NAKAR BO PREPELJAN V RODNO NOVO MESTO, KJER BO ISTI DAN OB 15. URI POKOPAN

OHRANILI GA BOMO V TRAJNEM SPOMINU

LJUBLJANA, 21. SEPTEMBRA 1957

SODELAVCI IN TOVARIŠI IZ PODJETJA »GOSAD«, LJUBLJANA

Ljudsko revijo Prešernove družbe OBZORNIK dobite v vseh knjigar-nah, kioskih, trafikah

Okrajni zavod za socialno zavarovanje v Ljubljani sprejme v službo:

- 2 referenta
dovršena pravna fakulteta ali popolna srednja šola
finančnega uslužbenca
dovršena ekonomska srednja šola
3 administrativne uslužbenice
administrativna ali nepopolna srednja šola z znanjem strojeprisja
strojepisiko
administrativna ali nepopolna srednja šola z znanjem strojeprisja

Prošnje, kolkovane s 30 din, z življenjepisom vložite pri Okrajnem zavodu za socialno zavarovanje, Ljubljana, Miklošičeva c. 24/I, soba št. 128. 3113

LESNO INDUSTRIJSKO PODJETJE NAZARJE

razpisuje delovno mesto

tajnika podjetja

POGOJI: dovršena pravna fakulteta ali vsaj srednja šola s 5-letno prakso v upravni službi. Nastop službe takoj. - Plača po tarifnem pravilniku ali po dogovoru. - Družinsko stanovanje zagotovljeno z dograditvijo novega stanovanjskega bloka. Ponudbe z opisom sedanje zaposlitve pošljite na Lesno industrijsko podjetje Nazarje najkasneje do 15. oktobra 1957.

Volivci ljubljanskih občin Ljubljana-Bežigrad, Center, Moste, Rudnik, Šiška, in Vič, kličite telefonsko številko 31-020 in se pričajte, ali ste vpisani v volilni imenik!

ČISTOČA V NIŠI S STALNO UPORABO

ISOL

ČISTILO ZA KOVINE IN STEKLO.

Obveščamo cenjene goste, da je GOSTIŠČE

GRAD BORL PRI PTUJU

odprto vse leto

Grad stoji v vinorodnih Halozah, ki so ob trgatvi posebno lepe.

Lepo opremljene sobe, odlična haloška vina in prvovrstna kuhinja so naša najboljša priporočila.

P 24

MLINSKO PODJETJE AJDOVŠČINA

razpisuje delovno mesto za

obratovodjo

OBRATA SLAP OB IDRINCI

Sposoben samostojnega vodenja obrata

Družinsko ali samsko stanovanje preskrbljeno. Plača po dogovoru. — Ponudbe pošljite pisмено ali osebno v roku 8 dni na upravo podjetja.

3105

ELEKTRO LJUBLJANA-MESTO

LJUBLJANA — KREKOV TRG 10

sprejme v službo

gradbenega inženirja

z najmanj 5-letno prakso — ali

gradbenega tehnika

s najmanj 8-letno prakso.

3104

DELAJSKI SVET

INDUSTRIJE BOMBAŽNIH IZDELKOV KRANJ

razpisuje

na podlagi temeljnega zakona o štipendijah Uradni list FLRJ št. 32/55 naslednje

štipendije

- 1 štipendijo za šolanje na tekstilni fakulteti
- 1 štipendijo za šolanje na ekonomski fakulteti
- 3 štipendije za šolanje na srednji tehnični tekstilni šoli
- 5 štipendij za šolanje na vajenski šoli (za moške)

Interesenti naj pošljejo svoje prošnje Industriji bombažnih izdelkov Kranj, Primskovo 245, najkasneje do dne 10. oktobra 1957. — Prošnji naj priložijo življenjepis in prepis zadnjega šolskega spričevala.

K 123

Splošno gradbeno podjetje

»Stavbar«

MARIBOR — Tržaška cesta 97

razpisuje naslednji delovni mesti za:

SEKRETARJA PODJETJA (pravnik)

NABAVNEGA REFERENTA (komercialist)

Plača po tarifnem pravilniku in dogovoru. — Pismente ali osebne prijave sprejema uprava podjetja.

M 3554

Dalmatinske hidroelektrarne

PODJETJE V IZGRADNJI

Split — Svačićeva 4/II

Za nadzorno službo na gradbiščih HE »SPLIT« potrebujemo večje število

gradbenih tehnikov

starejših

z več kot petletno službo in po možnosti z opravljenim izpitom

gradbenih tehnikov

mlajših

do pet let službe

Plača po sporazumu, terenski dodatek 300 dinarjev dnevno. Stanovanje in prehrana zagotovljena na gradbiščih. — Ponudbe sprejemamo do 1. oktobra 1957.

Poziv

vsem lastnikom
in imetnikom
televizijskih aparatov
na področju
LR Slovenije

Radio Televizija Ljubljana opozarja vse lastnike in imetnike televizijskih aparatov na področju LR Slovenije, da so jih v smislu določil zakona o Radiodifuziji dolžni prijaviti. Svoje sprejemnike morajo prijaviti vsi lastniki in imetniki televizijskih aparatov, tako privatniki kot tudi družbene organizacije, tovarne, ustanove, zadrage, podjetja, zavodi itd. Rok prijave za vse, ki imajo televizijske aparate že instalirane, je 15. oktober 1957, medtem ko morajo novi lastniki in imetniki prijaviti sprejemnike najkasneje 10 dni po nabavi na naslov: Radio Ljubljana, oddelek za naročnino, Parmova ulica 33.

V prijavi, ki je lahko pismena ali telefonska, je treba navesti ime in priimek lastnika oz. organizacije, kraj in ulico, kjer je aparat instaliran, ter firmo in oznako TV aparata. Prav tako navedite v prijavi število oseb, ki običajno gledajo televizijske oddaje.

RTV Ljubljana izrečno poudarja, da v dobi eksperimentalnih oddaj ni predvidena nobena naročnina za lastnike in imetnike TV aparatov. Ta poziv za prijavo ima samo namen ugotoviti dejansko število TV aparatov na področju LR Slovenije in oceniti število gledalcev TV oddaj. RTV Ljubljana potrebuje zgornje podatke v zvezi s programskimi in tehničnimi pripravami za uvedbo TV službe v Sloveniji.

Limuzino VELOX

generalno popravljeno,
v zelo dobrem stanju

zamenjamo za dobro terensko vozilo FIAT-CAMPAGNOLA, LANZ-ROWER, GAZ ali slično

Vesna-film

Ljubljana, Zrinjskega 9
3101

PODJETJA • DRUŽBENE ORGANIZACIJE — POZORI!

GOZDNO GOSPODARSTVO LJUBLJANA

LIKOZARJEVA 13 — ugodno proda

osebni avto FIAT 1100

v voznem stanju

3102

R A Z P I S

Po členu 10 Pravilnika o oddajanju v izvajanje gradbenih objektov in del (Uradni list FLRJ št. 13/57)

razpisuje

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR LJUBLJANA-SIŠKA

prvo javno licitacijo

za oddajo gradbenih in obrtniških del za Osnovno šolo v Ljubljani, Ljubljana-Siška

Predračunska vrednost za gradbena in obrtniška dela znaša 58.945.491 dinarjev.

Rok za začetek gradbenih del je 31. oktober 1957, rok za popolno dovršitev vseh del pa je 1. julij 1959.

Licitacija bo dne 25. oktobra 1957 ob 9. uri v prostorih Zavoda za stanovanjsko izgradnjo OLO Ljubljana, Beethovnova ulica 11/VII.

Varščino 1% predračunske vrednosti je treba predložiti z garancijskim pismom banke najkasneje do začetka licitacije.

Ponudbe morajo biti opremljene po čl. 15 in 16 zgoraj navedenega pravilnika.

Ponudbi priložite priloge po razpisnih pogojih v skladu čl. 17 pravilnika.

Ponudbe bomo sprejemali na dan licitacije dne 25. oktobra 1957 do 9. ure v prostorih Zavoda za stanovanjsko izgradnjo OLO Ljubljana, Beethovnova 11/VII.

Licitacijski elaborati in splošni pogoji bodo interesentom na razpolago od 1. oktobra 1957 dalje vsak dan od 12. do 14. ure v prostorih Zavoda za stanovanjsko izgradnjo OLO Ljubljana.

Ponudniki morajo pred začetkom licitacije plačati predpisano občinsko takso v znesku 11.842 din v gotovini.

Investitor:

Občinski ljudski odbor Ljubljana-Siška

3103

DROBNI OGLASI

ZAPOSLITEV

GOSPODINJSKO POMOČNICO, samostojno, večšo vseh hišnih del, išče šestčlanska družina. — Veselova 8, pritičje, levo. 3122 z

KURJAČA, izučena ali priučena, sprejme takoj v službo »Gradis-» obrat gradb. poljedelkov, Ljubljana, Šmartinska 100-a. Plača po tarifnem pravilniku. Možno izvensezonsko delo. 3123 z

SOFERJA, šefa garaže, ki mora biti neoprečen, s primernim strokovnim znanjem in prakso, sprejmemo. Plača dobra. Samsko stanovanje na razpolago. Pismente ali osebne ponudbe pošljite tajništvo Trgovskega in uvoznega podjetja z železnico »Metalka«, Parmova 33. 3091 z

PEKOVSKEGA POMOČNIKA sprejme parna pekarna »Pecivo« v Kamniku. Samsko stanovanje je preskrbljeno. 3110 z

KNJIGOVODKINJO, samostojno, išče mo. Ponudbe pošljite na oglasni oddelek »Ljudske pravice« pod geslom »Knjigovodkinja«. 3101-z

ELEKTROTEHNIK, mlajši, išče zaposlitev v Ljubljani. Ponudbe pošljite na oglasni oddelek »Ljudske pravice« pod geslom »Elektrotehnik«. 3106-z

NAMESCENEC srednjih let, s srednješolsko izobrazbo išče zaposlitev v Ljubljani. Ponudbe pošljite na oglasni oddelek »Ljudske pravice« pod geslom »Namesceneec«. 3107-z

RUDARSKI TEHNIK, s prakso išče zaposlitev. Ponudbo pošljite na oglasni oddelek »Ljudske pravice« pod geslom »Rudar«. 3108-z

ADMINISTRATORKA, dobra delovna moč, išče zaposlitev v Ljubljani. Ponudbe pošljite na oglasni oddelek »Ljudske pravice« pod geslom »Administratorka«. 3109-z

MESARSKI POMOČNIK, starejši, išče zaposlitev v Ljubljani. Ponudbe pošljite na oglasni oddelek »Ljudske pravice« pod geslom »Mesar«. 3110-z

MESTO RACUNOVODJE manjšega obrtnega podjetja v Ljubljani sprejmemo. Naslov v podružnici Ljudske pravice Celje. 335 z

PRODAM

DALJNOGLEDE, francoske znamke, zelo dober, primeren za lovce, poceni prodam. Interesenti naj sporoče svoj naslov na oglasni oddelek »Ljudske pravice« pod geslom »Daljnogled«. 3301-p

MOPED v brezhibnem stanju prodam. Oglej št. in 23. septembra od 7-14 v oglasnem oddelku LP, Kopitarjeva ul. 4. 379

PUCH-ROLLER motorno kolo, skoraj novo, prodam. — Dolinšek, Savsko naselje, blok VI-1 (rumeni balkon) ob Linhartovi cesti. 3126 p

EMALJIRAN STEDILNIK znamke »Tobi«, zelen, dobro ohranjen, prodam za 12.000 din. Naslov v oglasnem oddelku LP. 3113 p

PRODAM specialno risalno orodje »Lotek«, primerno za konstruktorje ali projektante. Cena ugodna. Anton Hlebič, Rožna ul. 25. 384 p

DIVAN, nočno omarico in posteljo (les), prodam. — Sivec, Novi blok XIV-c. 3127 p

ZENSKO KOLO ugodno prodam. — Celje, Jenkova 1. 3124a p

PRODAM 80-basno klavirsko harmoniko Hohner II. — Bovha, Kamnik Graben. 3124 b p

PRODAMO: Mercedes Benz 170, tipa 1952, Diesel, 80%, za 3.950.000 din; Avtobus, 22-sedežni, 8 stojšč, v odličnem stanju, za 1.950.000 dinarjev. — »Agroservis«, Ljubljana, Dragova 41, tel. 32-104. 3109 p

KUPIM

STANOVANJE, tudi podstrešno, kupim v Ljubljani ali njeni bližini okolici. Ponudbe pošljite na oglasni oddelek »Ljudske pravice« pod geslom »Podstrešje«. 606-k

STANOVANJE, dvosobno, vseljivo, v Ljubljani, kupim. Ponudbe s podatki in ceno pošljite na oglasni oddelek »Ljudske pravice« pod geslom »Vseljivo«. 606-k

STAVBNO PARCELO v bližini ljubljanske okolice, zazidljivo, kupim. Ponudbe pošljite na oglasni oddelek »Ljudske pravice« pod geslom »Parcela«. 607-k

RAZNO

KROJAŠKI POMOČNIK išče opremljeno samsko sobo s posebnim vdom v Centru ali bližini. Za uslugo štva. Ponudbe pod »Takojo«. 3125 r

KDOR MI NUDI SOBICO, mu za nagrado prepleškam stanovanje. Ponudbe pod »Dobro plačam« v oglasni oddelek LP. 378

OPREMLJENO SOBO, veliko, v prvem nadstropju v villi, s souporabo kopalnice, morebiti tudi z zajtrkom, oddam tudi tuju proti nagradi in plačilu najemnine za 1 leto vnajprej. Interesenti naj pošljejo ponudbe na oglasni oddelek LP pod »Prijeten dom«. 382 r

INSTRUKTORJA za angleščino, dva do trikrat tedensko, iščem. Cenjene ponudbe na oglasni oddelek LP pod »Maturant«. 380 r

POUČUJEM angleščino, tudi instrumental. Ponudbe pod »Pedagoginja« na ogl. odd. LP. 3121

SOBO, opremljeno ali neopremljeno, išče profesor. Nudi instrukcije. Naslov pustiti v upravi. 3130 r

SIMPATICNA VDOVA, dobro ohranjena, srednjih let, popolnoma samostojna, s krasnim lastnim stanovanjem, želi poznanstva s sebi primernim tovaršem, tudi tuje, kd bi jo spremljal na nadaljnji življenjski poti. Dopise je poslati na ogl. odd. LP pod »Selma«. 381 r

mali oglasi v LJUDSKIH PRAVICI

ki tmajo samo 10 besed, stanejo le 100 dinarjev vsaka nadaljnja beseda pa samo 12 din • Redni naročniki Ljudske pravice in Ljubljanskega dnevnika tmajo pri malih oglasih 50 % popusta, zato postanite tudi vi še danes naročnik Ljudske pravice ali Ljubljanskega dnevnika!

PODJETJE

Planica-šport

Ljubljana, Likozarjeva 7

sprejme takoj

LESNEGA TEHNIKA

za lesni obrat Vižmarje

Nastop službe takoj. — Plača po dogovoru. — Ostale informacije so na razpolago v tajništvu podjetja. 3099

DEKANAT FAKULTETE

za splošno medicino in stomatologijo v Ljubljani

razpisuje

v Inštitutu za fiziko

mesto fizika

Pogoj je diploma prirodoslovne oziroma tehniške fakultete, opravljena vojaška služba in interes za delo dozimetrije radioizotopov. Prijave pošljite na Inštitut za fiziko, Ljubljana — Lipičeva 2. 3100

SEKRETARIAT IZVRŠNEGA SVETA ZA SPLOŠNE GOSPODARSKE ZADEVE — SEKTOR ZA INVESTICIJE

proda

naslednja osnovna sredstva:

betonski mešalec »14. oktobra«

vsebine 250 litrov, z elektromotorjem — nerabljen

2 vlačilca goseničarja »Ansaldo« TCA-70

z motorjem Alfa-Romeo

2 traktorja »Zadugar« T-08

z gumijastimi kolesi

9 prikolic »Bratstvo i jedinstvo«

nosilnost 3 tone

motorni valjar MV 12

teža 12 ton, z Diesel motorjem

2 buldožerja »Ansaldo« TCA-70 buldožer HD 10

Podrobne informacije dobe interesenti na Sekretariatu IS za splošne gospodarske zadeve, Ljubljana, Gregorčičeva 25/III, soba št. 68. 3098

